

TÖBB MINT KÖNYVTÁR

A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ
válasza a 21. század kihívásaira

TÖBB MINT KÖNYVTÁR

A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ
válasza a 21. század kihívásaira

Módszertani kézikönyv

Szerkesztette:
Istók Anna

Gödöllő, 2016

Megjelent a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

Nemzeti Kulturális Alap

A módszertani kézikönyv a Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ
Minőségirányítási Munkacsoportjának műhelyében készült.

Szerkesztette:
Istók Anna

Szakmai lektor:
Fülöp Attiláné

Szerzők:
Fülöp Attiláné
Gergely Gyöngyvér Ildikó
Horváth Péter
Istók Anna
Lehota Ágnes és Salamin Krisztina
Liskáné Fóthy Zsuzsanna

A borítóterv Gergely Ildikó grafikájának felhasználásával készült.

© Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ

ISBN 978-615-80025-3-0

Készült a Nemzeti Kulturális Alap Közgyűjtemények Kollégiumának pályázata keretében.

Felelős kiadó:
Fülöp Attiláné igazgató

Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ
Gödöllő, Dózsa György út 8.
Telefon: +36 28 515 280
e-mail: konyvtar@gvkik.hu www.gvkik.hu

Nyomdai munkák:
www.varmediaprint.hu

SOHAJDÁNÉ BAJNOK KATALIN

AJÁNLÁS

A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ (a továbbiakban GVKIK) szakmai munkájával, minőségmenedzsment tevékenységével 2013-ban találkoztam először. A Könyvtári Minőségügyi Bizottság tagjaként a könyvtár Minősített Könyvtár cím elnyerésére beadott pályázatát bíráltam, ennek során megismertem teljes minőségügyi dokumentációjukat, önértékelésüket. A helyszíni vizsgálat során meggyőződtem arról, hogy a dokumentációban leírtak forrása valóban a sok-sok tanulás, a jól átgondolt tervezés, a teljes elkötelezettség, a csapatmunka. Mindez párosult a külső és belső partnerekre történő odafigyeléssel, az új feladatok iránti nyitottsággal, a könyvtárosok kreativitásával, lelkesedésével. A felsorolt részek úgy álltak össze egésszé, mint egy koktél, ami csak akkor jó minőségű, ha annak minden alkotóeleme jó minőségű - egyetlen rossz hozzávaló is ront az ízén. A vizsgálatot végző szakértő társammal, Ramháb Máriával együtt készített elemző értékelés végén az alábbi néhány mondatban így összegeztük véleményünket:

„A könyvtár közel tíz éves munkáját vettük vizsgálat alá egy új szempont, a minőség szempontjából. Az itt folyó tervszerű, egyenletes irányítói tevékenység, az innovatív szemlélet, a lendületes munkatársi gárda már több szakmai elismerést kapott. A minőségi szemlélet elsajátításával a könyvtár nem csupán arra törekszik, hogy jó könyvtár legyen, hanem arra, hogy a minőségmenedzsment módszereit és gyakorlatát alkalmazva megfeleljenek „Több mint könyvtár” szlogenjüknek.

A GVKIK 2014. január 22-én elnyerte a Minősített Könyvtár címet. Az elismerés nagy örömet és büszkeséget, de közel sem gondtalan hátradőlést jelent. A cím birtoklása kötelez, az elnyeréséhez vezető úton kialakult szemlélet elképzelhetlenné teszi számukra a „babérokon üldögélést”. A könyvtár Gödöllő kulturális életében fontos szerepet tölt be, fenntartója, partnerei elismerik, könyvtárosai rendszeresen tartanak más könyvtárakban előadásokat, és más könyvtárakból sok kolléga járt már itt tapasztalatcserén. Napra kész honlapjukról bárki tájékozódhat a különböző szolgáltatásokról, megtudhatja mi történt, mi fog történni az intézményben. A könyvtár most úgy döntött, a nyilvánosság határait még jobban kitágítva egy kiadványban mutatja meg magát. A megmutatkozáshoz bátorság kell, hiszen akár egyetlen nyilvánosság elé tárt gondolat kiválthat elismerést, de kritikát is. A bátorság mellett támaszul ott van a hitelesség, a leírtak mind megvalósult, jól dokumentált, eredményes tevékenységen alapulnak.

A kiadvány címe a jól ismert szlogen: Több mint könyvtár, alcíme: A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ válasza a 21. század kihívásaira. Az alcímválasztás nagyon találó, hiszen könyvtáraink folyamatosan ezzel a kihívással találkozunk, tele vannak a „hogyan tovább”, a „jó úton járunk-e” kérdésekkel, kételyekkel. A gödöllőiek sem tesznek másként. Kérdéseket tesznek föl, a korrekt válasz érdekében mérik a tevékenységüket, vizsgálják az eredményeket. Negatív mutatók esetén nem keserednek el, hanem megoldásokat keresnek a problémákra. Kitartóan és folyamatosan gondolkodnak, ötletelnek, mindezt nagyon pontosan meghatározott célok mentén teszik. Példát adnak arra, az ötletből hogyan következik a terv, majd a megvalósítás és ebből hogyan lehet később évről-évre megisméltető hagyomány, vagy akár egy országossá növekvő projekt.

Mit tartok a kiadvány főbb értékeinek? Elsősorban azt, hogy létrejött, gazdagítva ezzel a hazai minőségügyi szakirodalmat. Pozitív számomra a partnerszemléletű megközelítésmód, a különböző korosztályokra történő odafigyelés. Sok jó példát olvashatunk az együttműködésről, legyen az a fenntartó, a lakosság, a használók egy-egy rétege, egy másik könyvtár, civil szervezet, vagy a könyvtári kávézót üzemeltető cég. Kitűnik a különböző fejezetekből az emberi erőforrás fontossága, hogy felkészült, folyamatosan „karban tartott” egyén és csapat nélkül nem megy. Nem elég csak úgy gondolni, hogy a kolléga jól dolgozik és elégedett, ezt mérni, elemezni is kell. Erősségnek érzem a marketing szemlélet fontosságának hangsúlyozását, a könyvtári szolgáltatások termékként való megközelítését, biztatást arra, hogy ne féljünk szokatlan tevékenységekkel, akciókkal, termékkapcsolással növelni használóink táborát. Örömmel fedeztem fel néhány fejezetben a humort, ami könnyebbé teszi a szöveg befogadását és nemcsak a szövegben, hanem a könyvtárosok mindennapjaiban is megnyilvánul. A humor mellett a játékosság is igen erősen jelen van, megjelenik akár egy hagyományosnak tűnő kiállítás egyik elemeként, akár egy interaktív vetélkedő fő részeként.

Rejtetten ugyan, de a kiadvány arról a rengeteg tanulásról is szól, ami szintén a 21. század kihívása. Itt is igen színes a paletta, a minőségbiztosítás, a web2.0 eszközök megismerése, alkalmazása mellett egy-egy kiállítás, rendezvény vagy játék kapcsán sok mindent meg kell tanulni például a szecesszióról, a lövészárkokról, a háborús receptekről, a tinik olvasmányairól, vagy a város helytörténetéről.

Az egyik fejezetben olvashatjuk a következőt: „az évtizedes sztereotípiák a mai napig él hazánkban a szemüveges, unottan könyvet olvasgató könyvtároskisasszonyról.” A gödöllői – és talán egyre több nemcsak gödöllői – könyvtáros kemény munkája, kreativitása, humora és játékossága, tanulási kedve segít megdönteni a régi, beidegződött vélekedést.

A GVKIK a Rogers-féle termék elfogadási görbe szerint a könyvtári minőségmenedzsment innovációjának korai adaptálója. Ezen elmélet szerint korai elfogadók azok, akik tudatosan keresik az újításokat, hogy ez által szakterületükön előnyökre tegyenek szert. Tevékenységük mások számára is releváns és információforrást biztosít. Segítenek mások bizonytalanságának a mérséklésében.

Úgy vélem, jelen kiadvánnyal a könyvtár ennek a feladatnak, a bizonytalanság mérséklésének tesz eleget. A jó gyakorlat megmutatásának módszerével nyújt segítséget azoknak a könyvtáraknak, akik még nem indultak el, vagy csak az első lépéseket teszik a minőségügy területén. Jó szívvel ajánlom nekik és mindazoknak, akik jobbat, színesebbet szeretnének tenni szolgáltatásaikat a 21. században.

Sohajdné Bajnok Katalin
szakértő, a Könyvtári Minőségügyi Bizottság tagja

FÜLÖP ATTILÁNÉ IGAZGATÓ ELŐSZÓ

Ez a kiadvány egy régóta tartó, folyamatosan építkező munka összegzése. Talán az összegzés kissé túlzás, hiszen nem minden kezdeményezés kapott benne helyet, amelyet az elmúlt tizenöt évben elkezdtünk, végig vittünk. Kiválogattuk azokat a minőségirányítási elemeket, amelyek az intézményünkben eredményesek voltak. Ezek meg-egyeznek azzal a stratégiával, amelyet a könyvtár követ, és amelyre a jövőben is építke-zünk majd.

Nem esik szó viszont azokról az európai uniós pályázatokról, amelyeket külföldi partne-ekkel együtt valósított meg a könyvtár, amelyek során megtanultunk más intézmények-vel együtt dolgozni közös célok megvalósítása érdekében. Az így szerzett tapasztalatok adtak erőt, magabiztosságot olyan informatikai kezdeményezésekre, az új infokommu-nikációs technika megismerésére, alkalmazására, amelyből azóta is profitál a könyv-tár. Lehetőséget adott ahhoz, hogy kilépjünk saját köreinkből, tapasztalatot szerezzünk más könyvtárak gyakorlatából, rálátásunk legyen arra, külföldön hogyan zajlik az élet a városi könyvtárakban. Mindkét projektben¹ hangsúlyos elem volt a minőségirányítás, főként az IVETAGR projektnél, ahol a könyvtár volt a felelős a minőségmenedzsmen-tért.

Nem írtunk arról a több éves projektről sem, amely során átvizsgáltuk, elemeztük a könyvtár állományát, kivontuk azokat a dokumentumokat, amelyek terhelték csupán a gyűjteményt, teljes katalógus revíziót végeztünk. Módszeresen fejlesztettünk/fejleszt-tünk egyes állományrészeket, meghatároztuk a nem hagyományos dokumentumok fejlesztési ütemét. Olyan állományépítési stratégiát alakítottunk ki, amely figyelembe veszi az olvasói igényeket, korunk változó információs forrásait, dokumentum típu-sait.

Minden intézménynek vannak gyenge pontjai és erősségei. Az erősségeket to-vább gondoljuk, új elemekkel gazdagítjuk. Az igazi kihívást a gyengeségekre adott válaszok megtalálása jelenti, ehhez ad segítséget a könyvtári minőség-menedzsmen-t követő alkalmazása. Végiggondolva azokat a lehetősé-geket, amelyek a könyvtár jövőjét befolyásolják, arra a következtetésre jutot-tunk, hogy a külső körülmények tekintetében nem várható áttörő változás.

A kultúra támogatása – és benne a könyvtáré is – Gödöllő város politikájá-ban kiemelt szerepet kap. A könyvtári Alapító Okiratban rögzített feladatok ellátására, a szolgáltatások biztosítására és a város kulturális életében való részvételhez – programok szervezéséhez – az Önkormányzat biztosítja a forrásokat. Sokmillió-s költségvetésű könyvtártechnikai fejlesztésre, vagy nagyszabású olvasásfejlesztési projektek megvalósítására pályázati for-rásokra lenne szükség, amelyre a Közép-Magyarországi Régió könyvtá-raként nem pályázhatunk.

¹ AITMES: *Applying IT Mobile Education on Schools. Európai uniós pályázat, a mobil kommunikációs technológiák oktatásban való felhasználásáról (2005-2007.)*

IVETAGR: *Innovating Vocational Educational Training Applying Games Realities. Eu-rópai uniós pályázat, a szakképzés megújítása web 2.0 alapú játékkal a mozgássé-rültek munkavállalási esélyeinek növelése érdekében. (2010-2012.)*

Marad a belső erőforrás, mint innovációs erő. Végiggondolni a fő irányokat, kialakítani a hosszú távú stratégiát és hozzá a cselekvé-si programot. Megvizsgálni, ha kell újra szervezni a folyamatokat, feltárni, kamatoztatni a munkatársak meglévő kompetenciáit. Odafig-yelni a használók igényeire, elégedettségére, szélesíteni és bevonni a könyvtári tevékenységekbe a partneri kört. És persze kommunikálni, az intézményen belül (horizontálisan és vertikálisan), a partneri körben és a város lakóival, a fenntartóval, a szakmával.

A könyvtár tevékenységének a minőségmenedzsmen-t adja azt a belső erőt, töltetet, amellyel eredményesek tudunk lenni, megfelelni az olvasó-ink és saját elvárásainknak. A minőségirányítás eredményességét előbb-utóbb minden könyvtár megtapasztalja, aki módszeresen alkalmazza a mindennapi munka során. A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Köz-pont vezetőjeként az alábbiakat tartom intézményünkben a minőségme-nedzsmen-t legfontosabb hozadékának:

A vezetés nagy segítséget kap szakmai döntések meghozásában, különbö-ző mutatók és adatok összehasonlításával készült elemzésekből. Gyakran olyan problémákat jeleznek előre egyes mutatók változásai, amire a minden-napi gyakorlat során még nem figyelünk fel. Így lehetőség van időben közbe-avatkozni, változtatni. A munkatársi értékelésekben történő változások rejtett folyamatokra hívják fel a figyelmet, amit a vezetés még nem érzékel, de annak feltárásával még időben lehet rá reagálni. A folyamatokba épített ellenőrzési pontok a szolgáltatás minőségét biztosítják és a vezető ellenőrző munkáját is segítik.

Erősíti, összekovácsolja a csapatot valamennyi könyvtári projekt, amelyekben ér-deklődésüknek és készségeiknek megfelelően vesznek részt a könyvtár munkatársai. A napi rutintól eltérő közös munka eredménye, sikere jó érzéssel, büszke-séggel tölti el a kollégákat. Az intézményen belüli kommunikáció sokféle csatornája révén elérhető, hogy a csapat eredményét egyszerre érezze minden munkatárs a sajátjának.

Az általunk kidolgozott, és betartott szolgáltatási normatívák, a könyvtáros etikai, viselkedési normái a használó számára azt jelentik, hogy pontosan tudja, mire szá-míthat. Milyen szolgáltatást, mennyi idő alatt, milyen módon kap meg a könyvtártól, milyen fogadtatásra, kiszolgálásra számíthat a könyvtárosok részéről.

Ezekkel a gondolatokkal szeretném a könyvtáros szakma elé bocsájtani kiadványun-kat, amelyben a minőségmenedzsmen-t során végzett munkánk eredményeit adjuk köz-re, ajánlva továbbgondolásra, ötletek merítésére, megújításra.

TARTALOMJEGYZÉK

AJÁNLÁS		4
ELŐSZÓ		6
1. A LÁTHATATLAN ERŐ - MINŐSÉGIRÁNYÍTÁS A KÖNYVTÁRBAN		11
1.1. Egy minősített könyvtár mindennapjai		12
1.1.1. Jó, jobb, legjobb – a folyamatok minőségének mérése		12
1.1.2. A könyvtáros is ember – az output minőségének mérése		22
1.1.3. P mint partner – A végeredmény minőségének mérése		29
2. A LÁTHATÓ KULTÚRA – MARKETING A KÖNYVTÁRBAN		33
2.1. Fogyasztható kultúra (Product)		34
2.1.1. Tematikus évek programjai		35
2.1.2. Kiállítások könyvtári eszközökkel		37
2.1.3. 10 kicsi pelikán		52
2.2. Eladható kultúra (Price)		55
2.2.1. Fújj egy lufit! – beiratkozási és hűségakciók		55
2.2.2. Fizess verssel! – árképzés termékkapcsolással		57
2.3. Látható kultúra (Promotion)		59
2.3.1. Olvasásfejlesztés házon belül – még a liftben is		59
2.3.2. Olvasásfejlesztés házon kívül – Könyvtár Kommandó		65
2.3.3. Innováció a szolgáltatásokban: Olvasók Diadala		71
2.4. Elérhető kultúra (Place)		78
2.4.1. Könyvet házhoz! – generációk találkozása		79
2.4.2. Könyv és Kávé – jelenlét a városban		79
2.4.3. Távhasználat – web 2.0. könyvtári honlapok, blogok, közösségi oldalak		83
2.4.4. Könyvsú-go! – Válassz könyvet könnyen!		88
3. A KÖZÖSSÉG EREJE – Partneri kapcsolatok		93
3.1. Könyvtári kiscsoportok – önkéntesek		94
3.1.1. Irodalmi Kerekasztal, az IRKA		94
3.1.2. Olvasókör		95
3.1.3. Biblioterápiás csoport		96
3.1.4. Értelmiségi találkozók		99
3.1.5. Őszikék Nyugdíjas Klub		100
3.1.6. Rejtvényfejtők		101
3.1.7. Tiszta szívvel Irodalmi Színpad		101
3.1.8. Wargame – azaz áll(ó) a háború a gyermekkönyvtárban		103
3.1.9. Sakk szakkör		104
3.2. Közösségi szolgálat		104
3.3. Kell egy csapat! – miénk is a könyvtár		107
4. A LÁTHATÓ JÖVŐ		116
5. Melléklet		118

1. FEJEZET

1. A LÁTHATLAN ERŐ - MINŐSÉGIRÁNYÍTÁS A KÖNYVTÁRBAN.....	11
1.1. Egy minősített könyvtár mindennapjai	12
1.1.1. Jó, jobb, legjobb – a folyamatok minőségének mérése	12
1.1.2. A könyvtáros is ember – az output minőségének mérése	22
1.1.3. P mint partner – A végeredmény minőségének mérése	29

ISTÓK ANNA

1. A LÁTHATLAN ERŐ - MINŐSÉGIRÁNYÍTÁS A KÖNYVTÁRBAN

Azt mondják, minden sikeres férfi mögött egy okos nő áll. Aki biztos támaszt nyújt minden helyzetben, aki elfogad, tanácsot ad, finoman irányít, italt tölt a kiürült poharakba és bájosan flörtöl a férje üzlettársaival. A minőség a mi könyvtárunk életében nem más, mint egy erős bástyaként oltalmazó, csinos feleség, aki önfeláldozó életével biztosítja a családi tűzhely melegét és ezáltal lehetővé teszi, hogy sikeresek legyünk. De vajon hol lehet szert tenni egy okos feleségre és mi kell ahhoz, hogy elhiggye nekünk, mi vagyunk azok, akiért egyedül érdemes élnie?

Nos, a helyzet az, hogy ezért sajnos keményen meg kell dolgoztatnunk a bicepszeinket. Tekintve a minőségirányítási munka egyik jellemzőjét, nevezetesen a dokumentációt, néha ez valóban komoly izommunkát jelent. Persze a mai korban, amit lehet, már csak elektronikusan mentünk el, de ez nem változtat a tényen, hogy a minőségirányítás egy igen kemény és sok áldozattal járó munka. Akárcsak a feleségé.

Ha azt akarjuk, hogy könyvtárunkban megvalósuljon a minőségirányítás, bizonyos alapelveket az elején le kell szögeznünk. Az egyik ilyen alapelv, hogy **a könyvtár az olvasókért van**. Főként a már megszerzett olvasókért, de természetesen a még meg nem szerzett olvasókért is. A második alapelv, hogy **a könyvtár a munkatársakért is van**. Végül is ők is emberek, vagy nem? (Sőt, még az is lehet, hogy olvasnak is.) És bármilyen meglepő, de a harmadik alapelv, hogy **a könyvtár a szolgáltatásokért is van**. Mégpedig a lehető legjobb szolgáltatásokért a placcon.

Leegyszerűsítve a Gödöllői Városi Könyvtár minőségirányítási munkáját, a fentiek azt jelentik, hogy ha kellő figyelmet fordítunk az olvasóinkra, munkatársainkra és szolgáltatásainkra, akkor már mehetünk is átvenni a nagydíjat a következő évben. Nem hangzik túl bonyolultnak, igaz?

Persze, hogy nem, mivel az intézményünk jó tizenöt év munkájával dolgozott ki egy olyan rendszert, ami folyamatos igazításoknak, egyszerűsítésnek köszönhetően mára egy valóban jól működő, és ami ennél fontosabb, hasznos munkát jelent. A **minőségirányítási tevékenység átszövi életünket** a könyvtár minden területén. A mindennapokban ez azt jelenti, hogy igyekszünk megvalósítani a **PDCA elvet**: a tervezés, cselekvés, ellenőrzés és beavatkozás ciklusát, **kiegészítve egy ötödik elemmel**, a már említett izommunkával: **a dokumentálással**.

Vagyis minden tevékenységünket, legyen az egy forgalomnövelő marketingprojekt, egy költségtérítési rendezvény, vagy olvasók számára rendelt dezideráta kérés, eszerint végezzük, és így tudjuk azt, hogy a befektetett energiánk megtérült-e, vagy felesleges volt még a zoknit is kivásalni. Költségvetési intézményként nem elhanyagolható szempont, ha a fenntartó előtt meg tudjuk lobogtatni az akár pénzben, de mindenképpen számokban is kifejezhető eredményünket.

Könyvünk első fejezetében azt mutatjuk be, hogyan végezzük el **az ellenőrzést és hogyan csatolunk vissza**. Hiszen tervezni még egy gyerek is tud, de a cselekvéshez és még inkább az ellenőrzéshez sok energiát kell befektetni. A már előbb említett **három alapelv** szerint épült ki a Gödöllői Városi Könyvtár minőségirányítási rendszere, így elsőként bemutatjuk, hogyan tudjuk a **szolgáltatásaink eredményességét** ellenőrizni, milyen **teljesítménymutatókkal** dolgozunk és mi is az a **benchmarking**. A második kulcsterület a **munkatársakkal kapcsolatos: önértékelés, motivációs felmérés, vezetőségi értékelés** szerepel a fejezetben. És végül kitérünk arra is, hogyan elemezzük, értékeljük, ellenőrizzük az **olvasók elégedettségét** és hogyan tudunk intézkedni ezek alapján.

Aki átrágja magát a fejezeten, az a végére megismeri a Gödöllői Városi Könyvtár láthatatlan erejét és remélhetőleg igazat ad nekünk, hogy a minőség csak akkor ér valamit, ha az a mindennapokat szervező, irányító erővé válik és nem csak egy felesleges púp a hátunkon.

ISTÓK ANNA

1.1. Egy minősített könyvtár mindennapjai

A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központban (a továbbiakban GVKIK) alkalmazott TQM módszer alapvetően folyamat-orientált, az intézmény tevékenységeit, a gyűjtemény szervezését, az állomány minőségét, a könyvtár szolgáltatásait folyamatként kezeli és a folyamatos fejlődésre helyezi a hangsúlyt. A TQM egyik lényeges eleme, hogy a döntéseket adatokra és nem véleményekre alapozzuk. Minőségmenedzsmentünk egyik fő feladata tehát annak megállapítása, mit lehet és mit érdemes mérni. Könyvtárunkban három szinten tudjuk meghatározni a minőség fogalmát és ennek kapcsán végezhetünk méréseket: folyamat, végtermék és végeredmény.

Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy **teljesítményértékelési rendszerünk hármas pilléren nyugszik**: folyamatos elemzés, értékelés, intézkedés és ellenőrzés szükséges három kulcsterületen:

- szolgáltatások teljesítménymérése – **folyamatok** minőségbiztosítása
- munkatársak teljesítménye – **output** minőségbiztosítása
- olvasók elégedettsége – **végeredmény** minőségbiztosítása

A három pilléren nyugvó minőségirányítási munkát könyvtárunkban a **Minőségirányítási Munkacsoport** (MIM) végzi. Feladatait megosztva látja el, több kisebb munkacsoport munkája is segíti: Folyamatszabályozási Munkacsoport (FOCS), Adatelemzési (ADACS), Marketing (MACS) és a Belső Kommunikációs Munkacsoport (BEKOMCS).

ISTÓK ANNA

1.1.1. Jó, jobb, legjobb – a folyamatok minőségének mérése

Folyamatok azonosítása

A **folyamatok minőségének méréséhez** az első lépés, hogy **azonosítani kell az intézmény folyamatait**, osztályozni kell azokat, feltárni a köztük lévő kapcsolatokat, meghatározni minden folyamat gazdáját, felelősségi körét, inputjait, eredményeit. A folyamatok leírása során teljesítménymérést kell végeznünk, ellenőrző pontokat beépítenünk és meghatározni azokat az eszközöket, melyekkel a hibák felmerülése esetén dolgozunk. Végezetül gondoskodnunk kell a hibák kijavítására tett intézkedések tervszerűségéről, rendszeréről és az egész folyamat dokumentálásáról.

A könyvtári munkafolyamatok azonosítása és folyamatábrán való megjelenítése azért is fontos, mert minimálisra csökkenti a hibázás lehetőségét. Ha pontról-pontra meghatározott egy adott munkafolyamat menete, döntés helyzete és felelősségi szintje, illetve beépítjük a szükséges ellenőrző pontokat, akkor biztosak lehetünk abban, hogy a lehető leghatékonyabban tudják a munkatársak végezni feladataikat. Számunkra és valószínűleg sok más hasonló helyzetben

lévő közintézmény számára ez azért is jó, mert sokszor adódnak létszám gondok, előfordul, hogy egy munkatársnak más területre kell beugrania és ilyenkor jó, ha van egy logikus leírás arról, hogyan kell az adott munkafolyamatot végrehajtani.

Az alábbi ábrán a dezideráta kérés munkafolyamata látható. A folyamat több részleget és munkatársat is érint, ezért is fontos, hogy a pontosan meghatározott lépések logikusan épüljenek egymásra és több ellenőrző pont is legyen benne. Az ábrán jól elkülöníthető grafikailag minden művelet, döntési pont, és a folyamat közben felmerülő dokumentálási igény. A folyamathoz szolgálati normák is tartozhatnak, ebben az esetben kettő is, melyet írásban nem minden esetben rögzítünk, de a gyakorlat szintjén érvényesítjük és folyamatosan ellenőrizzük. Az egyik ilyen norma, hogy a dezideráta igényeket havonta összesítjük (9. pont az ábrán) és adjuk tovább ellenőrzésre, illetve feldolgozásra. (A sürgős eseteknél ez a norma 1 hét). A másik norma, hogy év végén összesítjük a dezideráta kéréseket és összevetjük az éves beszerzés alakulásával. Nincsen meghatározott ráta arra, hogy a vásárolt beszerzések hány %-a jöhet olvasói kérésekből, de évek óta nagyjából 10% ez az arány. Ettől túlságosan eltérni nem szoktunk, ha lényeges változást tapasztalunk, akkor alapos elemzésnek vetjük alá a szerzeményezési munkánkat.

Munkafolyamat sorszáma: GVKIK_1.3.3.6 Munkafolyamat neve: *Dezideráta kérdések* Folyamat gazda: *Seres Nóra* Létrehozás dátuma: 2013. 07. 18.

Sorszám	Döntés	Döntési helyzet	Munkafolyamat	Felelős munkatárs	Ellenőrzési pont	Ellenőrző munkatárs
1.	Kezdet		Az olvasó kér egy dokumentumot.			
2.	Döntés		Megvan-e a dokumentum a könyvtárban?	Tájékoztató kollégák	Megvan-e a dokumentum a könyvtárban?	Fülöp Attiláné, Liskáné Fóthy Zsuzsanna
3.		Ha igen	Megkeressük a dokumentumot a polcon (ld. könyvkeresés).	Tájékoztató kollégák	Kapható-e a dokumentum?	
4.		Ha nem	Az interneten megnézzük, kapható-e a dokumentum?	Tájékoztató kollégák		
5.			Értesítjük az olvasót, hogy nem tudjuk beszerezni a dokumentumot.	Tájékoztató kollégák		
6.			Könyvtárközi kölcsönzés felajánlása (ld. könyvtárközi kölcsönzés)	Kiss-Simon Judit		
7.			Nyomatvány kitöltése a dokumentum adatairól, az olvasó neve, olvasójegy száma is felkerül a nyomtatványra.	Tájékoztató kollégák	Mennyi idő alatt jön meg a dokumentum?	
8.	Döntés		Sürgős-e a kérés?	Tájékoztató kollégák	szolgáltatási norma: 1 hónap	
9.		Ha nem	Havonta átadjuk a cédulákat a szakmai vezetőnek.	Tájékoztató kollégák	szolgáltatási norma: 1 hét	
10.		Ha igen	Rövid időn belül átadjuk a cédulákat a szakmai vezetőnek.	Liskáné Fóthy Zsuzsanna	Hány darab, illetve mely dokumentumot keresik?	
11.			A szakmai vezető átnézi a kéréseket.	Liskáné Fóthy Zsuzsanna	Gyűjtőköri szab. szerint megrendelhető-e a dokumentum?	
12.	Döntés		Gyűjtőköri szab. szerint megrendelhető-e a dokumentum?	Liskáné Fóthy Zsuzsanna	Teljesíthető-e a kérés?	
13.		Ha nem	Értesítjük az olvasót, hogy miért nem tudjuk beszerezni a dokumentumot (nem kapható).	Tájékoztató kollégák		
14.		Ha igen	Állománygyarapító könyvtáros nyilvántartásba veszi a dokumentumokat (ld. dokumentum nyilvántartásba vétele).	Seres Nóra	Mennyi deziderátát veszünk föl?	
15.	Döntés		Common mappába elmentjük a félévített dokumentum adatokat (naprakész).	Seres Nóra	Eves összesítés.	
16.		Ha nem	Interneten megrendeljük a dokumentumot (ld. dokumentum rendelés).	Seres Nóra		
17.		Ha igen	Megkeresztett dokumentum állományba vétele (ld. dokumentum nyilvántartásba vétel).	Seres Nóra		
18.			A dokumentumba belhelyezzük a kéréslapot.	Seres Nóra		
19.			A kész dokumentum a regisztrációs kollégákhoz visszük.	Regisztrációs kollégák		
20.			A regisztrációs kolléga kiértésíti az olvasót, hogy megérkezett a kért dokumentum.	Regisztrációs kollégák		
21.			Az olvasó kikölcsönzi a dokumentumot (ld. könyvkölcsönzés).	Regisztrációs kollégák		
22.			Az olvasó megkapja a kért dokumentumot.			
23.						
24.						
	Befejezés					

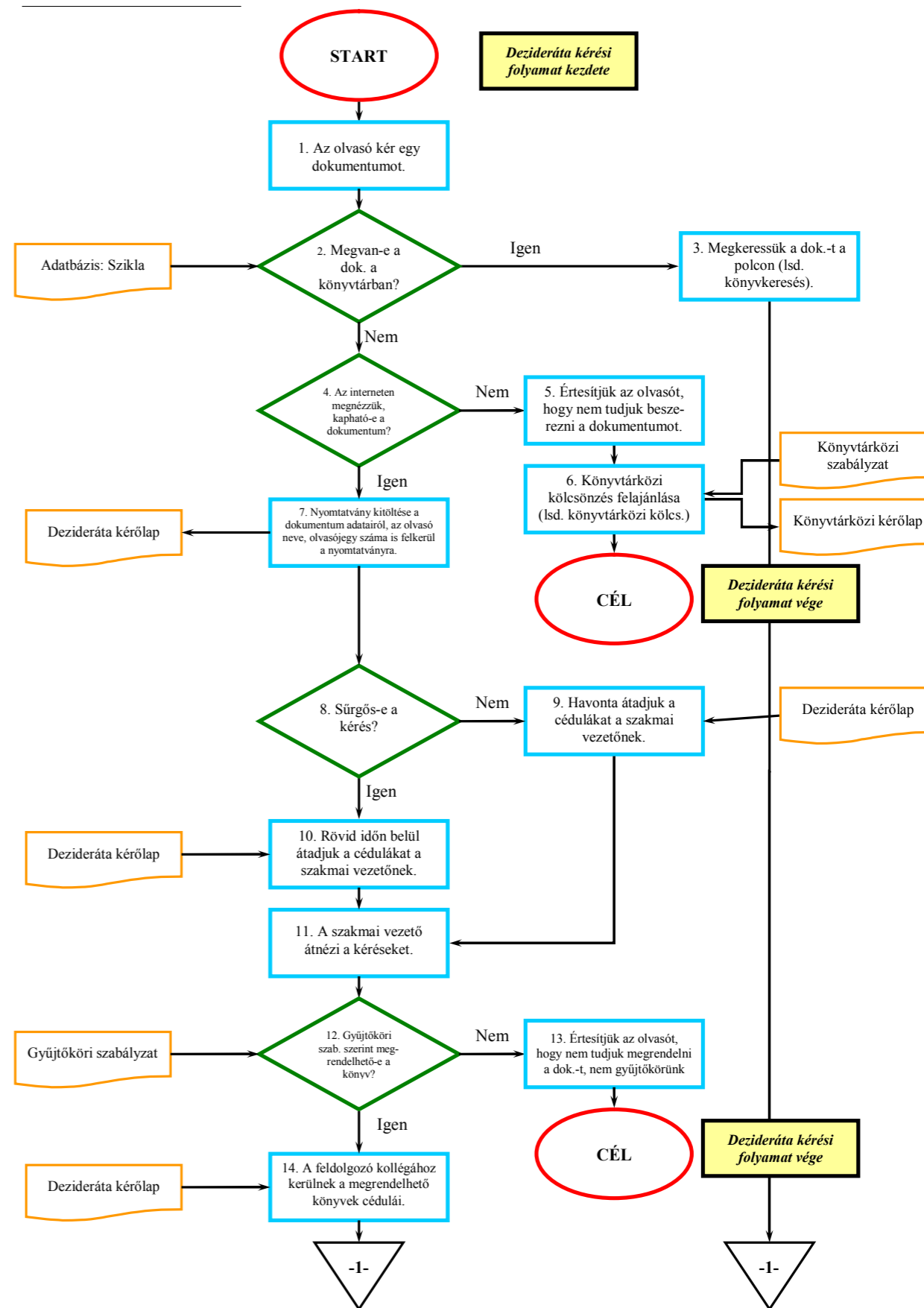
Munkafolyamat sorszáma: GVKIK_1.3.3.6.
Munkafolyamat neve: *DEZIDERÁTA KÉRÉSEK*
Folyamat gazda: *SERES NÓRA*

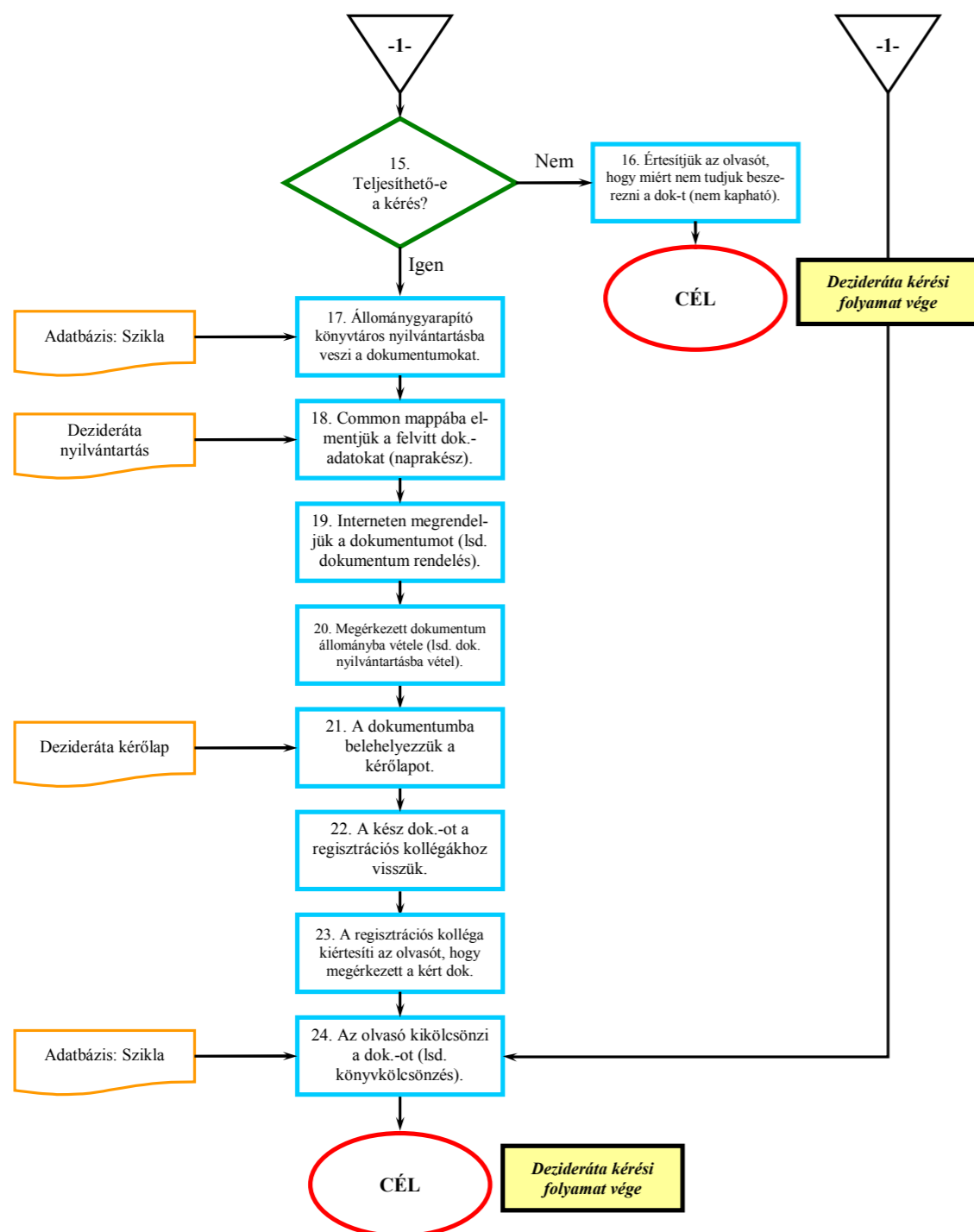
Sorszám	Döntés	Döntési helyzet	Munkafolyamat	Felelős munkatárs	Ellenőrzési pont	Ellenőrző munkatárs
1.	Kezdet		Az olvasó kér egy dokumentumot.			
2.	Döntés		Megvan-e a dokumentum a könyvtárban?	Tájékoztató kollégák	Megvan-e a dokumentum a könyvtárban?	Fülöp Attiláné, Liskáné Fóthy Zsuzsanna
3.		Ha igen	Megkeressük a dokumentumot a polcon (ld. könyvkeresés).	Tájékoztató kollégák	Kapható-e a dokumentum?	
4.		Ha nem	Az interneten megnézzük, kapható-e a dokumentum?	Tájékoztató kollégák		
5.			Értesítjük az olvasót, hogy nem tudjuk beszerezni a dokumentumot.	Tájékoztató kollégák		
6.			Könyvtárközi kölcsönzés felajánlása (ld. könyvtárközi kölcsönzés)	Kiss-Simon Judit		
7.			Nyomatvány kitöltése a dokumentum adatairól, az olvasó neve, olvasójegy száma is felkerül a nyomtatványra.	Tájékoztató kollégák	Mennyi idő alatt jön meg a dokumentum?	
8.	Döntés		Sürgős-e a kérés?	Tájékoztató kollégák	szolgáltatási norma: 1 hónap	
9.		Ha nem	Havonta átadjuk a cédulákat a szakmai vezetőnek.	Tájékoztató kollégák	szolgáltatási norma: 1 hét	
10.		Ha igen	Rövid időn belül átadjuk a cédulákat a szakmai vezetőnek.	Liskáné Fóthy Zsuzsanna	Hány darab, illetve mely dokumentumot keresik?	
11.			A szakmai vezető átnézi a kéréseket.	Liskáné Fóthy Zsuzsanna	Gyűjtőköri szab. szerint megrendelhető-e a dokumentum?	
12.	Döntés		Gyűjtőköri szab. szerint megrendelhető-e a dokumentum?	Liskáné Fóthy Zsuzsanna	Teljesíthető-e a dokumentum?	

			Tájékoztató kollégák			
13.	Ha nem	Értesítjük az olvasót, hogy nem tudjuk megrendelni a dokumentum, nem gyűjtőkörünk.	Tájékoztató kollégák			
14.	Ha igen	A feldolgozó kollégához kerülnek a megrendelhető könyvek cédulái.	Seres Nóra			
15.	Döntés	Teljesíthető-e a kérés?	Seres Nóra	Teljesíthető-e a kérés?		
16.	Ha nem	Értesítjük az olvasót, hogy miért nem tudjuk beszerezni a dokumentumot (nem kapható).	Tájékoztató kollégák			
17.	Ha igen	Allományrapító könyvtáros nyilvántartásba veszi a dokumentumokat (lsd. dokumentum nyilvántartásba vétele).	Seres Nóra			
18.		Common mappába elmentjük a felvitt dokumentum adatokat (naprakész).	Seres Nóra	Mennyi deziderátát veszünk fel?		
19.		Interneten megrendeljük a dokumentumot (lsd. dokumentum rendelés).	Seres Nóra			
20.		Megérkezett dokumentum állományba vétele (lsd. dokumentum nyilvántartásba vétele).	Seres Nóra			
21.		A dokumentumba belehelyezzük a kéréslapot.	Seres Nóra			
22.		A kész dokumentum a regisztrációs kollégához visszük.	Regisztrációs kollégák			
23.		A regisztrációs kolléga kiértéskíti az olvasót, hogy megérkezett a kért dokumentum.	Regisztrációs kollégák			
24.		Az olvasó kikölcönzí a dokumentumot (lsd. könyvkölcsönzés).	Regisztrációs kollégák			
	Befejezés	Az olvasó megkapta a kért dokumentumot.				

Dezideráta kérések

A könyvtár az összes kulcsfontosságú folyamatának fenti ábráját és leírását elkészítette és azt minden munkatárssal ismertette. Ezt folyamatosan karbantartjuk és javítjuk, a munkát a minőségirányításhoz tartozó Folyamatszabályozó Munkacsoport (FOCS) végzi, éves munkatervben jelölve meg azt, hogy mely területek átvizsgálását tartja célszerűnek az adott évben.

Teljesítménymutatók

A folyamatok minőségének a második lépése, hogy meghatározzuk azokat a teljesítménymutatókat, melyek képesek a kulcsfontosságú munkafolyamataink eredményességét jelezni nekünk. A mutatók kialakítása során több szempontot vettünk figyelembe:

- a mutatóhoz tartozó adatgyűjtés legyen minél egyszerűbb
- a mutató kulcsterületekről adjon információt
- a mutató értékelhető és valóságos adatokból épüljön fel
- a mutatók öleljék fel a könyvtár működésének minden területét.

A folyamatok minőségét egy vagy több teljesítménymutató határozza meg. Mivel önmagában egy mutató nem hordoz információt, a teljesítménymutatókat évről-évre ki kell számolnunk és grafikonon vezetnünk, elemezve az elmúlt évekhez képest történt változást. Több nagyobb területet határoztunk meg, figyeljük a könyvtár makró mutatóit, a felhasználókkal, a szolgáltatásokkal, a humán erőforrással, az állománnyal és a marketinggel kapcsolatos hatékonysági, működési, eredményességi és piaci térfoglalás mutatóit. Az alábbiakban ezekről a kulcsterületekről mutatunk be néhány teljesítménymutatót és annak alakulását az elmúlt években.

TERÜLET	TÍPUS	TELJESÍTMÉNYMUTATÓ	2011	2012	2013	2014
makró	gazdasági	Éves költség/használók száma (látogatók + távhasználat) Ft	779	696	464	312
felhasználó	eredményességi	Kölcsönzött dokumentumok száma/beiratkozott tagok száma	26,6	31,4	32,5	31,9
felhasználó	eredményességi	Új dokumentumok forgási indexe: Kölcsönzött új könyvek száma/új könyvek száma	0,77	0,76	0,80	0,78
szolgáltatás	eredményességi	kölcsönzési mutató: összes kölcsönzött dok. száma/kölcsönözhető teljes állomány	1,36	1,64	1,72	1,75
állomány	költség-hatékonyság	Összes beszerzés költsége/beszerzett állományegység	1740	1874	1921	2090
emberi erőforrás	hatékonysági	Látogatók száma/ könyvtárosok teljes munkaidőre számított éves létszáma/ nyitva tartási napok száma	15,2	14,8	15,9	19,5
marketing	piaci térfoglalás	Könyvtári rendezvényeken résztvevők száma/Gödöllő lakossága*100 (%)	26	23	26	32

A fenti táblázat egy nagyon rövid kivonatát adja annak a részletes elemzésnek, melyet minden évben elvégzünk, és ennek alapján értékeljük **könyvtárunk sikerágazatait**, illetve **kockázatos területeit**. A fenti mutatók mögött ismernünk kell a statisztikai adatokat is, hiszen nem mindegy, hogy egy mutató azért mutat javulást, mert valódi teljesítmény áll mögötte, vagy éppenséggel romlott, tehát csökkent egy értékünk, ami a nevezőbe került. Például, a felhasználói területen bemutatott könyvtártagokra vetített kölcsönzött dokumentumok számánál látható, hogy az évről évre nő, illetve a 2014-es évben minimálisan csökkent, de még így is jóval magasabb, mint a korábbi évek értékei. Mivel tudjuk azt, hogy a regisztrált olvasóink száma is folyamatos növekedést mutat, így az előbbi mutató kétszeresen is pozitív, hiszen emelkedő olvasói létszám mellett is képesek vagyunk növelni a felhasználók kölcsönzési aktivitását.

Ugyanakkor az első sorban kiválasztott makromutatóknál már kicsit más a helyzet. Az itt nem látható számadatokból tudható, hogy könyvtárunkban évről-évre meredeken emelkedik a látogatói létszám. Ugyanakkor a fajlagos költségcsökkenésnek mégsem annyira ez az oka, inkább az, hogy az elmúlt évek átszervezése miatt látszólag jelentősen csökkent a könyvtár költségvetése. Valójában a közüzemi költségek 2014 óta nem nálunk, hanem a fenntartónál jelennek meg. Így ezt a mutatót ennek fényében kell értékelnünk. Költségmutatókat több helyen is használunk, elsősorban a fenntartó számára fontos, hogy mennyibe kerül neki egy olvasó, egy látogató, vagy egy kikölcsönzött dokumentum egy adott évben, de nyomon követjük a beszerzési egységárat is, mely jóval alacsonyabb, mint a könyvek kereskedelmi átlagára, köszönhetően a feldolgozó munka precizitásának.

A forgási index fontos dolgokat árul el nekünk az állományunkról, a beszerzési munkánkról és a felhasználóinkról is. Több területről is gyűjtjük ezen adatokat, a teljes állományra, a gyerekkönyvtárra, zenei dokumentumokra, stb. is kiszámoljuk, itt most az új könyvek forgási indexét mutatjuk be. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy az adott állományrész hány %-a forog, kerül be a kölcsönzésbe, és ezeket összehasonlítva egymással további értékes információkat nyerhetünk. Ha egy adott állományrész lényegesen jobb forgási statisztikával rendelkezik, mint a többi részleg, akkor érdemes kielemezni, hogy ennek mi lehet az oka és átvenni a lehetséges jó megoldásokat. (Ez már a benchmarking témaköre, mellyel szintén foglalkozunk intézményünkben.)

A kölcsönzési mutatónk hasonló területeket vizsgál, ebből azt tudjuk meg, hogy egy kölcsönözhető könyvre hány kölcsönzés jut átlagosan évente. Itt is a különböző állományrészek egymással való összevetése fontos az időbeli elemzés mellett. Megtudhatjuk, hogy melyik részleg sok az elfekvő állomány, honnan érdemes jobban selejtezni, illetve a jobban forgó részleget az elhasználódás, rongálódás miatt sűrűbben cserélni. Könyvtárunkban például a gyerekkönyvtári részleg lényegesen jobb értéket mutat, mint a felnőtt állomány. Való igaz, hogy a felnőtt részlegünk nagyobb állomány, sok az elavult könyv, kevés lehetőségünk volt a selejtezésre az elmúlt pár évben. Így most kiemelten foglalkozunk a felnőtt részleg selejtezésével. Ugyanakkor olvasói elégedettségmérés kérdőívekből tudjuk, hogy leginkább a gyerekkönyvek állapotával elégedetlenek olvasóink, sok a koszos, elhasznált, megrongált könyv, mivel nagyobb a forgalmuk és a használó közönség, a gyerekek kevésbé óvják a könyveket, mint felnőtt olvasóink. Így a gyermekkönyvtári könyveket igyekszünk több példányban beszerezni.

Kiemelten foglalkozunk a munkatársakra vetíthető teljesítménymutatókkal is. Itt most azt választottuk ki, mely az egy napra és egy könyvtárosra jutó látogatók számát mutatja be (a látogatók számánál nem kalkuláltunk a távhasználatot, csak a személyes látogatói létszámmal). Elég magas az értéke és ez azért fontos, mert jelzi azt a sok munkát, mely könyvtárunkban folyik, elsősorban a rendezvényekre, programokra való tekintettel. Ez meglátszik más mutatókban is, pl. az utolsóként látható piaci térfoglalás egyik értékére: Gödöllő lakosságának egyharmada látogat el rendezvényeinkre, ami nagyon magas szám.

Benchmarking

A GVKIK 2006 óta foglalkozik benchmarking elemzésekkel, korábban a Csuka Zoltán Városi Könyvtárral közösen, egy minőségfejlesztési pályázat keretében kezdte meg a munkát ebben a témakörben. A benchmarking olyan teljesítménymérést jelent, mikor az adott szervezet **teljesítményét a piacon lévő legjobb versenytárs teljesítményéhez méri és igyekszik attól tanulni**. Közintézményi vagy nonprofit környezetben is érdemes vele foglalkozni, sőt, ahogy azt már fentebb említettük, akár adott **intézményen belül is** érdemes vizsgálni. Ha egy adott részleg kiemelkedően jó mutatókat produkál, összehasonlítva a többi részterülettel, akkor a legegyszerűbb, ha önmagunktól tanulunk és a kiváló részleg gyakorlatát igyekszünk általánosan bevezetni.

A GVKIK a belső benchmarking mellett évek óta négy másik könyvtárral méri össze teljesítményét: három hasonló helyzetű települési könyvtárat választottunk ki erre a célra: Vác, Mosonmagyaróvár és Gyula városi könyvtárát. Bár a benchmarking lényege, hogy mindig az adott területen legjobban teljesítő intézményhez hasonlítsuk saját adatainkat, számunkra ez kevésbé volt megoldható. Egyrészt úgy gondoljuk, a teljesítmény meghatározása még közkönyvtári szinten is nagyon differenciált, hiszen az intézmény küldetésétől, céljaitól, stratégiájától, a fenntartó stratégiai céljaitól, gazdasági helyzetétől, az adott település gazdasági, pénzügyi, politikai, oktatási, demográfiai és kulturális helyzetétől is nagyban függ. Tehát lehetetlen lenne hasonló helyzetben lévő intézményt találni.

Másrészt minden intézménynek meglehetnek a jó módszerei, rendelkezhet olyan területekkel, melyeken kiválóan teljesít és mely számunkra hasznos tapasztalatot nyújthat. Így jelenleg három olyan könyvtárat választottunk összehasonlító elemzésünkhöz, melyek nagyjából azonos népességű települést szolgálnak ki, másrészt a város rendelkezik főiskolai vagy egyetemi könyvtárral, akárcsak Gödöllő, tehát nem egyetlen könyvtári intézmény. Az egri megyei könyvtárat pedig azért választottuk be, mert ők hozzánk hasonlóan már rendelkeznek a Minősített Könyvtári címmel, így valóban alkalmasak arra, hogy a legjobbhoz mérjük teljesítményünket, míg a másik három könyvtár inkább típusában hasonló hozzánk és így szolgáltatathat számunkra fontos információkat.

Az adatok gyűjtéséhez a Könyvtári Intézet honlapján elérhető statisztikai adatbázist használjuk fel. Az elemzés során törekszünk arra, hogy a máshol kiugróan jobb teljesítménymutatók okait feltárjuk, és lehetőség szerint alkalmazzuk az ott lévő módszereket könyvtárunkban. Lényegében a magunknál használt teljesítménymutatókat számoljuk ki a többi könyvtárnál is, amennyiben hozzáférhetőek az adatok. A részletes elemzésre itt most nem térünk ki, inkább a tapasztalatokra.

Az évek óta tartó elemzés során beigazolódott számunkra, hogy minden könyvtár rendelkezik valamilyen erősséggel, melynek vizsgálata hasznos tippet adhat számunkra. Például Gyula, Vác és Mosonmagyaróvár erőssége a helyben használt dokumentumok látogatókra vetített magas aránya, illetve Vác és Mosonmagyaróvár esetében a kölcsönzött dokumentumok száma a könyvtárosokra és az olvasókra vetítve is igen magas. Tehát mondhatni, tőlük a hagyományos könyvtári szolgáltatások terén érdemes tanulni, hiszen nem lehet véletlen, hogy olyan magasak ezek a mutatók. Gyula és Mosonmagyaróvár esetében is viszonylag jók a fajlagos költségek, illetve az informatikai szolgáltatással kapcsolatos mutatók. Ez utóbbi kisvárosnak kiemelkedően magas a számítógép használatot kapcsolatos mutatója. Ami Egert illeti, náluk az erősség a regisztrált olvasók aránya, a látogatók száma, és az informatika, míg a többi mutatójuk a mieinkhez hasonló. Rosszabb viszont a költségmutatójuk, amennyiben a távhasználatot figyelmen kívül hagyjuk.

Ami kifejezetten érdekes számunkra, az egri könyvtár regisztrált olvasói aránya az ellátott terület lakosságához viszonyítva. Külön érdekes ez a szám azért, mert az adatbázisban szereplő összes hazai települési könyvtárra vonatkozó mutató évek óta átlagosan 14%. Az első kérdés tehát az, hogyan lehetséges, hogy a települési közkönyvtárak évek óta nem tudnak az ellátandó közösségből nagyobb részt megszólítani. Valóban csak a lakosság 14%-át lehet elérni? A másik kérdés pedig, hogy az egriek, bár megyei könyvtár, hogyan tudják ezt a mutatót folyamatosan 25% közelében tartani, sőt, 2013-ban 31%-ra növelni?

Ha csak a vizsgált 5 könyvtárat nézzük, akkor is szembetűnő, hogy átlagosan 15-20% körüli ez a mutató, egyébként Gödöllő az élvonalban van a maga standard 20 százalékaival. Vajon lehetséges lenne, hogy ne csak a lakosság egyötödét tudjuk bevonni olvasónak a könyvtárainkba? Milyen eszközökkel?

Ennek a kérdésnek a megválaszolása az előttünk álló évek feladata. Törekszünk arra, hogy megismerjük más könyvtárak munkáját, igyekszünk tanulmányozni mások módszereit, ellátogatni más intézményekbe. Emellett törekszünk arra, hogy testvérkönyvtári kapcsolatokat létesítsünk, illetve csereprogram keretében fogadjunk és küldjünk egyhetes tapasztalatszerző munkára munkatársakat. Ezen kívül a könyvtárunkban működő Marketing Munkacsoport évek óta célzottan foglalkozik azzal, hogy növelje a beiratkozási kedvet és minden eszközt felhasználunk a könyvtár, az olvasás népszerűsítésére.

ISTÓK ANNA

1.1.2. A könyvtáros is ember – az output minőségének mérése

Vannak olyan minőségi elemek, melyeket nem lehet a folyamatok mentén megközelíteni. Ezek a könyvtári munka során keletkező termékek, szolgáltatások minőségének mérése. A könyvtár szolgáltatásokat nyújt használóinak. A **szolgáltatás érdekében forrásokat biztosít**. Ez a bemenet vagy input a könyvtárosi szakértelem, a költségvetési összegben, az épületben, a technikai infrastruktúrában, a könyvtári dokumentumokban, a (szakmai) kapcsolatokban stb. testesül meg. A kimeneti oldalon találhatóak a könyvtár termékei: a különböző szolgáltatásaink, melyeket ténylegesen igénybe vehetnek a használók. A GVKIK szolgáltatási rendszere szintén hármas felosztású:

- hagyományos könyvtári szolgáltatások
- információs szolgáltatások
- közösségi szolgáltatások

Mind a három területen határoztunk meg teljesítménymutatókat a kulcsfontosságú szolgáltatások minőségére, az input és az output egymáshoz viszonyított adataiból. Ezeket évek óta elemezzük és évente egyszer munkaértekezleten közösen átbeszélik. A teljesítménymutatók rendszerét már a folyamatoknál részleteztük, ezért itt külön nem térünk ki rá.

Van azonban egy szempont, amit egy teljesítménymutató, melyet száraz statisztikai adatokból állítottunk elő, nem képes értékelni, elemezni. A **könyvtári output, vagyis a szolgáltatás minősége** ugyanis nagymértékben függ a szolgáltatást végző munkatárs szakmai kompetenciáitól, motivációs szintjétől, elégedettségi állapotától. Ezért szükség van a **dolgozók munkájának minősítésére** is.

A munkatársak teljesítményének értékelésére jelenleg **két módszert használunk**, és kidolgozás alatt van a harmadik eszköz. Az első egy összehasonlító értékelés, melynek során a munkatárs és a vezető is értékeli adott szempontok alapján a munkatárs éves tevékenységét:

alapvetően puha adatokról van szó, mint a kommunikáció a vezetőséggel és a munkatársakkal, aktivitás, önkéntesség, lojalitás, precizitás, határidők betartása. Az 1-5-ig terjedő skálán adott kétféle osztályzatot a vezetőség és a munkatárs közösen megbeszélnek, minden dolgozóval egyenként. A kapott eredményről dokumentáció nem készül, de beépülnek a következő évek motivációs, karrier, illetve továbbképzési terveibe.

Az értékelés a következő táblázat kitöltésével zajlik:

A GVKIK MUNKATÁRSI ÉRTÉKELÉSÉNEK SZEMPONTJAI		
(pontozás 1-5-ig)	Meglévő kompetenciák	Hiányzó kompetenciák
Kapcsolat a felhasználóval, partnerekkel:		
Udvariasság		
Hangnem, tisztelet		
Segítőkészség		
Megközelíthetőség, nyitottság		
Azonos bánásmód mindenkivel		
Empátiaképesség, tolerancia		
Kommunikációs képesség		
Kapcsolat a munkatársakkal:		
Hangnem, tisztelet		
Együtműködés a kollégákkal		
Helyettesíthetőség (munkaterületét hogyan tudja más ellátni? helyettesítő betanítása, segédanyag írása)		
Helyettesítési képesség más munkaterületen		
Kapcsolat a vezetőséggel:		
Hangnem, tisztelet		
Kiadott feladatok vállalása, teljesítése		
Munkakör:		
Pontos adminisztráció		
Precizitás a munkavégzésben		
Rendszerező képesség		
Naprakész szakmai tudás, tájékozottság		
Informatikai jártasság, adatbázisok kezelése		
Kreativitás		
Pedagógiai érzék		
Váratlan helyzetek megoldása		
Munkaköri köteleességek teljesítése		
A munkaterületen önállóság, kezdeményezőképeség, felelősség		
Munkafegyelem		
Egyéb/lojalitás az intézményhez		
Aktivitás / projektekben való feladatvállalás		
Önkéntesség / programokon való részvétel		
Képzéseken való részvétel		

A **munkatársak teljesítményének értékelésénél** a másik fontos tevékenységünk egy **20 oldalas kérdőív** kitöltése minden évben. A következő témakörök szerepelnek itt:

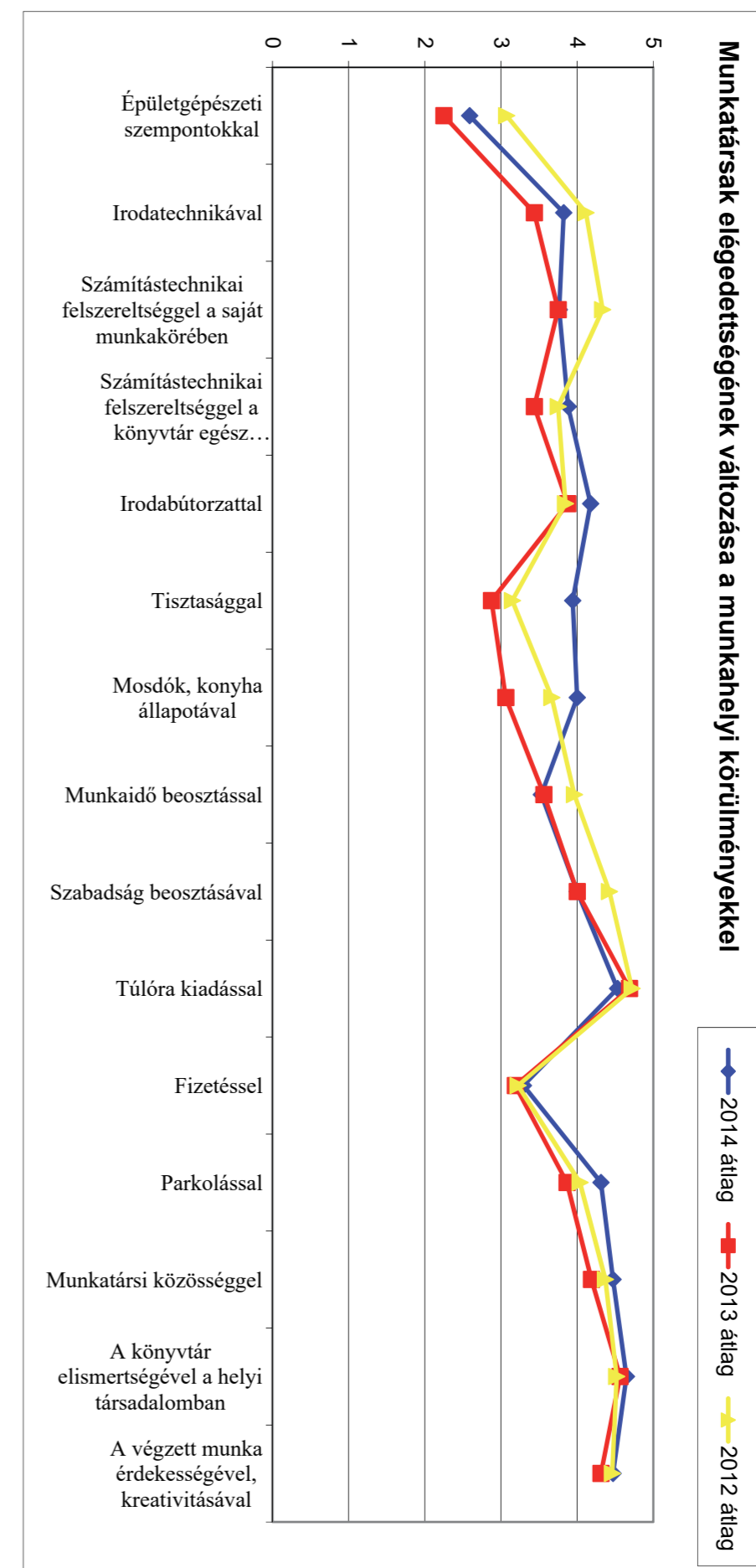
- motiváció,
- kommunikáció,
- vezetőség értékelése,
- könyvtárépület és infrastruktúra,
- önértékelés.

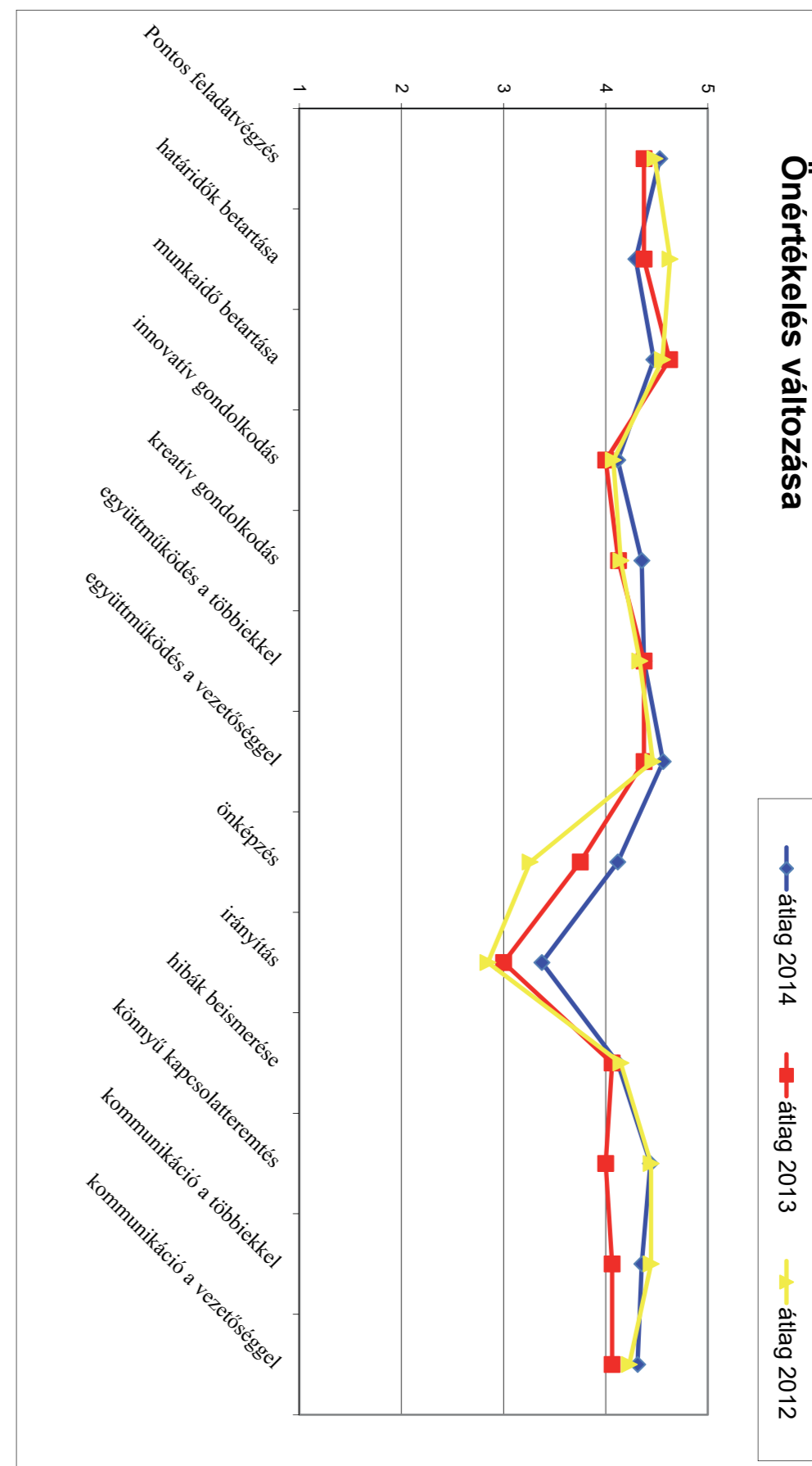
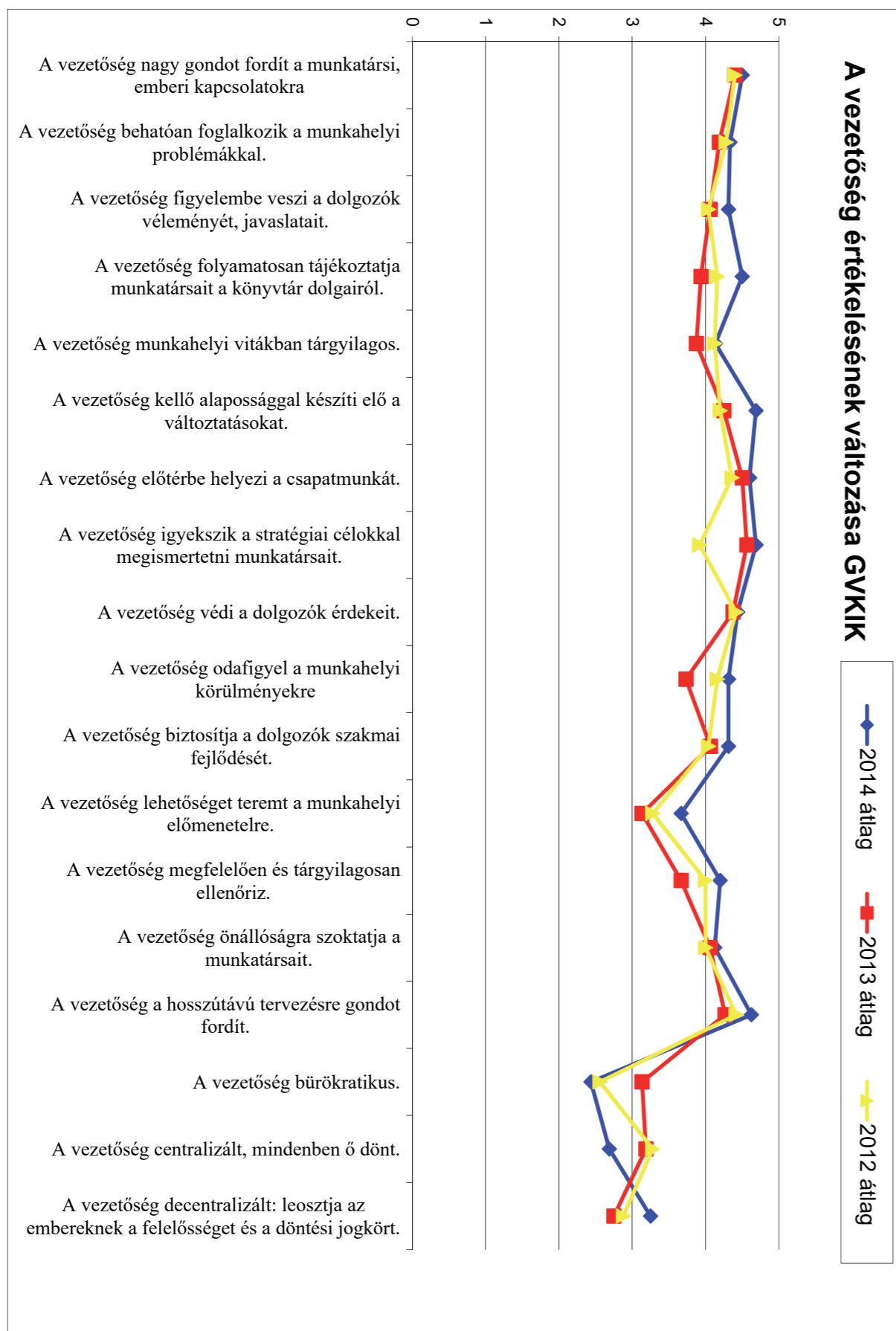
Több éve foglalkozunk már a munkatársak önértékelési kérdőíves elemzésével. A kérdőívet folyamatosan átdolgozzuk, javítjuk a visszajelzések alapján. A tapasztalat azt mutatja, hogy a kérdőív kitöltése során sok a pontatlanság és a figyelmetlenségből adódó hiba. Sok múlik azon is, hogy a kérdőív kitöltésének napján az adott munkavállaló éppen milyen hangulatban van, ez mind módosítja az adatokat. Mégis bizonyos tendenciák jól kirajzolódnak és nagyon sok hasznos visszajelzés érkezik a vezetőség számára.

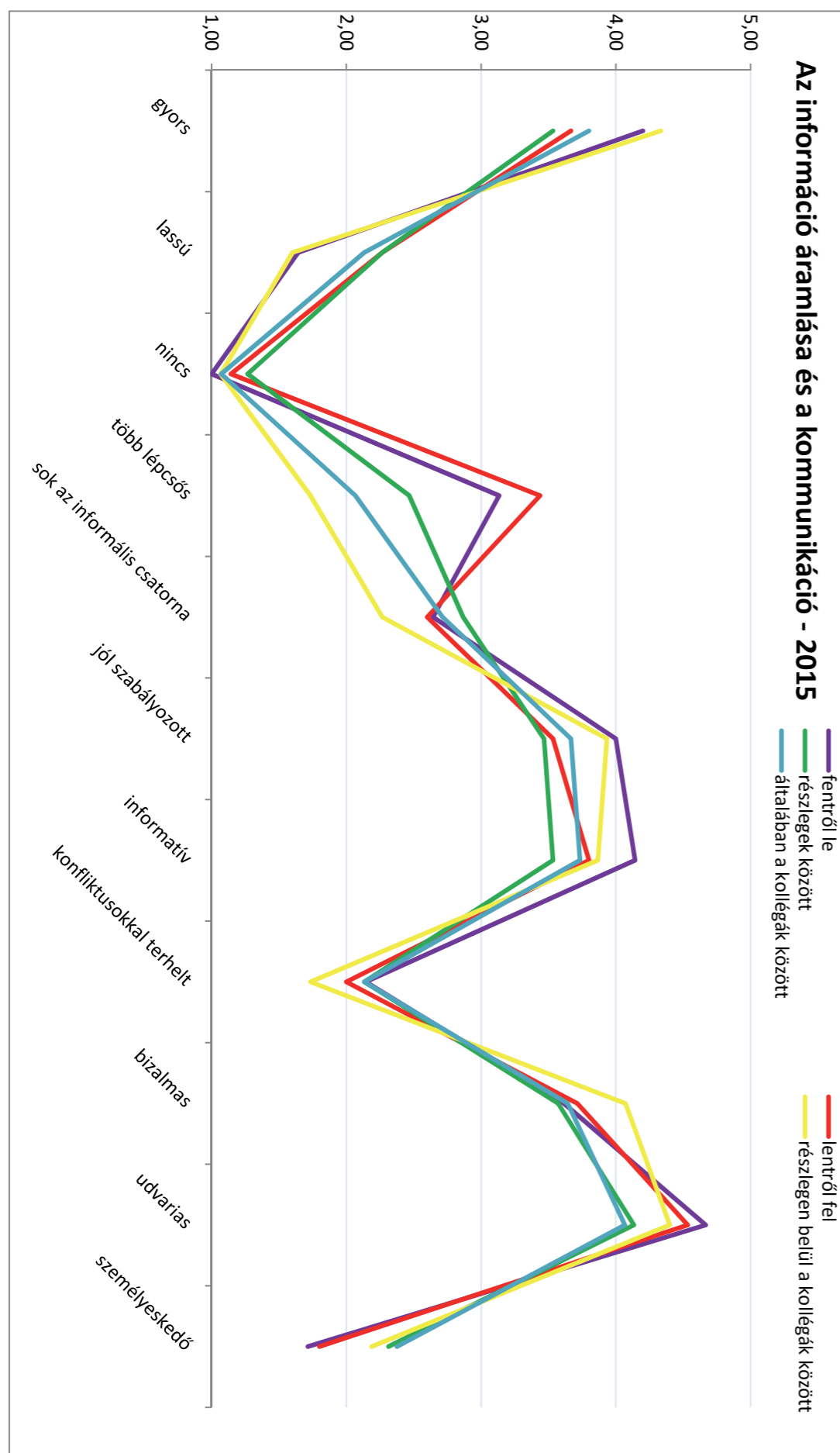
A témakörök egymással összefüggnek és ellenőrző kérdések is beépítésre kerültek. A kérdőívben minden típusú kérdés megtalálható, ezek közül főleg a skálával ellátottak azok, melyek kifejezetten alkalmasak arra, hogy grafikonon vezessük a kapott eredményeket. A kérdőív feldolgozása SPSS programban történik, mely lehetőséget ad a mélyebb összefüggések feltárására is. A kérdőív és a négy szemközti beszélgetések alapján alakítja ki a vezetőség és a MIM is az álláspontját a következő témakörökben:

- csapatépítés: tréningek, közösségi alkalmak, információs teadélelőttök
- munkatársak motiválása: önálló feladatok, projektek, célprémium, Vadliba díj
- belső kommunikáció fejlesztése

Az alábbi ábrákon néhány elemzés grafikonja látható, ahol az összesített adatokat tüntettük fel évek szerinti bontásban. A részletes elemzést az Adatelemzési Munkacsoport készíti el minden évben, és munkaértekezlet keretében tárgyaljuk meg. A vezetőség a tapasztalatokat beépíti minden évben a motivációs, képzési, beruházási, stb. tervébe.

A harmadik módszer a munkatársak teljesítményének értékelésére jelenleg fejlesztés alatt áll intézményünkben. Ez a humán erőforrás térkép létrehozása: a különböző munkaterületek kompetenciáinak felmérése és az adott dolgozó kompetenciáival való összevetése. Az alábbi tényezők vizsgálatát kell elkészítenünk:

- szakmai kompetenciák
- módszertani kompetenciák
- szociális kompetenciák
- személyes kompetenciák.

A **szakmai kompetenciához** tartozik az **elméleti tudás** könyvtárszakmai, informatikai és egyéb területeken, a **módszertani kompetencia** pedig a **gyakorlati készségeket** jelenti: prezentációs, adminisztrációs, akár vezetési technikákat. Ezen készségek hiányossága esetén a vezetőség tudja javítani a dolgozó kompetenciáját, akár belső képzésekkel, akár továbbképzési rendszerrel.

A **szociális kompetenciákhoz** azok a készségek, képességek, attitűdök tartoznak, mellyel a dolgozó a munkatársaihoz és a látogatókhoz, olvasókhöz **viszonyul**. Konfliktuskezelés, tűrés, kommunikációs készség, lojalitás és sok más szempontból áll össze. A **személyes kompetenciák** pedig a munkatársak **belső tulajdonságai**, sokszor fizikai állapottól, élethelyzettől függő jellemzők ezek, melyeken a legnehezebb változtatni: precizitás, nyitottság, munkabírási, önbizalom, stb. A személyes és szociális kompetenciák fejlesztésére a vezetőség motivációs technikákat tud bevetni, illetve a csapatépítési eszközök is jól működnek.

ISTÓK ANNA

1.1.3. P mint partner – A végeredmény minőségének mérése

A **minőség mérésének harmadik pillére intézményünkben a végeredményhez kapcsolódik**. A **végeredmény jelenti azt a hasznot**, melyet munkánk során elérünk. Mérnünk kell, hogy az általunk nyújtott szolgáltatás mennyiben felel meg a használók elvárásainak, igényeinek, azaz **mennyire elégedettek velünk**, illetve ide tartozik az egyéb partnerek és a fenntartó elvárásainak feltérképezése is. Mert hiába működnek tökéletesen a folyamatok, hiába dolgoznak pontosan a munkatársak, nem biztos, hogy elégedettek az olvasóink, és talán a statisztikai adataink is jobbabb lennének, ha tisztában lennénk az ő elvárásaikkal, véleményükkel.

Ahhoz tehát, hogy minőségi munkát végezzünk, folyamatosan szondáznunk kell azt, mennyire elégedettek a felhasználóink velünk. A **végeredmény minőségének mérése az egyik legnehezebb** dolog a minőségbiztosítási munka során. Ennek egyik oka az, hogy a tulajdonképpeni végeredmény, az **elégedettség elég nehezen mérhető**. Nehezen mérhető, mert a könyvtár munkájának végső **eredménye sokszor nem nálunk jelentkezik**. Mi csak azt tudjuk vizsgálni, hogy mennyire elégedettek szolgáltatásainkkal a felhasználók, de hogy ennek ténylegesen milyen nemzetgazdasági értéke van, azt nem tudjuk nyomon követni. Ez a kérdéskör már átvezet minket kicsit a marketing témakörébe, mely a következő fejezet lesz.

A minőségbiztosítási munkánk során tehát a végeredmény értékelésénél csak arra koncentrálnunk, hogy mennyire elégedettek az olvasóink, és évről-évre elégedettségmérési kérdőívet töltünk ki velük. A kérdőív sajnos nem lehet hosszú, nagyon kevés kérdést bírnak végig kitölteni a látogatók. Elég sok a hibásan kitöltött kérdőív és nincs arra lehetőségünk, hogy reprezentatív legyen a felmérés. A GVKIK-ban minden olvasói felmérést személyesen és az interneten kitölthető

kérdőívvel egyszerre végzünk. A személyes kitöltésnél igyekszünk figyelni arra, hogy minden korosztály képviselve legyen, de akkor sem tudunk pontos felmérést készíteni. Az olvasók megkérdezése mellett külön figyelmet szentelünk a velünk szoros kapcsolatban álló kiscsoportok, a kulturális társintézmények, a fenntartó és a könyvtárba nem járó helyi lakosok véleményének megismerésére. Az alábbi táblázatban foglaltuk össze ennek rendszerét.

Partneri elégedettségmérés rendszere a GVKIK-ban

CÉLCSOPORT	INTERVALLUM	DOKUMENTÁCIÓ JELLEGE	DOKUMENTÁCIÓ HELYE	KÖZZÉTÉTEL
Olvasói fórum - online	folyamatos	Összegzett feljegyzés	Munkaterv Projekt tervek Beszámoló	Közösségi oldalon
Olvasói kérdőíves felmérés	évente egyszer	Statisztikai elemzés	Munkaterv Beszámoló MIM mappa	Honlapon, szaklapban
Belső csoportok fóruma	évente egyszer	Feljegyzés	Stratégiai terv Munkaterv Beszámoló	Levelezőlistáinkon
Helyi társadalom kérdőíves felmérése	kétévente egyszer	Statisztikai elemzés	Munkaterv Beszámoló MIM mappa	Honlapon, szaklapban
Programegyeztető fórum Gödöllő kulturális intézményeivel és civil szervezetekkel	havonta	Jegyzőkönyvet készít róla az önkormányzat	Munkaterv Beszámoló Tematikus évek közös koncepció	Programnaptár
Fenntartó	4 évente egyszer	Elemzés, összehasonlító elemzés országos adatokkal	Stratégiai terv	Beszámoló honlap

Intézményünk küldetésnyilatkozata szerint mindenki (de elsősorban a könyvtárhoz tartozó térségen élők) számára biztosítani szeretné a szolgáltatásokat. A mindenkit azonban nem lehet a marketingben értelmezni, nincs olyan termék vagy szolgáltatás, melyre mindenkinek szüksége van, amellyel mindenki elégedett lenne. Éppen ezért intézményünk 2016-ban elkezdte a célzott marketinghez szükséges célcsoport vizsgálatot.

Ennek első lépése, hogy különböző célcsoportokat állítsunk fel a könyvtár látogatói között. A célcsoportok megállapításánál figyelembe vesszük az életkori tényezőket, könyvtárlátogatási szokásokat, családi állapotot. A különböző célcsoportokhoz felelőseket jelölünk ki, majd a célcsoportok vizsgálata következik. Ehhez a felelősöknek ki kell építenie a kapcsolatot a célcsoportját alkotó emberekkel, kezdetben egy szűkebb körrel, 6-8 emberrel. Ezután jön egy irányított interjú, ahol minden célcsoportot előre megbeszéltek kérdések alapján elemzünk. A főbb kérdések a célcsoport szabadidő-eltöltési szokásait, könyvtárlátogatási szokásait, olvasási szokásait térképezi fel és lehetőséget ad arra, hogy megismerjük véleményüket is és ötleteket nyerhessünk tőlük. A későbbi szolgáltatásfejlesztésnek és célzott reklámtevékenységnek ezek az interjúkból készült elemzések adják majd az alapot. Jelenleg a célcsoportok meghatározás zajlik intézményünkben a 2016-os olvasói kérdőívek alapján. A feladatot a Marketing Munkacsoport koordinálja.

2. FEJEZET

2. A LÁTHATÓ KULTÚRA – MARKETING A KÖNYVTÁRBAN	33
2.1. Fogyasztható kultúra (Product)	34
2.1.1. Tematikus évek programjai	35
2.1.2. Kiállítások könyvtári eszközökkel	37
2.1.3. 10 kicsi pelikán.....	52
2.2. Eladható kultúra (Price)	55
2.2.1. Fújj egy lufit! – beiratkozási és hűségakciók	55
2.2.2. Fizess verssel! – árképzés termékcapcsolással.....	57
2.3. Látható kultúra (Promotion).....	59
2.3.1. Olvasásfejlesztés házon belül – még a liftben is.....	59
2.3.2. Olvasásfejlesztés házon kívül – Könyvtár Kommandó.....	65
2.3.3. Innováció a szolgáltatásokban: Olvasók Diadala	71
2.4. Elérhető kultúra (Place)	78
2.4.1. Könyvet házhoz! – generációk találkozása	79
2.4.2. Könyv és Kávés – jelenlét a városban	79
2.4.3. Távhasználat – web 2.0. könyvtári honlapok, blogok, közösségi oldalak	83
2.4.4. Könyvsú-go! – Válassz könyvet könnyen!.....	88

ISTÓK ANNA

2. A LÁTHATÓ KULTÚRA – MARKETING A KÖNYVTÁRBAN

A könyvtár, mint kultúra közvetítő, értékteremtő és őrző intézmény működése szempontjából egy **nonprofit szervezethez** hasonlít. Ez nem azt jelenti, hogy számunkra a gazdaságtalan működés kell, hogy cél legyen, de az biztos, hogy van néhány olyan szolgáltatás, mely piaci környezetben talán nem állná meg a helyét. A könyvtárak azonban **missziós tevékenységet** is folytatnak, kénytelenek olyan feladatokat ellátni, melyek sokszor a célközönség igényeivel még csak véletlenül sem találkoznak. Nekünk, könyvtárosoknak a napjaink nagy része abból áll, hogy kitaláljuk, **hogyan vegyük rá az embereket olyan tevékenységekre, melyekre nem hajlandóak maguktól.** Olvasni tévzés helyett? Könyvtárba járni facebookozás helyett? Írókat, költőket megismerni személyesen ahelyett, hogy a blogokon szörföznénk? Könyvekből készülni fel egy dolgozatra ahelyett, hogy kigugliznánk a válaszokat? Van erre ma igény? Erről akarjuk meggyőzni őket? Ebből a szempontból nagyjából olyan népszerűségnek kéne örvidenünk, mint NAV ellenőrnek a balatoni lángososnál.

És nem csak ez a probléma. Az olyan városi könyvtárak **célközönségét**, mint amilyenek mi is vagyunk, egy hatalmas, amőbaszerű felhőként kell elképzelni, mely folyamatosan változtatja az alakját, a tulajdonságait, és ami a legrosszabb, hogy **semmit sem tudunk róla.** Fogalmunk sincs, hogy az amőba hány éves, mennyire képzett, hogyan tölti el a szabadidejét, mit szeret olvasni és egyáltalán, hol lehet elérni? Lehet, hogy mi éppen a kortárs, Nobel-díjas írókat reklámozzuk, mikor a helyiek többsége a steampunkért rajong? Ki és honnan ad nekünk pénzt arra, hogy felmérjük a mi célközönségünket és megpróbáljuk kipuhatolni, hogyan és mivel lehetne őket becsalogatni a könyvtárba?

A könyvtári munka szinte egésze feleslegessé válhat, ha nem vagyunk arra képesek, hogy azt a megfelelő körítéssel találjuk, vonzóvá, sőt egyenesen trendivé tegyük magunkat, szolgáltatásainkat, és elérjük vele azokat is, akik úgy egyébként nem tipikusan könyvtárba járó emberek. A gödöllői városi könyvtár büszke arra, hogy jóval az országos átlag felett képes megszólítani a célközönségét. Míg országosan az ellátott terület 14%-a könyvtárhasználó a települési könyvtárak tekintetében, addig Gödöllőn ez az érték 20%. Vagyis valamivel jobbak vagyunk, mint az átlag, de még így is **minden ötödik helyi lakost tudjuk csak elérni**, az amőba legnagyobb része továbbra is láthatatlan és elérhetetlen.

És ha mindez nem lenne elég, tegyük még hozzá azt is, hogy **az eredmény, ami a mi munkánk során keletkezik, sokszor nem nálunk jelenik meg.** Persze kaphatunk mi is pozitív megerősítést, olvasói levelet, csokoládét, jobb napokon egy üveg bort is. De vajon ki tudja azt bebizonyítani a fenntartó számára, hogy nekünk mennyi szerepünk van abban, hogy az emberek szeretnek itt élni, a könyvtárunkba látogató gyerekeknek esetleg jobbak az osztályzataik? Vagy hogyan lehet kiszámolni azt, hogy mekkora költséget spórolunk meg a TB számára csupán azzal, hogy meghallgatjuk az olvasóink panaszát, netán könyvet viszünk nekik házhoz és egyfajta lelkeségly szolgáltatást végzünk?

Nem könnyű kérdések ezek. Főleg úgy nem, hogy az évtizedes sztereotípiák a mai napig él hazánkban a szemüveges, unottan könyvet olvasgató könyvtáros kisasszonyról. A Gödöllői Városi Könyvtárban 2002 óta dolgozik a **marketingért felelős** munkatárs. Idővel felállt egy **munkacsoport** is, mely stratégiát dolgoz ki és megtervezi a könyvtári munkafolyamatokhoz szervesen illeszkedő marketing feladatokat éves szinten. Sokféle, szerteágazó tevékenységek ezek, gyakorlatilag minden folyamat, projekt mögött tudatos marketingtervezés áll, mely természetesen magában foglalja a visszacsatolást is, amikor leellenőrizzük, hogy a befektetett energiánk milyen eredményt hozott.

Az olvashatóság érdekében könyvünkben **négy nagy területre bontottuk fel a Gödöllői Városi Könyvtár marketing tevékenységét**, igazodva a szakirodalomban ismert 4P felosztáshoz. Így elsőként azt mutatjuk be, intézményünk milyen módon igyekszik gusztusos, **fogyasztható** kis falatkák képében eladni amőbánknek a **kultúrának** nevezett különleges ételféleséget. Nem vagyunk finnyásak, sőt úgy gondoljuk, hogy a tesztkós reklámújságokból is lehet tanulni, az ázsiai hetek ízei legalább annyi plusz vásárlót vonzanak be a boltokba, mint a mi újrafogalmazott, tematikus rendezvényeink a könyvtárba.

A második témakörben a **termék eladhatóságára** tett kísérleteinket mutatjuk be. Az olvasó megtudhatja, hogyan lehet lufi fújással növelni a beiratkozási kedvet. A negyedik alfejezetben a **helyet járjuk körbe**, vagyis bemutatjuk megoldásainkat arra, hogyan tudjuk elérni, hogy még a csapból is mi folyjunk a gödöllői háztartásokban.

A harmadik részben a legfontosabb könyvtári tevékenységünkhöz kapcsolódó **innovatív módszerekről** lesz szó és egy fontos marketing módszerről: a **termékkapcsolásról**. Az olvasásfejlesztés a leghangsúlyosabb terület házon belül és kívül, QR kódokon, liftben és limuzinban. A könyvtár által közvetített kultúra végső soron az **olvasás kultúrája, ennek promóciója** köré szerveződik gyakorlatilag minden más fenti tevékenység. Mondhatjuk úgy is, hogy ez az a száj, mely az amőbánkat szeretné mindenestül lenyelni, a többi csak a segédanyag: a háló, a csapda, no meg a csalikukac wasabi mártásban.

ISTÓK ANNA

2.1. Fogyasztható kultúra (Product)

A könyvtári szolgáltatásokra is igaz az a megállapítás, mely általában a non-profit szektort jellemzi, miszerint **egymegoldásos termékek**, hiszen könyvet kölcsönözni csak egyféle képpen lehet. Éppen ezért fontos számunkra, hogy a marketing adta eszközöket kihasználjuk és az alapszolgáltatást olyan plusz dologgal turbózzuk fel, amitől kívánatosabbá válik az olvasó számára. Mielőtt bemutatnánk azt, hogy könyvtárunk milyen marketing módszerekkel dolgozik a fenti cél érdekében, nézzük meg, hogyan is lehet jellemezni pontosan a könyvtári terméket.

A különböző szolgáltatások kialakításánál egy adott közkönyvtárnak viszonylag nagy szabadsága van. Eldöntheti először is azt, hogy hagyományos **könyvtári, kulturális, közművelődési, rekreációs vagy információs-szolgáltatási funkcióját** kívánja előtérbe helyezni, és ennek alapján alakítja ki termékeinek körét is. Ez történhet piaci megfontolás alapján, hogy az adott helyi környezetben mire van szüksége leginkább az embereknek, meghatározhatják egyéni preferenciák, vagy fenntartói kívánások is, esetleg országos trendek. De akármilyen irányban fejlődnek is egy könyvtár, mindig lesznek olyan tevékenységei, szolgáltatásai, melyeket a piac és az olvasók igénye nem kíván meg, ám mégis vállalnia kell az intézménynek. Nevezhetjük ezt **missziós tevékenységnek** is, melyet nem a piac hív életre és nem valós igényeket elégít ki, de a könyvtárnak törekednie kell arra, hogy ezt a missziós tevékenységet, vagy szolgáltatást mind szélesebb körben fogadtassa el a fogyasztókkal. Pl. egy városi könyvtár folyóiratjegyzékén több olyan szépirodalmi újság lehet, melyet igen kevesen olvasnak, igen ritkán.

Lemondani azonban mégsem lehet ezeket, mert azzal, hogy a könyvtár előfizet rájuk, egyrészt segíti életben tartani az újságot, másrészt közvetve ezzel értékeket őriz meg, tehát egy magasabb rendű cél érdekében cselekszik. A marketing feladata a megszüntetés helyett ebben az esetben az, hogy próbálja meg népszerűsíteni, vonzóvá tenni ezeket a kiadványokat, hogy többen olvassák. A könyvtárak termékeit így a következőképpen lehet csoportosítani:

- **alaptermékek:** a fő funkciók elérését jelentő szolgáltatások, mint pl. dokumentumok kölcsönzése, irodalomkutatás, Internet-használat, olvasással, irodalommal kapcsolatos rendezvények, stb.
- **extra termékek:** előzetes igényfelmérés alapján, egy adott piaci szegmens konkrét igényeit kielégítő termékek, pl. születésnap csomag korabeli újságok másolatából, speciális információ-szolgáltatás pl. fogyatékkal élők számára, klubok, szakkörök, stb. (Az extra termékekre jellemző, hogy bevezetésükkel a könyvtár a fejleszteni, hangsúlyozni kívánt funkcióját, valamint imázsát is erősíti.)
- **missziós termékek:** olyan könyvtári szolgáltatások, melyek társadalmi hasznosságuk miatt nem szüntethetők meg akkor sem, ha esetleg gazdaságtalan a működtetésük.

A gödöllői városi könyvtár igyekszik mindhárom kategóriában lévő termékeit sikeressé tenni. Ehhez felhasználjuk a tematikus kiemeléseket, legyen szó dokumentumokról vagy programokról. Szeretjük a termékkapcsolást, a meghökkentő akciókat, a grafikai designban rejülő lehetőségeket, és egy egész munkacsoport dolgozik azon, hogy az innováció és kreativitás jellemezze marketing munkánkat.

ISTÓK ANNA

2.1.1. Tematikus évek programjai

Könyvtárunk 2002-ben kezdeményezte, hogy a korábban évtizedekig működő **kulturális egyeztető fórum** alakuljon újjá a városi kulturális intézmények, valamint az önkormányzat akkori Közoktatási, Művelődési és Sport Irodája részvételével, melynek fő célja, hogy összehangolja a város rendezvényeit. A rendszeres havi találkozókhoz a GVKIK ad otthont, később ez a Kulturális Kerekasztal egyre bővült és csatlakoztak a jelentősebb civil szervezetek is. A Művészetek Háza létrehozott egy közös programnaptárt, ahova a szervezők fel tudják tölteni programjaikat, így az esetleges ütközéseket figyelni lehet. Az egyeztető fórum másik jelentős előrelépése volt, hogy 2011 óta Gödöllőn a kulturális programokat tematika köré szervezik. A Kulturális Kerekasztal találja ki és terjeszti elő, majd Gödöllő Város Képviselő-testülete dönti el az aktuális **tematikus év címét**, mely többnyire egy **jeles gödöllői esemény évfordulójához kötődik**. A kulturális intézmények, civil szervezetek, és természetesen könyvtárunk is az elmúlt években csatlakozott a tematikus évekhez, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy minden nagyobb szabású programunkat az adott témához illesztjük. Közös programfüzet és promóciós anyag készül, és Gödöllő Város Önkormányzata külön forrást biztosít ezekre a tematikus programokra.

A gödöllői városi könyvtár az elmúlt években az alábbi programokkal vett részt Gödöllő tematikus programsorozatában:

ÉV	GÖDÖLLŐ TEMATIKUS ÉVE	TEMATIKUS ÉVHEZ KACSOLÓDÓ PROGRAMOK A GVKIK SZERVEZÉSÉBEN
2011	Barokk Év	Barokk kalandtúra Herceg Egerváry Elemérrel! – olvasóvetélkedő 4-5. osztályosoknak Csigák, kagylók, angyalok... – a barokk időutazás folytatódik – olvasóvetélkedő 6-10. osztályosoknak Kresz Bertalan fotóművész Nepomuki Szt. János szoborforrói – kiállítás
2012	Híres Hölgyek Gödöllőn, valamint Ottlik emlékévé	Híres hölgyek Gödöllőn – Erzsébet királyné emlékére rendezett vers- és prózamondó verseny Országos találkozó – Erzsébet szavalóverseny Határtalan iskola – Gödöllői Irodalmi Díj pályázat 2012 Ottlik 100 – maratoni felolvasóest 3 város részvételével: Budapest, Gödöllő, Kőszeg Gödöllői széphistóriák – előadás sorozat középiskolásoknak Tudod-e még a régi nőket? – Tiszta szívvel irodalmi csoport előadása
2013	A Szecesszió Éve	Szecessziós utazás a könyvtárban – tematikus kiállítás Gödöllői Irodalmi Díj pályázat 2013 A szecesszió nyomában - olvasóvetélkedő „Mesés, nagy gondolatok szállnak...” – Erzsébet királyné emlékére rendezett vers- és prózamondó verseny Gödöllői széphistóriák- előadás sorozat középiskolásoknak
2014	A régi Ház – 2014 „Kezdet és vég” – az I. világháborúra emlékeztünk	„Ne félj babám, nem megyek világra...” - tematikus kiállítás és kísérő programjai: Ólomkatona öntés és bemutató War game: I. világháborús terepasztal játék bemutató Öltözék bemutató Figurafestés „Tetőled valahol távol” – Személyes visszaemlékezések az I. világháborúra és a korszak életére A régi ház – Irodalmi szalon Tormay Cecíliáról és a korszak irodalmáról Tarján Tamás irodalomtörténésszel Gödöllői harsona 1.2. – álhírlap a múlt század elejéről Összebúvó félelem órái – Gödöllői Irodalmi Díj pályázat 2014 Vanek úr és társai – olvasóvetélkedő 10 éves kortól Múzeumok éjszakája gyerekprogramok (I. világháborús repülő makett készítés) „Legfeljebb egy kis láblövés” – Tiszta szívvel irodalmi színpad előadása „Van most dicsérni hősokeket...” – Erzsébet királyné emlékére rendezett vers- és prózamondó verseny

2015	Művészetek kertje – Gödöllő, 2015 A természet és a művészetek összekapcsolása	Olvasók Diadala - olvasóvetélkedő Művészetek kertje – Gödöllői Irodalmi Díj pályázat Étel és Irodalom sorozat: Feldaraboljuk a végtelent – Művészi hentesmunka vér nélkül, vérre menően – Gryllus Dániel és Lackfi János közös estje Étel és Irodalom sorozat: Arisztokrata gasztro írások – Vendég: Ugron Zsolna írónő Étel és Irodalom sorozat: Fő az irodalom – Az Irodalmi Kerekasztal antológiájának bemutatója Mi mozink: Galéta kertje - Horváth Gergely és Nagy Róbert filmjének vetítése ArtJáró - Művészetek kertje: GÖMB alkotócsoport összművészeti kiállításának megnyitója Szentivánéji álmok – Tiszta szívvel irodalmi színpad előadása „...szavak mélyen csendülő hangversenye” – Erzsébet királyné emlékére rendezett vers- és prózamondó verseny
2016	Gödöllő 50 - Gödöllő várossá válásának 50. évfordulója	10 kicsi pelikán – digitális városismereti vetélkedő és kísérőprogramjai Címerkészítés Gödöllői kortárs irodalom – éjszakai túra Időkapszula – Gödöllői Irodalmi Díj pályázat

A tematikus évek programjai általában elég nagy kihívás elé állítják könyvtárosainkat a tervezési és megvalósítási fázisban is. Kreativitást, folyamatos újítást igényel, hogy mindig az adott témához megfelelő, de valamennyire könyvtári jellegű rendezvényeket találjunk ki, valósítsunk meg. Könyvtárunkban a tematikus évek szervezése mindig projekt feladatként működik, a kollégák önként jelentkezhetnek a részvételre, a többletmunka miatt igyekeznek a vezetőség más feladatukban kissé tehermentesíteni őket. A sok fáradtság viszont mindig megtérül, a tematikus programoknak városszerte is nagyobb a híre, több látogatót tudunk vonzani, több lehetőség adódik könyvtárunk népszerűsítésére és új olvasók megszerzésére. A továbbiakban több olyan projektet is be fogunk mutatni, mely valamelyik tematikus év programsorozatának volt része.

FÜLÖP ATTILÁNÉ

2.1.2. Kiállítások könyvtári eszközökkel

Mostanság már nem számít ritkaságnak, ha egy könyvtár folyamatosan kiállításokat szervez. Az újonnan épülő könyvtárakat már eleve úgy tervezik, hogy kiállítótér is csatlakozik az olvasókat kiszolgáló könyvtári és közösségi terekhez.

Kutatások szerint az információk 90%-át a látásunk segítségével, képi információkból kapjuk.² Napjainkban a **vizuális kultúra túlsúlya** tapasztalható, uralja a médiát, és a csaknem mindenki számára elérhető digitális kamerák, okos telefonok miatt a magánéletünket is. A közösségi

² Balogh Jenő: A vizuális ítélet. Bp. 1990. 123-124. p

háló világában is elsősorban képi üzenet, egy selfi, vagy mások képeinek megosztásával küldünk magunkról információt. A képzőművészeti magunknak kell kiválasztani az értékeset, a fontosat. Mindössze néhány másodpercet fordítunk egy folyóirat képének befogadására, amíg a múzeumokban 2-3 percet is eltölt egy alkotás előtt a látogató.³ A kiállítás tehát a könyvtárak számára is fontos alkalom arra, hogy a helyi közösség szélesebb rétegét is elérjék és értéket közvetítsenek.

A könyvtárakban rendezett kiállítások egyik előnye, hogy a gyűjtemény kifogyhatatlan forrása a helyi érdeklődésre számot tartó anyagoknak, az aktualitásra koncentrálnak, a megjelenítés lehet újszerű, a stílus oldott és rugalmas. A látogatók sem a "klasszikus" múzeum, vagy tárlatlátogatók. Nem csak azok nézik meg a kiállított anyagot, akiknek a téma felkeltette a figyelmét, hanem azok is, akik valamilyen könyvtári szolgáltatás miatt érkeznek a könyvtárba. Akik eddig nem léptek be a könyvtárba, látogatásuk alkalmával találkoznak a könyvtár szolgáltatásaival, megtapasztalják a barátságos, befogadó miliót, és ez felkeltheti érdeklődésüket a lehetőségek iránt, amit a könyvtár tud nyújtani. A könyvtári kiállítások szélesebb rétegeit szólítják meg a helyi közösségnek. A hosszú nyitvatartási idő is kedvez mindazoknak, akik a könyvtárak kiállításait látogatják.

A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ kiállításai

A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ 2002 óta szervez kiállításokat az intézmény földszinti közösségi tereiben, a folyóirat-olvasóban és a rendezvényteremben. Amikor a tematika és az anyag terjedelme megkívánja, a kiállítás az emeleti kölcsönző terekben és az olvasótermekben is folytatódott. Kiállítások szervezésekor alapvető szempont, hogy **nép-szerűsítse a könyvtári szolgáltatásokat**, szolgálja a **gyűjtemény fejlesztését**, erősítse a könyvtár sokféleségéről, **nyitottságáról alkotott képet**, új kapcsolatokat hozzon a **könyvtár partneri körébe**. Arra törekszünk, hogy a helyi közösség értékeit bemutassuk, valamint kapcsolódjunk az aktuális eseményekhez, évfordulókhoz.

A kiállítások egy része helyismereti/helytörténeti jellegű, amelynek fontos forrása a könyvtár gyűjteménye, illetve más közgyűjteményekből, (múzeumok, könyvtárak) kölcsönzött anyag. 2005-2015 között hetvennégy kiállítást szervezett a könyvtár, amelyből húsz alkalommal a könyvtár gyűjteményéből válogattunk. Gödöllői és a vonzáskörzetben élő képzőművészek, fotósok is szívesen állítanak ki az intézményben. Kiemelt figyelmet fordítunk arra, hogy minden évben a fiatal művészek számára is biztosítsunk bemutakozási alkalmat. Harmincegy képzőművészeti- és fotókiállításból tizenegy alkalommal adott helyet a könyvtár fiatal művész bemutakozásának az elmúlt tíz évben. Könyvillusztrációs kiállítást nyolc alkalommal szerveztünk, gyermekek alkotásait három kiállításon mutattunk be. Egyéb témákban (testvérvárosok, baba-mackó kiállítás, alkotó könyvtárosok, stb.) tíz kiállítás volt látható a könyvtárban.

A kiállítás megnyitók fontos társadalmi eseményekké váltak. Mivel helyi értékek bemutatására vállalkozik, különböző csoportokat szólít meg, akik fontosnak tartják, hogy részt vegyenek ezen a programon. A kiállítás-megnyitő kötetlen, nem formális alkalom. A megnyitó természetesen az alkotók, vagy a művek bemutatásáról szól, irodalmi vagy zenei művek segítik a hallgatóság ráhangolódását. A nagyobb időtartam minden alkalommal a kötetlen beszélgetés, gondolatcseré, együttlété.

³ Tószegi Zsuzsanna: A képi információ
<http://mek.oszk.hu/03100/03123/html/#b99>

Intézményünkben az elmúlt másfél évtizedben két olyan nagyléptékű kiállítás is készült, amelynek anyagát alapos munkával, a város lakosságának közreműködésével gyűjtöttük össze. Mindkét kiállítás rendhagyó volt a maga nemében, a téma megjelenítésében arra törekedtünk, hogy a dokumentumok sokféleségét vonultassuk fel, a kéziratoktól, a grafikai műveken, nyomtatott anyagokon át az elektronikus dokumentumig. A kiállításokhoz törekedtünk újszerű eszközöket használni, interaktív játékok, és valamennyi érzékszerv bevonásával. Az volt a célunk, hogy ne csak bemutassuk a kiállítási tárgyakat, hanem személyes élményeket hívjunk elő, a történet részesévé tegyük a látogatót.

Az anyagok összegyűjtésére más könyvtárak elektronikus gyűjteményét és a világhálón elérhető adatbázisokat is igénybe vettük. A virtuális kiállítás és az anyag adatbázisba rendezése azokat segítette, akik szerettek volna elmélyedni a témában. A könyvtári terek, szolgáltatások, lehetőségek megismertetését is beleépítettük a kiállítás menetébe és az év során különböző kísérő programokat kapcsolunk hozzá.

A következőkben két ilyen kiállítás megvalósítását mutatjuk be, a 2013-ban létrejött „Szecessziós utazás a könyvtárban” és a 2014-ben, az I. világháború kitörésének 100. évfordulójára készült „Ne félj babám, nem megyek világra...” című kiállításokat.

FÜLÖP ATTILÁNÉ

2.1.2.1. Szecessziós utazás a könyvtárban

Könyvművészeti kiállítás és ismeretszerző játék

Gödöllőn a 2013-as tematikus év a „A szecesszió éve Gödöllőn. Életérzések a századfordulón” címet viselte. A művészeti csoportok, civil szervezetek és a város kulturális intézményei is erre a tematikára építették éves rendezvényeiket. A könyvtárban olyan programsort állítottunk össze, amely kötődött a hagyományos könyves ünnepekhez is és a gödöllőiek több rétegét célozta meg.

A szecesszió jegyében került meghirdetésre a vers- és novellaíró pályázat, amelynek legjobbjai Gödöllői Irodalmi Díjban részesültek. A könyvtár hagyományos, a gyermekek számára hirdett olvasóvetélkedőjén is a századelő korának gyermekirodalma volt a téma. A Költészet Napját a szecesszió jegyében ünnepeltük. A város főterére szervezett vers „flash mob” résztvevői egyszerre szavalták el József Attila: *Születésnapomra* című versét. A „vers maraton” résztvevői a korszak költőinek verseit olvasták fel a könyvtárban. Az Ünnepi Könyvhét programjaiban a kortárs irodalom mellett jelen volt a szecesszió egy könyvbemutató és egy zenés irodalmi est formájában. Az évente megrendezett vers- és prózamondó versenyen is a századelő költőinek, íróinak művei hangzottak el.

A programsorozat legnagyobb vállalkozása a „Szecessziós utazás a könyvtárban” című kiállítás és a hozzá kapcsolódó ismeretszerző játék volt.

A kiállítás alapkonceptiója az volt, hogy a könyvtárakban és az interneten elérhető adatbázisokban megtalálható irodalmon, nyomtatott és elektronikus dokumentumokon keresztül mutassa be a **szecesszió a művészetekre** – kiemelten a könyvművészetre – és az **életmódra gyakorolt megújító hatását**. A szecesszió „összművészeti”

gondolatát a **könyvtár sajátos eszközeivel, interaktív módon** közvetítsük a látogatóknak. Cél volt, hogy kisebb kiállítási felületekkel, interaktív bemutatókkal, tematikus foglalkozásokkal **kilépjünk a megszokott földszinti kiállítótérből**, és a könyvtár egész területét bevonjuk a programba, végigvezetve a látogatót a könyvtáron, **megmutassuk az egyes részleteket, szolgáltatásokat is**. A kiállítás **központi gondolata a szecessziós illusztrálás, tipográfia, nyomda-technika megújulásának** bemutatása volt; miként vált a nyomdatermék műalkotássá, nem csak tartalmában, hanem megjelenésében is. Így a földszinti termekben a szecessziós **könyvművészet** és egyéb nyomtatott kiadványok sokféleségére, tartalmi, formai gazdagságára került a hangsúly. A kiállítás a könyvtár olvasó- és kölcsönző tereiben is folytatódott. A termekben olyan **„tanösvény”** kanyargott, ahol az **„állomásokon” bemutattuk a szecesszió egyes művészeti ágakra gyakorolt hatását**, reflektorszerűen rávilágítva egy-egy területre. Minden állomáshoz kapcsolódott egy szecessziós enteriőr, a kor használati tárgyaival igyekeztünk megteremteni a hangulatot. A **könyvtár sajátos eszközeivel** – kiadványok, hanganyagok, képek, elektronikus dokumentumok felhasználásával, az internetről elérhető információkkal – a szecessziós **irodalom**, a család és a gyermekek **életmódja**, a **zenei élet**, az **építészet** és a **gödöllői művésztelep** került fókuszba az utazás során.

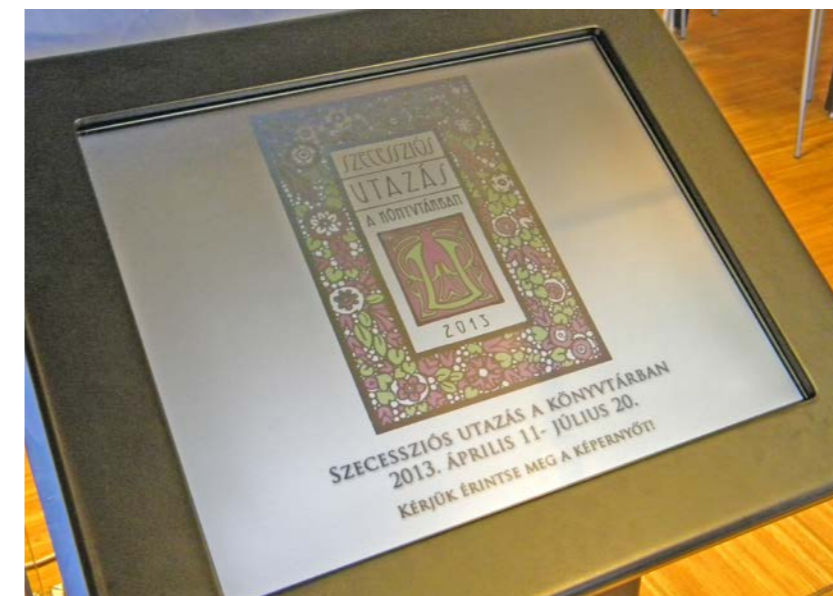
Ismeretterjesztő játék a szecessziós „tanösvényen”

A **könyvtári tanösvényhez játék kapcsolódott**, a feladatok mind a gyerekeknek, mind a felnőtteknek segítettek elmélyíteni a megszerzett ismereteket. A kiállítás megtekintése, a feladatok megoldása során az információszerzés modern eszközeivel is találkoztak a látogatók. Az egész tanösvényt pedig keretbe foglalta egy gyönyörű **szecessziós vers** – természetesen egy szecessziós témában, ami mi más lehetett volna, mint az **utazás**.

A játék során **a látogatók átutaztak a kiállítás összes állomásán**, az ott szerzett ismeretek alapján kellett megoldani egy-egy rövid feladványt. A feladatot kétféle módon ismerhették meg: vagy egy **QR kód** segítségével az interneten keresztül – ehhez a könyvtárosok segítséget nyújtottak – akinek erre nem volt módja, az egy borítékban, nyomtatott formában kapta meg. A megfejtés minden alkalommal egy ország neve volt, amit ha helyes sorrendbe raktak, **az utolsó állomáson felépíthették a verstoronyt: Babits Mihály Messze, messze** c. verse volt a helyes megfejtés. Az utazás végén olyan dekoratív kiadvány volt az ajándék, amiben összefoglaltuk a kiállítás tartalmát, és jegyzetfüzetként is használhatták azok, akik végig járták a szecessziós tanösvényt. A kiállítást regisztráltuk az iskolai kirándulások honlapján, így nem csak felnőttek, hanem a gödöllői és környező települések iskolás csoportjai is nagy számban látogatták meg a könyvtárat.

A kiállítás tartalmi leírása

1. állomás – Könyvművészeti kiállítás

A könyvtári utazás a földszinti folyóirat-olvasó és rendezvényteremben kezdődött, a **szecessziós könyvművészeti kiállításon**. A bemutatott könyvanyagot részben a saját gyűjteményünkből választottuk, részben más könyvtáraktól kölcsönöztük. A könyvtervezés a korszak számos grafikusát, festőjét vonzotta, közöttük a gödöllői művésztelep tagjait is. A műves borítók, gazdag belső tipográfia, a könyvillusztráció adtak művészi megjelenést a könyveknek. A korszak kisméretű grafikáit, az ex-libriseket is igyekeztünk összegyűjteni, bemutatni. A szecesszió stílusjegyét viselte szinte minden korabeli nyomdatermék, az újságok, magazinok, a társasági élet meghívói, a báli táncrendek, a hirdetési szóróanyagok is. A századelőn divatos operettek, slágerek, elismert zeneszerzők alkotásaihoz díszes címlapokkal kottafüzetek készültek, mutatva az akkori közízlést. A szecessziós plakátok először vitték ki a művészetet az utca emberéhez. A kiállítás anyaggyűjtése során olyan nagy mennyiség keletkezett, amelyet valós térben nem tudtunk bemutatni. Így valamennyi dokumentumról elektronikus másolat készült és **egy érintő képernyős felületen** volt módja a látogatónak megtekinteni mindazt, ami nem került a tárolókba és a falakra. A kiállítás megvalósítása komoly informatikai háttérmunkát is jelentett, az **e-dokumentumok** elkészítése, adatbázisba rendezése, a látogatói igények szerinti csoportosítása az informatikus könyvtáros kollégák feladata volt. Ezzel együtt elkészült a **kiállítás virtuális változata** is. Az összegyűjtött anyag így bármikor elérhető, felhasználható.

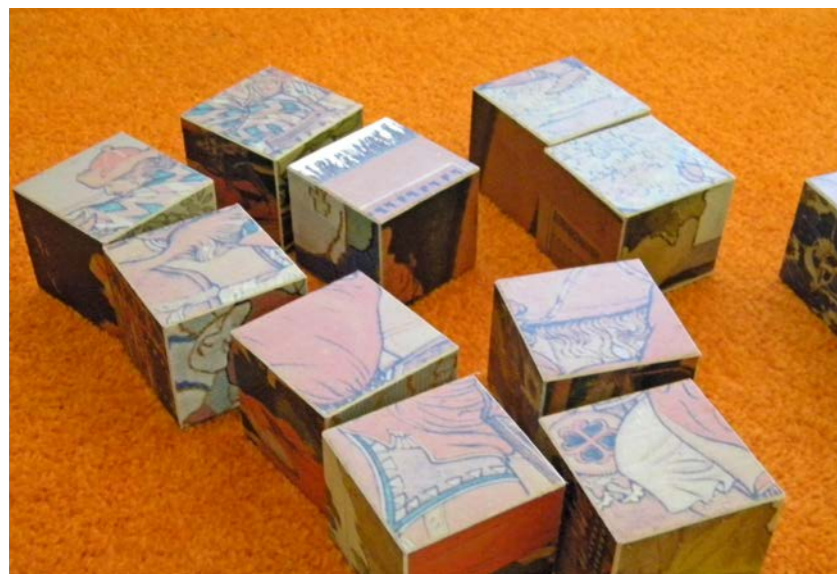
2. állomás – Irodalom és szecesszió

A könyvtár felnőtt kölcsönző tereiben alakítottunk ki egy részt azon irodalmi művek számára, amelyek hordozzák a szecesszió stílusjegyeit. A hazai és külföldi szerzők kötetei mellett a **gödöllői Ambrus Zoltán** – író, színi kritikus, a Nemzeti Színház igazgatója – kapott nagy hangsúlyt. Digitális bemutatón az **irodalmi szecesszió stílusjegyeit**, vagy szecessziós motívumok irodalmi adaptációit mutattuk be, verstörredékekkel, prózai részletekkel. Összeállítottuk az elektronikusan elérhető szecessziós művek

listáját, bemutattunk eredeti hangfelvételeket. Itt helyeztük el az úgynevezett **verstornyot is**, Babits Mihály verséből, melyet az utazás végén a helyes megfejtések birtokában fel tudott építeni a játékos kedvű látogató.

3. állomás – Gyermekvilág, szecessziós játszótér

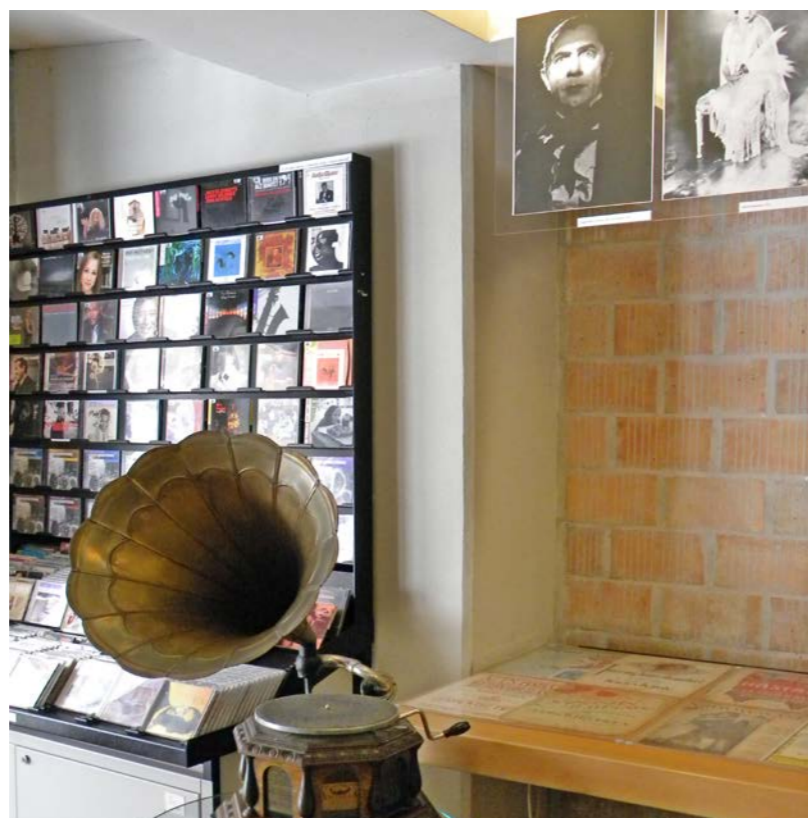

A gödöllői művésztelep családi légkörében a gyerekeknek központi szerepük volt. Pedagógiai elveik szerint a gyermek szabad és szuverén egyéniség, fejlődésüket adottságaik figyelembevételével irányították, támogatták. Fontosnak tartották a **gyermek művészeti nevelését**, bizonyítják ezt a számukra készített bútorok, szőnyegek, meseillusztrációk, bábok, játékok. A kiállítás során ennek a **gyermekközpontú világnak a bemutatására** törekedtünk. A **korabeli gyermekszoba enteriőr** képeit, **gödöllőiek gyermekkönyv-illusztrációit, a korszak mesekönyveit** mutattuk be. A kor népszerű meséiből **hangoskönyv** született, a mesélő szerepét az egyik könyvtáros kolléga vállalta. A gyerekeknek olyan játékokat készítettünk, amelyeken a korszak művészeinek, gyermekeknek szánt művei láthatóak. A **„szecessziós játszótéren”** a hangsúly a játékon és az élményszerzésen volt. A legkisebbek számára **mesekocka** készült, a **memória játék** – amivel a felnőttek is szívesen játszottak – mintegy húsz műalkotást mutatott be. A tizenéves korosztály feladata egy gyermek napirendjének összeállítása volt, a korhű képek sorba rakásával. Az ügyes játékosok meglepetés ajándékba egy róluk készült szecessziós fotográfiát kaptak.

4. állomás – Film és zene a szecesszió korában

4. állomás – Film és zene a szecesszió korában

A kor megújuló szelleme hatott a **zenei életre**, a „tisza forráshoz”, a népi gyökerekhez való odafordulás megjelenik a zeneszerzők alkotásaiban is. A XX. század elejének népszerű **európai és hazai zeneszerzőit** mutattuk be, **fotókon és hangfelvételek** formájában is. Korabeli **gramofonlemezek** szólaltak meg egy, a kiállításra kölcsön kapott gramofonon. A nagy számban megjelenő kottákhoz a grafikusok **szecessziós borítókat** rajzoltak, amelyeken mind a komolyzenei

élet, mind az orfeumok világa megjelenik. A korszakot a filmtörténetben a **némafilm koraként** tartjuk számon. A kiállítás kapcsán összegyűjtöttük a némafilmeket, lehetőség volt egy-egy filmrészletbe is betekinteni. A kiállítás kuriózuma volt a **Remsey Jenőről készült portré film, a „Boldogok szigete”**.

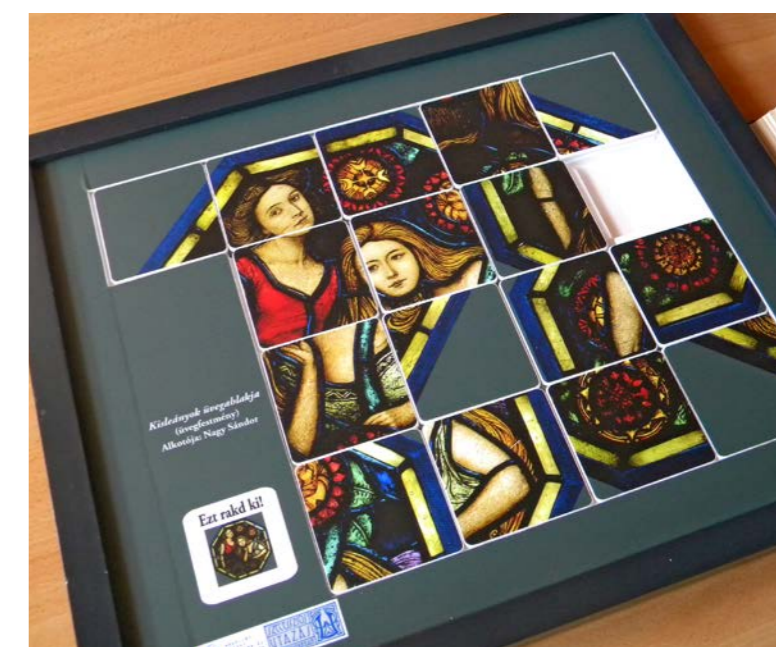
5. állomás – Szecessziós építészeti kincsek

Korabeli otthon idéző enteriőr fogadta a kiállítás látogatót a második emeleten. Ezen az állomáson **virtuális városnézésre volt lehetőség a digitális technika segítségével**. A számítógépen kiválasztotta a látogató azt az úti célt, ahol nézelődni szeretne és Magyarország vagy Európa szecessziós építészetében gyönyörködhetett. Összegyűjtöttük a **budapesti szecessziós épületeket** bemutató és a neten elérhető virtuális sétákat. **Gödöllő németországi testvérvárosa, Giessen épületeiről** fotóbemutatót készítettünk. Mint minden kiállítási részben, itt is volt játék, óriás kockákból állt össze hat különböző korabeli épület fotója.

6. állomás – Gödöllőiek

A Gödöllő Gyűjtemény kiállító sarkát a **Gödöllői Művésztelep minden napjait és alkotóit bemutató** kiállításnak szántuk. A gödöllői kolónia életét, a művészek életmódját, a családi életet, a szövőműhely működését, fotók, grafikák, könyvillusztrációk, freskó- és szőnyegtervek felvételeinek bemutatásával jelentettük meg. Kiemelt szerepet kapott a **gödöllőiek természethez és egészséges életmódhoz** való kötődése, fotókkal, visszaemlékezésekkel, a legkedvesebb zeneműveik bemutatásával tettük érzékletessé a témát. A gödöllői alkotók munkáiból **elektronikus kiállítást** készítettünk, bemutatva művészetük sokféleségét és egységes voltát. Körösfői Kriesch Aladár üveglakait idéző ablakfóliák és egy, az üvegművészethez kötődő kreatív játék tették színessé a Gödöllői Művésztelep kiállítást.

A kiállítás arculatterve

A szecessziós alkotásokra a dekorativitás jellemző, a nyomtatott kiadványok megjelenése is egyedi és művészi színvonalú volt. Ezért az igényes és egységes megjelenés érdekében egy grafikusunkat kértük fel, hogy a szecessziós könyvek stílusát követve tervezze meg a kiállítás arculatát. Az így elkészült logót és szecessziós látványelemeket az online felületen (honlapon, hírlevelekben) és a nyomtatott anyagoknál is egységesen használtuk. A kiállításhoz készült plakát, meghívó, logózott boríték, ismertető füzet, játék útmutató, játék feladat leírás, molinó, több tabló, képaláírás, felirat, az egyes kiállítási helyszíneket jelző világító tábla és üvegablak matrica. A meghívó maga egy könyvborító volt, a hozzá tartozó belsőt, egy ismertető füzetet a kiállítás megnyitón adtuk át a vendégeknek. Promóciós ajándékként szecessziós logóval ellátott kítűző készült, amelyet minden kiállítás látogató megkapott.

Megjelenítés

A könyvtár kiállításokhoz való technikai felszereltsége nem több mint más könyvtáraknál megszokott: paravánok, tárolók, a terekben függesztő sín. Ennél a kiállításhoz viszont arra törekedtünk, hogy a megszokott bútorzaton túl minden helyszínen legyen virtuális kiállítás megtekintésére alkalmas eszköz (számítógép, vagy érintő képernyős felület, digitális képkeret), valamint minden helyszínen jelenjen meg olyan enteriőr, amely a szecesszió világát idézi. Az enteriőrökhöz kapcsolódó műtárgyakat a gödöllőiek felajánlása alapján kaptuk kölcsön, a kiállítás időtartamára. Minden helyszínen volt olyan szecessziós témára kifejlesztett játék, amely segített az ismeretek elmélyítésében és a legkisebb korosztály figyelmét is megragadta. Kockakirakó, képeslap satírozó tábla, memória játék, tili-toli játék, óriás kockák – érdekes és újszerű, könyvtári környezetben szokatlan eszközök voltak, amelyek a felnőttek érdeklődését is felkeltették. Ezeket a játékokat később, gyermekfoglalkozások alkalmával is jól fel tudtuk használni.

Team munka – kreatív csoport

A könyvtár szinte minden munkatársát megmozgatta a kiállítási anyag összegyűjtése, megjelenítése. A kiállítás kereteit, tartalmát egy kreatív team állította össze, rögzítette az „állomások” tartalmát és a felmerülő feladatokat. A csoport rendszeresen találkozott, megbeszélte a részleteket, új ötletekkel gazdagította, vagy módosította a kiállítási tervet. A találkozókra emlékeztető készült, amely az aktuális feladatokat, határidőket, felelősöket tartalmazta. A munka előrehaladásáról a könyvtár valamennyi munkatársát havi rendszerességgel tájékoztattuk. Az emlékeztetőket, a már elkészült anyagokat a könyvtári szerveren egy közös, minden kolléga számára elérhető tárhelyen gyűjtöttük. Egy-egy részfeladat megoldásába a könyvtár szinte minden munkatársát bevontuk, a nagyszabású gyűjtő munka, a kiállítás felépítése nem is valószínűsíthető volt másként. A napi rutinfeladatok mellett, a kollégák számára izgalmas és más készségeket megmozgató feladat volt a kiállításon dolgozni. A kiállítás ideje alatt minden állomásnak volt mentora, aki gondoskodott a kiállítás rendezettségéről, a feliratok pótlásáról, a megfelelő számú feladatlapról. A megvalósult kiállítás mindannyiunk közös munkája volt, ami-re joggal lehetett büszke minden kolléga, mert úgy érezhette, hogy része van benne.

FÜLÖP ATTILÁNÉ

2.1.2.2. „Ne félj babám, nem megyek világra...”

Gödöllő kulturális tematikus éve 2014-ben „A régi ház 1914-2014” címet viselte, és az I. világháború hőseire emlékezve szerveztek programokat szerte a városban. A tematikus év gondolata a könyvtár valamennyi nagy rendezvényében jelentkezett és ehhez kapcsolódott nagyszabású kiállításunk is, melyet az előző év kiállítási sikerén felbuzdulva szervezett könyvtárunk. Ez alkalommal sokkal nagyobb mértékben számítottunk a gödöllőiek támogatására. Azt terveztük bemutatni, **hogyan maradtak meg a gödöllőiek emlékezetében** az első háború nagyapái, dédapái, az ő történetük. Feltételeztük, hogy a családok szép számmal őriznek katonaképeket, leveleket, képeslapokat, katonakönyvet, naplókat és egyéb írott, rajzolt anyagokat ebből a korból. Azt gondoltuk, hogy a családi emlékezet megőrzött olyan háborús történeteket, amelyeket egymásnak mesélnek tovább a generációk. Felhívást tettünk közzé, arra kérve a lakosokat, hogy **az I. világháborúhoz kötődő családi emlékeiket hozzák el a könyvtárba**. Azokat is vártuk, akik a személyes életutakat, történeteket, visszaemlékezéseket szóban megosztanák velünk. Nagy hangsúlyt fektettünk az egyéb források felkutatására: megkerestük a

környező települések múzeumait, hagyományőrző egyesületeket, a Vitézi Rend Pest megyei Törzskapitányságát, kutakodtunk a Hadtörténeti Múzeumban és a Honvédelmi Levéltárban is, anyagot gyűjtöttünk az interneten elérhető adatbázisokból.

A nagyszabású munkának a kiállítás megszervezésén túl az is célja volt, hogy **a könyvtár gyűjteményét gyarapítsuk** olyan egyedülálló dokumentumokkal, visszaemlékezésekkel, amelyek a gödöllői helytörténetet gazdagítják.

Ez alkalommal is arra törekedtünk, hogy **a könyvtár valamennyi olvasói terében megforduljon a látogató**. Így a földszinti rendezvényterem és folyóirat-olvasó tablóin és vitrinjeiben elsősorban a családi emlékeket mutattuk be, az emeleti terekben pedig egy-egy témát igyekeztünk körbejárni.

A kiállítás tartalmi leírása

Tizennégy gödöllői családtól kaptunk dokumentumokat, tárgyi emlékeket, mindenkivel hangfelvételt készítettünk, rögzítettük a családban apáról fiúra szálló történeteket. Felhasználtuk a könyvtárban fellelhető dokumentumokat, külön polcon ajánlottuk a kapcsolódó történelmi, szépirodalmi kiadványokat. A kiállításához a korszak zenéjéből és a filmekből válogatást készítettünk. A családoktól és más szervezetektől kapott dokumentumokról elektronikus másolat készült. DVD-re írva minden család megkapta az általa behozott anyagokat és az elmesélt történetek hangzó változatát. A sokfajta anyagot tematikusan csoportosítottuk, így minden kiállítási helyszínen egy-egy metszetét mutattuk be a korszaknak.

Családtörténetek

A könyvtár földszinti folyóirat-olvasójában átfogó **családtörténeteket mutattunk be**. Öt család gazdag gyűjteménye kapott ott helyet. A tablókön a háborúban harcoló katonáról készítettünk összefoglalót (életrajz, hadszíntér, alakulat, háborús események): fotók, a családnak küldött levelek és a kitüntetések felsorolása volt látható. A tárolókban katonai kitüntetések, emlékérmék és a csaták egyéb relikviái: golyónyomokat viselő sisak, vagy a keretbe foglalt, háborús sebesülést okozó lövedék került bemutatásra. A rendezvényteremben katonaképekből és az itthon maradtokról készült, a háborús hadszínteret megjárt fotókból készült kiállítás.

Élet a lövészárkokban, hadifogságban

A könyvtár felnőtt könyvkiválasztó terében lövészárkot imitáló kiállítási részt építettünk fel. (Az építéshez felhasznált, és könnyű anyaggal töltött juta zsákokat azóta is használjuk a könyvtár szabadtéri rendezvényein, a gyermekprogramok ülőalkalmatosságaként.) Itt mutattuk be a **lövészárkok felépítését**, a lövészárkok **hadviselés** fegyvereit (fotósorozat), hogyan éltek a háborús mindennapokban. Foglalkoztunk az **egészségügyi körülményekkel**, a **Vöröskezeszt** tevékenységével is.

Külön részt szenteltünk a **hadifogságról szóló történeteknek**, levelezésnek feljegyzéseknek. Hadifogságban, kézzel írt és rajzolt újságok eredeti példányai, levelek, ekkor született versek, naplók kerültek kiállításra. A visszaemlékezések hanganyagát a kiállítás egyes pontjain meghallgathatták a látogatók.

Gasztronómia a háborúban

A kiállítás ez a része elsősorban **az itthon maradt család életével foglalkozott**. Mit ettek, hogyan főztek, miként teremtették elő a mindennapi ételmezt? Mivel fizettek, mit lehetett jegyre vásárolni? Az asszonyi leleményesség milyen gasztronómiai újításokat teremtett? Az I. világháború idején született **recepteket a könyvtár munkatársai elkészítették, filmfelvételen rögzítették**. Így láthatták az érdeklődők, mit főztek nagyanyaink a semmiből. Hogyan pótolták az alapvető élelmiszereket a legínségesebb időkben. Mindezt egy **korabeli konyhai enteriőrben** jelenítettük meg, a gödöllőiektől kapott régi tárgyak, (konyhai bútorok, edények) és megőrzött dokumentumok segítségével. A könyvtárosok által készített kisfilmek bemutatták, hogyan készült a nagy háború idején a „tojás-fasírozott, a grenadimars vagy a pótkávés lepény kevés cukorral”. Szemléltettük azt is, mit ettek katonáink a fronton, milyen élelmiszerekből és hogyan tudtak főzni két támadás között.

Gödöllő a múlt század elején

A helyismereti gyűjteményben **virtuális városnézésre** invitáltuk a kiállítás látogatóit. Az 1900-as évek elején készült **Gödöllő térképen**, az egykori városképet korabeli leírások és képeslapok felhasználásával mutattuk be. A háborút megjárt gödöllői katonák leszármazottjai elmesélték azokat a **családi történeteket**, amit a nagyapjuktól hallottak. A **hangdokumentumként rögzített anyagot itt lehetett meghallgatni**. Olyan életutakat ismerhetett meg a késői utókor, amelyet a későbbiekben is meghatározott a Nagy Háború élménye. Itt mutattuk be Kovács

Sándor honvéd harctéri naplóját, amelyben versek, énekek, imák, feljegyzések voltak a katonaletről helyenként humorral fűszerezve.

A kiállítás arculatterve, megjelenítése

Ennél a kiállításnál is az egységes grafikai megjelenésre törekedtünk. Mindezt ábrázoltuk a családokat bemutató tablók, a kiállítási feliratokon, a plakáton, meghívón, molinón és az elektronikus felületen, valamint a kapcsolódó programok reklámanyagaiban is. Az arculat és a propagandaanyagok nagyobb elemeinek elkészítésére grafikust kértünk fel és nyomdában történt a kivitelezés. A kiállítás tablói, a feliratok, információs anyagok, a kísérő programok szórólapjai, az elektronikus felület, valamint a Gödöllői Harsona című álhírlap, az arculat elemeit felhasználva a könyvtár munkatársainak kivitelezésében történt.

Szívesen alkalmaztunk nagyméretű molinókat, poszttereket. Felkeltették a látogatók figyelmét és jól meghatározták egy-egy kiállító tér tematikáját. Ilyen volt a könyvtár főbejárata előtti oszlop óriás molinóval való beburkolása, a fogadócsarnokban a háborús hadszínteret megjelenítő humoros térkép posztere, vagy a lövészárkok hangulatát megidéző kinagyított fotó.

Gödöllői Harsona

A kor stílusában íródott – a könyvtár írókörének közreműködésével – a **Gödöllői Harsona** álhírlap erre az alkalomra megjelenő két száma. A cikkekben a **gödöllői családok háborús naplóit, történeteit, fotóit és egyéb korabeli írásos dokumentumokat dolgoztunk fel**. Mai szerzők által, a kor eseményeire rímelő, korabeli újságcikkek alapján megírt féligazságok ke-

rültek rögzítésre, annak a jegyében, hogy akár így is történhetett volna. **Az álhírlap arra is szolgált, hogy a kiállításhoz kapcsolódó programokat hirdessük** és magának a kiállításnak a **tartalmát** is megismertessük a látogatóval. A kiadványt a megnyitón kapta először a kezébe a látogató, majd ezt követően mindenki, aki a kiállításra vagy a könyvtárba érkezett. **Melléketben a két teljes újság.**

Azok számára, akik a kiállításhoz anyagot kölcsönöztek, vagy bármilyen módon támogatták a megvalósulást, promóciós ajándék készült. I. világháborús ólomkatonákat készítettünk, és adtuk át a megajándékozni kívánt körnek.

Kapcsolódó programok Gyermekek számára szervezett programok

„A régi ház” jegyében szerveztük a gyermekek olvasóvetélkedőjét, a korszak ifjúsági irodalma került fókuszba. A vetélkedőben résztvevő gyerekek kreatív foglalkozáson, ólomkatona öntés/festés bemutatón vettek részt. Ugyancsak a gyerekek számára szervezett népszerű program volt az I. világháborús terepasztalon játszott wargame csata és a korabeli katonai egyenruha bemutató. A Múzeumok éjszakáján repülőgép modellezésre, a kisebbeket sisak, kard, háborús kiegészítések elkészítésére vártuk.

Felnőttek számára szervezett programok

A Gödöllői Irodalmi pályázat is a „háborús” tematika jegyében került kiírásra, az „**Összebúvó félelem órái**” címmel. A történeteknek nem kellett feltétlenül a háborúról szólni, de a kiírás sze-

rint kapcsolódni kellett az alábbi fogalmak egyikéhez „*helytállás embert próbáló helyzetekben, szétszakított családok, katonaélet, frontbarátság, világégés, különös életutak, hadifogság, hazafiság, élet a hátszágban.*”

„*Tetődled valahol távol...*” címmel szervezett esten hangzottak el a családi történetek, személyes visszaemlékezések, naplórészletek, versek a kiállításra összegyűjt anyagokból, amelyet a hallgatóság további történetekkel egészített ki.

Tormay Cecíliáról és a korszak irodalmáról „*A régi ház*” címmel zenés irodalmi estet szerveztünk, amelyet Tarján Tamás irodalomtörténész állított össze a könyvtár felkérésére.

Sor került egy kisebb színházi produkcióra is. A könyvtárban működő Tiszta szívvel Irodalmi Színpad egyedi műsort állított színre ez alkalommal „*Legfeljebb egy kis láblövés...*” címmel.

Team munka a minőség jegyében

Ehhez a nagyszabású munkához is a könyvtár valamennyi kollégájának részvételére, ötletére szükség volt, és természetesen a lakosság és a megkeresett partnerszervezetek támogatására. A munka koordinálását, a feladatok időbeli ütemezését egy gyakran ülésező szűkebb team végezte. Fontos alapelv volt a munka folyamatainak dokumentálása és a megfelelő kommunikáció. A kiállítás előkészítésének, megvalósításának több szakasza volt:

- Összegyűjtöttük és tanulmányoztuk a szakirodalmat. Történelem szakos kollégánk az I. világháború történelmi háttéréről tartott előadást a munkatársak számára.
- A kreatív team a munkatársi ötleteket felhasználva kialakította a kiállítás koncepcióját, tartalmát.
- A következő szakaszban a kiállítási anyagok összegyűjtése történt, ahol a kollégák személyre szóló feladatokat kaptak. Minden adatszolgáltató olvasónak volt személyes kapcsolattartó könyvtárosa, aki meghallgatta és rögzítette a tárgyakhoz kötődő történeteket. A gyűjtés során folyamatosan zajlott a behozott anyagok digitalizálása, csoportosítása az elektronikus felületen.
- Az összegyűjt anyagból kiválasztottuk azokat, amelyek a kiállításon megjelennek. Elkészítettük az elektronikus anyagokat a virtuális kiállítási részhez. Valamennyi adatszolgáltató számára az anyagaikról DVD másolatot készítettünk ajándékba.
- Elkészültek a kiállítás tablói, fotónagyítások, feliratok, valamint az esemény PR anyaga.
- Megépült a kiállítás, megszerveztük a megnyitót.
- A kiállítás megtekintésére iskolai osztályokat szerveztünk.
- Összegyűjtöttük a kiállítás visszhangját (személyes és média visszajelzés)
- A kiállítás tartalmát elérhetővé tettük a könyvtár által szerkesztett Gödöllői Wikipédiában⁴.

Az egyes szakaszok lezárásakor munkatársi tájékoztatókat tartottunk. Az elvégzett feladatokról, az esetleges nehézségekről folyamatosan visszajelzést adtak a munkatársak. Minden alkalomról emlékeztető készült, a dokumentumokat a könyvtári szerveren tároltuk, minden munkatárs számára elérhető módon.

⁴ Gödöllői Wiki A régi ház

http://www.gvkk.hu/wiki/index.php5/Kateg%C3%B3ria:A_r%C3%A9gi_H%C3%A1z_%E2%80%93_2014_%E2%80%9EKezdet_%C3%A9s_v%C3%A9ge_%E2%80%9D

Tapasztalatok, eredmények

A munkatársak körében elégedettséget, a **csapat szorosabb együttműködését**, jobb munkahelyi légkört teremtett a koncentrált közös munka. Kilépve a napi könyvtári rutinból, újszerű feladatot oldottak meg a kollégák, amely csak akkor lehetett eredményes, ha képesek voltak együtt dolgozni. Növekedett a csapatban a tolerancia, a másik ötleteinek elfogadása, egymás munkájának segítése. Ennek eredményeként javult a munkatársak közötti kommunikáció. Olyan munkatársak dolgoztak együtt, akik mindennapi feladataikban nincsenek szoros munkakapcsolatban.

A szecesszió és a Gödöllői Művésztelep irodalmának, valamint az I. világháború gödöllői emlékeinek ilyen szintű feltérképezése, összegyűjtése, rendszerezése olyan **egyedi helytörténeti anyag**, amihez bátran lehet folyamodni olvasói kérdések megválaszolásakor, a tájékoztató vagy kutatómunka során.

A könyvtár gyűjteménye **sok dokumentummal gyarapodott**. Minden papír alapú anyagról digitális másolat készült, amelyet adatbázisba rendeztünk, olyan e-dokumentumokkal is gyarapodtunk, amelynek eredeti példánya nincs meg a könyvtárban.

Mivel a kiállítás szervezése **a teljes nyilvánosság** előtt zajlott, a gödöllői polgároktól nagy támogatást kapott a könyvtár. Műtárgyakat, a korra jellemző berendezési tárgyakat, féltve őrzött kiadványokat, ritka dedikált példányokat, ex-libriseket, leveleket, fotókat, családi emlékeket hoztak a kiállítások gazdagítására.

A **város vezetése részéről elismerést** és a kiállítás megvalósításához **anyagi támogatást** kapott a könyvtár. Növekedett az elismertségünk a város kulturális intézményei és a partner szervezetek körében is. **Bővült a könyvtár partneri köre** országos közgyűjteményekkel, környező települések intézményeivel, civil szervezetekkel.

A két kiállítás nem maradt **média visszhang** nélkül. A helyi sajtón kívül több portál adott hírt a kiállításról és a hozzá kapcsolódó programokról. A MŰÚT irodalmi folyóirat honlapján Kabai Lóránt⁵ szerkesztő tollából jelent meg a „Szecessziós utazás a könyvtárban” kiállítást értékelő írás.

⁵ Kabai Lóránt: A kivonulás térképe. <http://www.muut.hu/?p=1609>

ISTÓK ANNA

2.1.3. 10 kicsi pelikán

A tematikus évek programsorozatába illeszkedik a *10 kicsi pelikán* című digitális városismereti vetélkedőnk, melyet 2016-ban valósítottunk meg **Gödöllő várossá válásának 50. évfordulója alkalmából**. Az alap elképzelés az volt, hogy olyan családi játékot szervezzünk, melynek során a vetélkedők új ismereteket szerezhettek a régi Gödöllőről, valamint fejleszthetik digitális kompetenciájukat is. A múzeumi gyakorlatban elterjedt **storytelling módszert** kívántuk alkalmazni, vagyis a hagyományos, feladatok megoldásával járó vetélkedő helyett a történetmesélésre koncentráltunk. Igyekeztünk a játékosokat minél inkább bevonni. A feladatok megoldásához személyes élményeiket kellett felhasználniuk, nagyfokú kreativitást és interaktivitást kívánt tőlük a játék, melyben természetesen igen nagy segítségükre voltak a különböző digitális eszközök.

A végeredmény egy olyan változat lett, ami félúton van a szabadulós játékok és nyomozós vacsorák között, és ami a legfontosabb: **a vetélkedő során** a csoportok nem csak különleges ismereteket szereztek városukról, hanem ők **maguk is gyarapították, színesítették Gödöllő turisztikai, kulturális, gasztronómiai és helytörténeti palettáját**.

A játék **alapötlete** az volt, hogy **a csapatok a játék során fejtsék meg, vajon mit keres Gödöllő** (és egyébként sok más hazai város) **címerében a pelikán**. A hivatalos válasz, miszerint a pelikán, mint az önfeláldozás jelképe azért kerülhetett a város címerébe, mert Gödöllő régi

református település, és a kicsinyeit vérevel tápláló pelikán a 12. század óta a legkedveltebb Krisztus szimbólumok egyike, elég unalmasan hangzik és nem elégített ki minket. Írtunk egy legendát, melyben egy sokkal hihetőbb, meghatóbb és nem mellékesen, marketing szempontból sokkal eladhatóbb magyarázatot adtunk arra, miért van Gödöllő címerében a pelikán, és mit keres a város egyik legrégebbi épületének, a Hamvay-kúriának udvarán szobor képében.

A játékosok feladata a két hónapig tartó vetélkedő során az volt, hogy **a legenda részleteit megszerezzék tőlünk**, könyvtárosoktól. Ehhez **tíz feladatot** kellett megoldaniuk, melyek során például megtudhatták, hogy mely hazai és külföldi **mozifilmek helyszínéül** szolgált Gödöllő. (Huckle, Au pair, Mata Hari, hogy csak párat említsünk). A filmekből kivágott részletek alapján fel kellett ismerni a helyszínt és lefotózniuk mai állapotukban, majd egy **montázst készíteni** és azt feltölteni a 10 kicsi pelikán honlapjára. A játék során kellett még **gödöllői családfákat** és hozzá tartozó **címereket** készíteni kézműves vagy digitális technikával, évtizedes szlogeneket gyártani, **vagy Gödöllő like videófilmet készíteni**. Ezen kívül volt még **sport totó**, **interjúkészítés** és **éjszakai irodalmi túra** is a palettán.

A legnépszerűbb feladatok egyike a **gödöllői receptek megálmodása** volt. A könyvtárosok azt kérték a csapatoktól, szabad asszociáció révén találjanak ki gödöllői ételeket, melyek alapanyaga, ízvilága, megjelenése köthető városunkhoz. Így született meg többek között a Gödöllői Dödölle, a Gödöllői Royal Pizza, a Pelikánfészek saláta, a Besnyői bőségtál, a Pelikán kedvence harcsapaprikás, a gödöllői Sick cat koktél, az Ibolyakehely és számos gödöllői sütemény, torta. **A csapatok a recepteket nemcsak kitalálták, hanem a játék során megfőzték, lefényképezték és kóstolót is küldtek a zsűriző könyvtárosoknak**.

A játék lényege Gödöllő ellegendásítása volt, és ez nem csak azt jelentette, hogy a tizedik feladat végére minden csapat megismerhette a gödöllői Pelikán igazi legendáját. **A csapatoknak** maguknak is kellett **kitalálni és írni a városunkhoz köthető legendákat**. A kreativitás és fantázia nem ismert határokat, a játékosok lelkesen kutatták Gödöllő múlt- és jelenbeli furcsaságait, rejtélyeit, és írtak hozzá olyan történeteket, melyeket úgy véljük, a turistáknak fognak mesélni pár év múlva az idegenvezetők. A városunkba látogató külföldi és belföldi vendégek így megtudhatják majd, mi az oka annak, hogy Gödöllő főterén csak nagy ritkán szólal meg a békegong, hogy miért van az Erzsébet-parkban napernyő Sisi kezében, vajon hány titkos emelete van a Királyi Várónak és titkos alagútja a Grassalkovich-kastélynak. És persze az sem marad titokban, hogy a sikeres vizsga érdekében a gödöllői egyetemisták milyen rituálét végeznek, vagy hogy kik is azok a burkrétok, és hol a bánatban van Gödöllőn a bánat fája.

A fentiekből is látszik, hogy a vetélkedő során a játékosoknak **sokrétű hozzáértést, képességet igénylő** feladatokat kellett teljesíteniük, **a kreativitás, kezűgyesség és a digitális jártasság** nagyon fontos volt, és mi könyvtárosok minden segítséget megadtunk ehhez. A vetélkedőt még izgalmasabbá tette, hogy egy külön wordpress alapú honlapot hoztunk létre, ahova a csapatok folyamatosan töltötték fel megoldásaikat és így akár egymás ötleteiből is tudtak meríteni. <http://www.gvik.hu/10kicsipelikan/>

A játékot 23 csapat kezdte el, végül 16 csapat tudta mind a 10 feladatot teljesíteni. Összesen 62 fő, ebből 34 gyerek ünnepelte velünk a végső győzelmet: a pelikán legendájának megismerését. Összesen 158 megoldást töltöttek fel a csapatok, a legtöbb megoldást a recepthoz, a legendához és a korabeli reklámszöveghez küldték be. A csapatok saját maguk kezelték a honlap felületét, mi moderálás után engedték ki az oldalra, a beküldött tartalmakat. A honlap alkalmas volt arra is, hogy az aktuális híreket, információkat közöljük a csapatokkal, illetve itt osztottuk meg a játék állását, a pontszámokat és a legendarészleteket is. A honlap azóta is él, és a rajta lévő szöveges, hang- és videóanyag fontos helytörténeti jelentőséggel bír.

A vetélkedő utóéletéhez tartoznak a rólunk megjelent híradások és visszajelzések, az egyik internetes portál cikke az alábbi linken olvasható:

<http://librius.hu/2016/06/21/mit-keres-godollo-cimereben-a-pelikan/>

És végül álljon itt kedvcsinálónak a gödöllői könyvtárosok által írt legenda, mely remélhetőleg hamarosan már az egyetlen hiteles történet lesz arról, hogyan került a pelikán Gödöllő város címerébe:

Az 1800-as években élt Gödöllőn egy gyönyörű lány. Karcsú termete, hattyú nyaka és világos szőke haja volt, a helyiek el is nevezték Hattyú kisasszonynak. Szemet is vetett rá a helyi földbirtokos, Wohlmann Károly, aki a Grassalkovichoktól bérelt Hamvay kúriában lakott ez idő tájt. Wohlmann feleségül kérte a nincstelen leányt. A lány apja örömmel fogadta a gazdag kérőt. A leány azonban nem akart a gazdag birtokos felesége lenni, mert neki már volt egy titkos szerelme.

A Hamvay-kúriában ekkoriban nemcsak bálokat, koncerteket rendeztek, de színi előadásokat is. Wohlmann meghívására érkezett a városba egy híres vándorszínész, akit a kalapjába tűzött rózsaszín pelikántollról csak Pelikános lovagnak hívott a nép. A két fiatal egymásba szeretett, titkos találkák helyszíne a Hattyús tó volt a kastéllyal szemben, ahova éjszakánként kiszökött a lány az apja házából. Hattyú kisasszony apja azonban hallani sem akart holmi lovagokról és vándorszínészekről, és kitűzte a lánya esküvője napját Wohlmann Károllyal.

Az esküvő előtti éjszakán Hattyú kisasszony megpróbált megszökni Pelikános lovaggal, de a vőlegény rájuk talált. Éktelen haragjában meg akarta ölni a lányt. A dühös vőlegény pisztolyt rántott és Hattyú kisasszonyra szegezte, Pelikános lovag azonban eléugrott, így a halálos lövés a fiút érte, aki azonnal meghalt. Hattyú kisasszony bánatában hattyúvá változott, és elrepült a Hattyús tóra, hogy ott várja szerelmét, aki többé nem érkezett meg hozzá.

A legenda szerint Pelikános vitéz a Hamvay-kúria kútján pelikán képében őrzi azóta is a földbirtokos ablakait, nehogy az ismét a lány nyomába eredjen. A tó azóta megszűnt, de a legenda szerint, ha egyszer újra megtelik vízzel, Hattyú kisasszony egy holdfényes éjszakán visszaváltozik leánnyá és Pelikán lovag is lerepül a kút tetejéről és a szerelmesek ismét egymásra találhatnak.

ISTÓK ANNA

2.2. Eladható kultúra (Price)

A könyvtári marketing egyik kényes területe az árképzés. Mint minden nonprofit területen tevékenykedő intézmény, nekünk is meg kell oldanunk azt a problémát, hogy **a kulturális szolgáltatásokat nem tudjuk annyira eladni, amennyit az valójában ér**, hiszen egyrészt **nehezen fejezhető ki a pénzületi értéke**, másrészt a Maslowi piramisra gondolva, az emberek elsőként fizikai szükségleteiket elégítik ki, magasabb rendű igényeikre emiatt kevesebbet tudnak áldozni, tehát még ha volna is kedvük, **nem mindig tudják megfizetni** az ilyen jellegű dolgokat. Emiatt a szolgáltatásainkat nem tudjuk valós, piaci áron nyújtani, tekintettel kell lennünk ezen tényezőkre. A könyvtárunk ezt az ellentmondást úgy próbálja feloldani, hogy a termék árának növelése helyett a **vevőkör kiszélesítésére** helyezi a hangsúlyt, és mindezt úgy, hogy a „tömegtermelés” ne menjen a minőség rovására.

A mi árképzési politikánk tehát az, hogy a lehető legszélesebb olvasói réteget szólítsuk meg, igyekszünk **minden célcsoportnak megfelelő szolgáltatást** nyújtani, a **meglévő olvasókat** mindenféle módon **megtartani**, és folyamatosan dolgozunk azon, hogy új látogatókat vonzzunk könyvtárunkba. Egész marketing stratégiánk erre épül. Az eladhatóság tehát számunkra azt is jelenti, hogy **bizonyos szolgáltatásokat ingyenessé kell tenni**, vagy **akciót kell hirdetni** ahhoz, hogy azok is megismerjék és igénybe vegyék, akiknek ez anyagi korlátok miatt nem fér bele az életükbe. A másik oldalról az árképzési technikánk a **hűséges olvasók megtartásához** kapcsolódik, folyamatos **kedvezményeket** biztosítunk azoknak, akik évek óta könyvtári tagok.

A hagyományos és információs szolgáltatások tervezésében, fejlesztésében és a piacra juttatásukban kulcs szerepet játszik intézményünkben a **digitális eszközök használata**. Mindezt hatékonyan támogatja a könyvtár **grafikai megjelenése**, az interneten és a **közösségi oldalakon** való szereplésünk, a partnerkapcsolataink, reklámtevékenységünk és a **média szereplésünk** is. A GVIK-ban **külön munkacsoport foglalkozik a marketinggel**, melynek feladata, hogy a lehető leghatékonyabban juttassa el üzeneteinket a látogatóinknak, illetve a szolgáltatások tervezésében, bevezetésében, felfrissítésében és „eladásában” is tevékenyen részt vesz.

ISTÓK ANNA

2.2.1. Fújj egy lufit! – beiratkozási és hűségakciók

Szoríts ki a könyvtárból! Fújj egy lufit! – volt az akció neve, mely 2014 szeptemberében indult könyvtárunkban. A statisztikai adatok folyamatos elemzése okán marketing munkacsoportunk kiemelt területként kezelte 2014-2015-ben a beiratkozási kedv növelését és ennek érdekében több projektet is indítottunk, melyek közül egy olyat választottunk bemutatásra, mely kifejezetten a web2.0 lehetőségeit használja ki.

Az egész **akció a közösségi oldalakra épült**: négy hónapon keresztül minden egyes újonnan beérkezett olvasó után felfújtunk egy lufit a GVKIK egyik irodájában és az egyre szaporodó lufikról **hétről-hétre feltöltöttünk egy fotót a Facebookra**. A nyilvánosság így nyomon követhette a beiratkozók számának alakulását, a fotók viccesen ábrázolták azt, ahogy a könyvtárosokat lassan ellepik a lufik. A cél nem kifejezetten az volt, hogy az interneten keresztül csábítsuk beiratkozásra a tömegeket, hanem egyfajta **figyelemfelkeltő akció**, hogy a könyvtár egy szuper hely, ahol mindig történik valami érdekes. Az akciónak egyébként meglett az eredménye, a **reklámtevékenységnek köszönhetően 2015-ben az elmúlt évek legmagasabb olvasói létszámát sikerült elérnünk és nőtt az újonnan beiratkozottak száma is**.

A fenti projekt egyedüli volt, de a gödöllői könyvtárban minden évben rendszeresen hirdetünk beiratkozási akciókat. Évek óta bevett szokásunk, hogy Valentin napkor a szerelmeseknek, Ünnepi Könyvhéten és az összefogás őszi napjaiban a családoknak és egyéni beiratkozónak biztosítunk kedvezményeket.

Külön figyelünk a régóta hűséges olvasóinkra, hűség akciót szoktunk hirdetni, melynek során néhány napig annyiszor 10% kedvezményt biztosítunk a tagdíjból, ahány éve folyamatosan beiratkozott az olvasónk.

ISTÓK ANNA

2.2.2. Fizess verssel! – árképzés termékkapcsolással

A beiratkozási díjak csökkentése mellett számos árképző eszközt használunk arra a célra, hogy az olvasó figyelmét megragadjuk és népszerűsítsük szolgáltatásainkat. A legfontosabb szempont a **termékkapcsolás**, melynek során egy **hagyományos könyvtári szolgáltatást ötvözzük egy nem könyvtári termékkel, vagy pedig olyan kreatív technikát alkalmazunk, mely elűt a hagyományos könyvtári közegtől, esetleg meghökkentő jellegénél** fogva hívja fel az olvasó figyelmét.

Az egyik legsikeresebb példánk a termékkapcsolásra a 2016-os Költészet Napján **meghirdetett Fizess verssel!** akciónk volt. Gödöllő főterén egész nap különböző programokkal vártuk az érdeklődőket, egy kis faházat rendezve be kortárs és klasszikus versekkel. A járóelőket sokféle verses játék, feladvány is várta, például verset kellett írni különböző stílusban, vagy lehetett a versszínpadon szavalni. Mindkét tevékenységet egy Fizess verssel! kuponnal díjaztuk, melyet a könyvtári kávézónkban lehetett aznap beváltani egy kávéra, vagy teára. A célunk ezzel kettős volt: egyrészt szerettünk volna felhívni a figyelmet arra, hogy egy nagyon kellemes kávézó található a könyvtárunkban, másrészt a költészetet is népszerűsítettük ez által. A fiatalok és idősek körében egyaránt népszerű volt az akciónk, a nap folyamán közel hetven kupon talált gazdára, melyet többnyire be is váltottak a tulajdonosok.

Hasonló **termékkapcsolást vezettünk be állandó jelleggel** 2015-ben a **beiratkozott olvasók számára**, mely azóta is folyamatosan működik: a nagyszabású, **egész estés könyvtári prog-**

ramjainkat fizetőssé tettük és csak a beiratkozott olvasóink számára biztosítunk **ingyenjegyet**. Az ilyen jellegű estekre főként az amúgy is könyvtárba járó emberek kíváncsiak, így ez bevételben és beiratkozott olvasószámban nem jelent túl nagy többletet, inkább **pszichológiai értéke van**: az olvasó érzi, hogy megbecsüljük, hogy nálunk extra kedvezményeket kaphat. (Persze arra kiválóan alkalmas, hogy ilyenkor a beiratkozott olvasó észbe kapjon és megújítsa lejárt tagságát.)

A harmadik bemutatásra kerülő eszközünk az **emelt díjas olvasójegy reklámozásához** kapcsolódik. Könyvtárunkban a zenei CD lemezeket és DVD filmeket egy úgynevezett emelt szintű olvasójeggyel lehet ingyenesen kölcsönözni a MásArc részlegben. Míg a normál olvasójegy 1000,- forint, addig az emelt szintű, minden szolgáltatásra kiterjedő olvasójegy 4400,- forint, jelentős különbséget jelent tehát. A szolgáltatás évek óta leszálló ágban van, egyre kevesebbet kölcsönöznek a MásArc állományból, egyre kevesebb a tagunk, ezért két újítást is bevezettünk. Egyrészt **negyedéves és féléves tagdíj is váltható**, mellyel sokan élnek is, másrészt **időnként megnyitjuk a szolgáltatást a normál olvasójeggyel rendelkezők számára** is. Ezt rendszerint egy aktuális téma köré csoportosítjuk, összeválogatva a filmeket, zenéket, de a csillagászati napfordulókat is kihasználjuk, és nyílt napokat rendezünk a tavaszi, nyári, őszi és téli alkalmakkor.

DOBD EL A CLINT, EASTWOOD!

CLINT EASTWOOD FILMJEIBŐL

1 héten át 1 film alapszintű* olvasójeggyel kölcsönözhető,

2016. 01. 25-30. között!

* minden 16. életévét betöltött olvasó

Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ
Gödöllő, Dózsa György út. 8.
Telefon: +36-28-515-280
E-MAIL: konyvtar@gvik.hu
www.gvik.hu

STREEP 10

MERYL STREEP FILMJEIBŐL

10 napon át 1 film alapszintű* olvasójeggyel kölcsönözhető,

2014. 03. 10-20. között!

* minden 16. életévét betöltött olvasó

Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ
Gödöllő, Dózsa György út. 8.
Telefon: +36-28-515-280
E-MAIL: konyvtar@gvik.hu
www.gvik.hu

Ha május, akkor Szamóca

EPERJES KÁROLY FILMJEIBŐL

1 héten át 1 film alapszintű* olvasójeggyel kölcsönözhető.

* minden 16. életévét betöltött olvasó

2014. 05. 26 és 31. között!

Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ
Gödöllő, Dózsa György út. 8., Tel: +36-28-515-280, E-MAIL: konyvtar@gvik.hu www.gvik.hu

ISTÓK ANNA

2.3. Látható kultúra (Promotion)

A könyvtári termékek, a GVKIK stratégiájának harmas pillére végső soron mind egy célt szolgál, ez pedig nem más, mint az **olvasásfejlesztés**. Minden szolgáltatásunk, programunk, termékünk végső értelme az, hogy az emberekhez közelebb vigyük az olvasás élményét, hogy népszerűsítsük az olvasást. Ehhez sokféle eszközt alkalmazunk, és mindig szem előtt tartjuk azt az egyszerű igazságot, hogy csak az van, ami látható. Az olvasó csak akkor szerez tudomást a munkánk fontosságáról, minőségi szolgáltatásainkról, alternatív szórakozási, kikapcsolódási lehetőségekről, ha találkozik a könyvtár üzeneteivel. A könyvtári promóció a GVKIK-ban nem csak a szigorúan vett reklámtevékenységet és közönségkapcsolatokat jelöli, hanem egy újfajta szemléletet is, melyben az **olvasót partnernek tekintjük és kétirányú kommunikáció** során alakítjuk közösen a könyvtár életét.

LISKÁNÉ FÓTHY ZSUZSANNA

2.3.1. Olvasásfejlesztés házon belül – még a liftben is

„Tudjuk-e mi, könyvtárosok, hogy mire van szüksége az olvasónak? S ezzel mennyire van tisztában ő maga? Befolyásolhatjuk-e a bizonytalan olvasó ízlését, választását? Léteznek-e technikák, melyekkel rábírhatjuk a tétova olvasót a választásra? Ösztönözhetjük-e a számára idegen, nem ismert témák, területek felfedezésére?”⁶

Ezek a kérdések a hétköznapi tájékoztató munka során gyakran felmerülnek bennünk. Régóta megfogalmazott kérdésekre kaphattunk választ 2007-ben, egy három napos olvasásfejlesztési tréningen, amelyet a Könyvtári Intézet és a British Council szervezett közösen. Olyan másfajta nézőpont birtokában jöttünk haza a képzésről, amely segített egy **merőben új szemlélet** kialakításában. **Megtanultuk az OLVASÓ szemével látni a dolgokat**, amely új tereket nyitott meg számunkra: nyitottabb, bátrabb hozzáállást és megvalósítási technikákat.

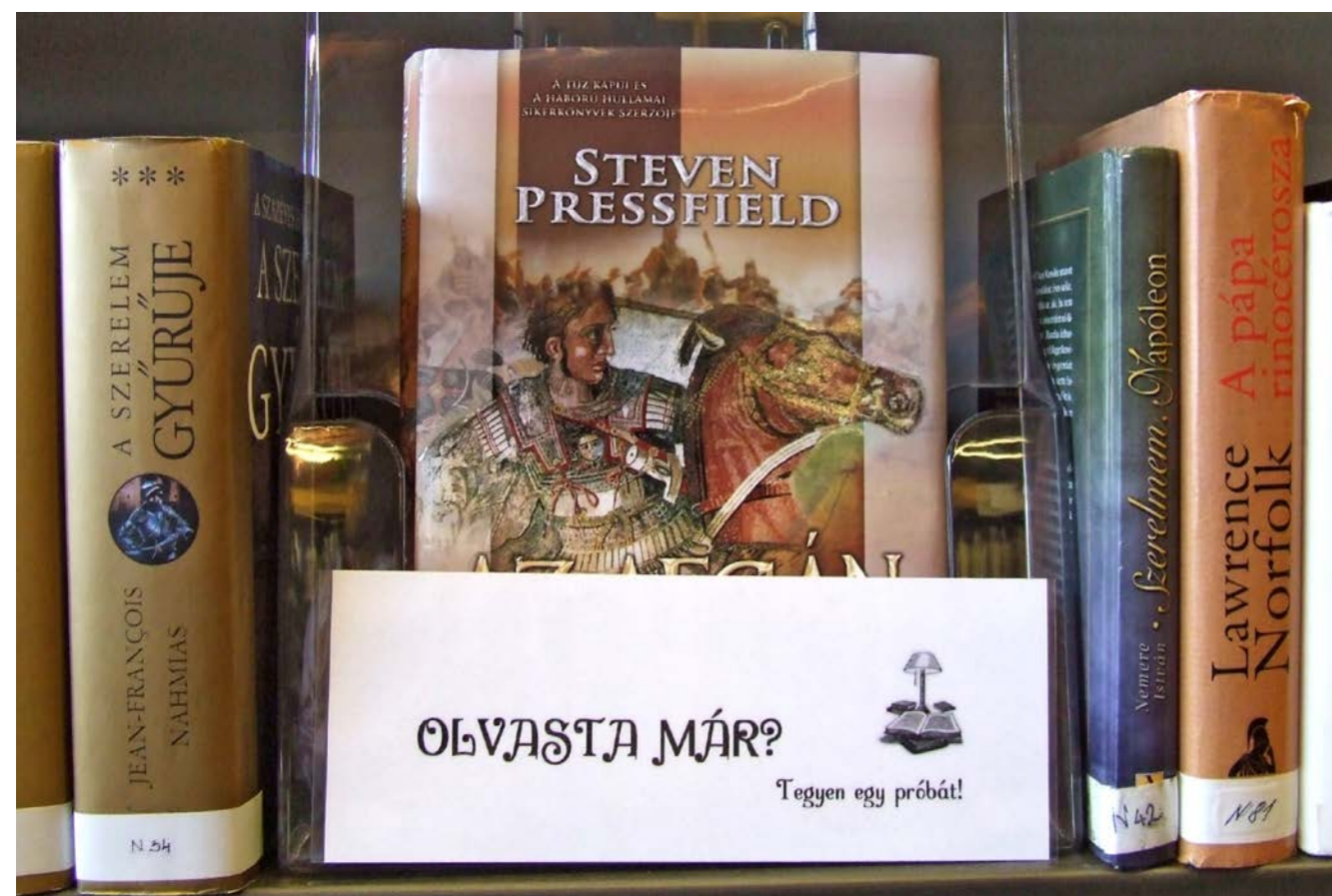
⁶ Péterfi Rita: Olvasóközpontú olvasásfejlesztés. in.: Könyvtári Figyelő, 2007/3.

Első feladatunk volt a kollégák meggyőzése arról, amit hallottunk. Annak hitelességéről, megvalósíthatóságáról. Arról, hogy gyakran **anyagi befektetés nélkül**, egymásra épülő ötletekkel, kitartással, olvasóközpontúsággal milyen nagyszerű eredményeket lehet elérni. Hogy lépésről lépésre haladva, türelemmel, újszerű dolgokkal közelíthetünk az olvasókhöz, aminek hosszú távon meglesz a gyümölcse. Saját lelkesedésünk és néhány gyakorlat bemutatása azt eredményezte, hogy a vezetőségtől és a kollégáktól is támogatást, együttműködést kaptunk. Így elindulhatott az az olvasásfejlesztési munka a könyvtárunkban, amely kilenc évvel ezelőtt még mérőben újszerűnek tűnt, mai munkánk során pedig teljes mértékben beépült a hétköznapjainkba.

A könyvtáros próbálkozásai

A kollégák körében kezdtük meg a munkát. A soron következő munkaértekezleten játékos feladatokat végeztünk, amelyeket a képzés során sajátítottunk el. A legutolsó feladat egy **könyvajánló készítése volt, rendhagyó módon**. Megkezdett mondatokat kellett befejezniük a könyvtárosoknak, amelyekből egy-egy szubjektív könyvajánló készült. Ezeket a fényképes könyvajánlókat grafikusan is elkészítettük, az ünnepi könyvhét alkalmából a földszinti falakat díszítették, olvasóink legnagyobb örömére. A szolgálati **liftben verset** helyeztünk el, amelynek valamilyen aktualitása volt. Megalakítottuk az első, kezdetben könyvtárosokból álló **olvasókört**.

Az első lépések sikere után az **olvasók felé nyitottunk**. Rendhagyó könyvajánlásokat helyeztünk el házon belül. A kölcsönző polcok megszokott monotonitását címlapjukkal kifordított, felirattal ellátott **könyvajánlókkal** törtük meg, az ide helyezett könyvek órákon belül kölcsönzésben voltak. Ezeket, hasonlóan a **Nap könyvéhez**, azonnal pótoltuk. Vers került az olvasói liftbe is, a falakon pedig a könyvtárosok könyvajánló nyújtottak segítséget a választáshoz.

Olvasóink kölcsönzési szokásainak vizsgálatok kiderült, hogy gyakorta **nincs idejük** az emeletre felmenni és könyvet választani, csak leadják a földszinti kölcsönző pultnál a könyveket és már futnak is. Nemzetközi vizsgálatok is kimutatták, hogy egy olvasó átlag 7(!) percet tölt az egyes könyvtárakban látogatása során. Mindezek figyelembe vételével alakítottuk ki a **Kabátos kölcsönzőt** a földszinti közösségi térben. Ez amolyan gyorskölcsönző, ahol egyszerre száz könyvet tudunk elhelyezni. **Négy egységre van bontva, ahol különböző aktuális témákban helyezünk el könyveket, hangos könyveket, DVD-t, CD-t.** A gyorskölcsönző remek könyvajánlóként is működik, hiszen a könyvtáros dönti el, melyik témában, milyen könyvet helyez el aznap, mivel pótolja a kikölcsönzött dokumentumokat. A Kabátos kölcsönző kialakítása óta töretlen népszerűségnek örvend.

Az olvasók bevonása

Az olvasóközpontú **olvasásfejlesztés legfontosabb lépése az, amikor bevonjuk magát az olvasót is** a játékba. Első lépésként „Ajánlom, Nem ajánlom” smiley-s könyvjelzőket készítettünk. A földszinti regisztráción dolgozó könyvtárosok a könyvek visszahozatalakor megkérték az olvasókat, hogy véleményezzék a könyveket a könyvjelző behelyezésével, így segítsenek a következő olvasónak a választásban. Gyakran ilyen esetekben hosszas beszélgetés alakult ki az olvasmányélményről. Ezeket a könyveket az emeleti kölcsönzőtérben külön polcon helyeztük el, így olvasóink közvetlen tudtak a másik olvasó által ajánlott könyvekből választani. Hamar népszerű lett az újítás, a mai napig szívesen véleményeznek az olvasók. Ma már nem különítjük el ezeket a dokumentumokat, hanem a besorolás szerinti helyükre kerülnek, a könyvből kikukucskáló könyvjelzővel együtt 😊.

A könyvtárosok fotóival készített könyvajánlások sikerén felbuzdulva néhány régi olvasónkat megkértük hasonló ajánlások készítésére. Ezeket az első emeleti kölcsönzőtér frekvenciált helyén lévő falújságon helyeztük el, mellé helyezve az ajánlott és hasonló témájú könyveket. A várt hatás nem maradt el: az ajánlott könyv hamar olvasóink kezébe került. Ezeket az ajánlókat kétheti rendszerességgel cseréltük, a kikerülésükkel egy időben megjelent párhuzamosan a könyvtár honlapján is.

A személyes olvasmányélmények megosztása mellett fontosnak tartottuk, hogy bevonjuk olvasóinkat a könyvtár, ezáltal az olvasás népszerűsítésébe. Ennek alapján készítettük el profi fotós és grafikus bevonásával **Az én könyvtáram** című **plakátsorozatot**. Öt régi könyvtárbarát olvasónkat és az előző év díjazott **Az év olvasó családját** vontuk be a munkába. A fotók a könyvtár olvasói tereiben készültek. A nagyméretű, látványos plakátok hosszú éveig hívták fel a figyelmet a könyvespolcok végén az olvasás és a könyv szeretetére.

A személyes könyvajánlások készítése mellett igény mutatkozott olvasóink részéről a fotók és a könyvajánlások által megismert, sokszor azonos gondolkodású másik olvasó megismerésére, az olvasmányélmények megosztására. Így alakult meg a **második olvasókör**, olvasóink részvételével. A kör aktívan működik, ld. később.

Online felületen, a könyvtár Facebook oldalán jött létre egy újabb csoport, az **Olvasólánc. Tájékoztató könyvtáros kollégánk moderálja a csoportot**, a közösségi oldal zárt csoportjában folyik a könyvajánlás, az eszmecsere. A tagok személyes találkozóra évente egyszer összejönnek, de alapvetően a virtuális térben zajlik a könyvek megbeszélése.

Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ
2100 Gödöllő, Bécsi György út 8. Tel.: 06 28 518 280 • Honlap: www.gykik.hu

Közismert emberek az ügyért

A fent leírtak alapján úgy gondoltuk, hogy a sikereken és az olvasóink új iránti fogékonyságán felbuzdulva még tovább tágíthatjuk a határainkat. Közismert, Gödöllőn és környékén élő embereket vontunk be játékainkba. 2007-ben az ünnepi könyvhéten **Könyv/kultúra címmel interaktív játékokra hívtuk olvasóinkat**. A játékot megelőző héten hangfelvételeket készítettünk Pécsi Ildikóval, Nagy Natáliával, Klausmann Viktorral, Nagy Feróval, Lorán Lenkével, Gaál Noémivel, amelyekben kedvenc olvasmányélményükről beszéltek név és könyvcím említése nélkül. A felvételek az esti órákban a helyi rádióban mentek le, ennek meghallgatása után kellett kitalálni, ki és milyen olvasmányáról beszélt? Természetesen a rádióban nem csak a játszó csapatok hallhatták az ajánlókat, a szélesebb hallgató közönség részéről is érkeztek a pozitív reakciók. A **Mese, mese mátká című mesés interaktív játéknak** során Nagy Feró mondott öt estén keresztül esti mesét a rádióban, természetesen a könyvtár köteteiből válogatva. A várt hatás ez esetben sem maradt el.

Interaktivitás az olvasókkal

Az első emeleti kölcsönzötér falújságján és újdonság polcain az évek alatt sok interaktív játék lehetőséggel fogadtuk olvasóinkat. Karácsonyra óriási adventi naptárat készítettünk, ahol a napok mögött megbújik egy – egy remek könyv ajánlója, amelyet természetesen az ablak

kinyitása után már vihetett is haza az olvasó. Nagy sikert aratott a karácsonyi receptek gyűjtése és ajánlékozása, természetesen kiváló szakácskönyvek kíséretében.

A könyvtár falait túllépve, párhuzamosan már **a virtuális térben** is kerestük az olvasókkal a játék lehetőségét. **Kakukktojás kereső játéknak** egyszerre zajlott a könyvtár kölcsönzötterében, az újdonságok polc mellett **és a Facebookon** is. Több témában, kétheti váltásban gyűjtöttünk ide könyveket. Így jött létre a **Kék polc**, ahonnan csupa kék borítású könyvet lehetett kölcsönözni. Itt kapott helyett többek között az **Iruló-piruló** könyvek válogatása, **Az oroszok már a polcon vannak**, **Virágnyelven**, **Nobel-díjas írók**, **Egy könyv – egy film**, **Állatságok**, **Családragények** válogatás, melyeket lefotózva tettünk közé közösségi oldalunkon. A válogatásból mindig kilógott egy kakukktojás, ezt kellett az olvasóknak megtalálni, és hozzászólásként a fényképünkhöz írni. A helyes megfejtésért jutalompont járt, amely olvasójegyre volt váltható.

Nem gyerekjáték

Az olvasásfejlesztés területén a legnagyobb lehetőséget a gyerekekért végzett munka adja. A gyerekkönyvtárosok által kialakított mély, személyes kapcsolatok megalapozták a kezdeteket és a napjainkban folyó tevékenységet.

TÁMOP 3.2.4. pályázat „Tudásdepó-Expressz” A könyvtári hálózat nem formális és informális képzési szerepének erősítése az élethosszig tartó tanulás érdekében programja a könyvtárak és az iskolák számára egyedülálló fejlesztési lehetőséget kínált a könyvtáraknak 2010-ben. Ezt felismerve, a Pest Megyei Könyvtár vezetésével négy intézmény – a Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ, az érdi Csuka Zoltán Városi Könyvtár, és a váci Katona Lajos Városi Könyvtár, valamint a Damjanich János Általános Iskola Gödöllőről – konzorciumot alakított, és sikeresen pályázott a projektre. A **Pest megyei tudás-expressz** névre keresztelt pályázat azt a célt tűzte ki, hogy új tanulási formákat és lehetőségeket dolgoz ki és terjeszt el, és kialakítja az oktatási intézmények és a kulturális intézményrendszer együttműködésének újszerű megoldásait. Ezzel járul hozzá az egész életen át tartó tanulás feltételeinek megteremtéséhez.

Ebben a programban valósult meg az **Olvass velünk! Kaland a könyvtárban – Élmény és matricagyűjtő játékos olvasóprogram 8 - 11 és 12 - 14 éves diákoknak**, amely a mi könyvtárunkban is több mint száz gyerek részvételével zajlott. A gyerekek a jelentkezéskor egy matrica és olvasmányélmény gyűjtő albumot kaptak, amelyben könyvajánló listákat találtak, különböző korosztályokat megszólítva. A választott könyv elolvasása után a gyerekek a könyvtárosoknak számoltak be az olvasás közben szerzett élményekről. Az albumban egy értékelő lapot töltöttek ki a gyerekek, majd ennek bemutatása után matricákat kaptak. Hosszas gyűjtögetés kezdődött, amely egy év múlva ért véget. A nagy eredményhirdetésről, amelyet a négy könyvtár közösen szervezett, fantasztikus ajándékokkal térhettek haza a gyerekek.

A nagyszerű programot a pályázat végével úgy éreztük, hogy helyi forrásokból érdemes folytatni. Így készült el az **Olvass, rajzolj, játssz velünk! olvasásfejlesztési album**, amely saját kivitelezésben, saját ajánlásokkal, matricákkal várja a gyerekeket. A program folyamatosan működik.

Évek óta nagy sikerrel zajlanak könyvtárunkban a hagyományos **olvasóvetélkedők**. Ez az olvasásfejlesztési forma jóval régebbi hagyományokkal rendelkezik könyvtárunkban, mint az eddig említett módszerek. Iskolai csapatok dolgoznak együtt, több hónapon át. A kitalált témához adott könyveket kell elolvasniuk, majd feladatokat megoldaniuk papír és online formában. A játék feladatai színesek, kreatívak, szoros értelemben a megadott könyvekhez kapcsolódnak. A korábbi években egy nagy vetélkedő nap zárta a több hónapig folyó munkát, ahol a csapatok megismerhették az ellenfeleket is. Az elmúlt években a játékot eredményhirdetéssel zárjuk le.

Az olvasói statisztikák megerősítették azt a megfigyelésünket, hogy egyre nagyobb figyelmet kell szentelnünk a gyerekolvasóink közül a **kamaszok korosztályára**, akik száma az elmúlt években mérhetően csökkent könyvtárunkban. Ez adta az ötletet egy digitális olvasásfejlesztési játék kitalálásához és megvalósításához. 2015-ben szerveztük meg az **Olvások diadala** címmel kamaszoknak szóló interaktív játékunkat, amely nagy sikerrel és kiváló eredményekkel zajlott a könyvtárunkban. (ld. később.)

„Maratoni” olvasásfejlesztés

Nagyon fontosnak tartjuk az olvasásfejlesztési munka során a **közösségi alkalmak** megteremtését. Ahol olvasó és könyvtáros együtt vesz részt valami jóban, értékesben. Ahol az olvasóink találkozhatnak egymással, újabb kapcsolatok alakulhatnak ki. Ilyen alkalom volt 2012-ben a Petőfi Irodalmi Múzeummal és Kőszeg városával közösen szervezett **Ottlik maratoni** felolvasó nap, amelynek során a gödöllői kötődésű Ottlik Géza Iskola a határon című regényét olvastuk fel az országban három helyszínen. Az esemény online követhető volt.

A felolvasásban több mint 100 olvasónk, valamint gödöllői közismert emberek, polgármestereink és más, vezető beosztású, elismert polgárok vettek részt.

A program nagy sikerrel zajlott. Ezen felbuzdulva 2013-ban **versolvasó maratont** szerveztünk. Nyitó programjaként a Főtéren vers *flash mobot* rendeztünk, középiskolai diákok részvételével. A hatás óriási volt. A napot megzenésített verses produkciók zárták.

2016-ban a Gödöllői Királyi Kastély Királydombi pavilonjában Parkkönyvtárat szerveztünk. Ennek mindennap ismétlődő délutáni programja volt a **Kamasz felolvasó maratoni**, ahol a résztvevő gyerekekkel egy héten át olvastuk végig Kalapos Éva: *Massza* című regényét. A felolvasott részt mindennap beszélgetés követte, ahol a gyerekek egyre jobban megnyíltak az őket nagyon érintő témában. A maratoni felolvasáson résztvevő kamaszokból egy olvasókör alakul, 2016 őszén kezdi meg a munkáját.

Újabb lehetőségek

Az olvasásfejlesztési munka során gyakran éreztük azt, hogy kinőttük a könyvtárat, hogy szükség van a falakon túli tevékenységre is, elérve azokat, akik még nem olvasóink. Ezért született meg a **Könyvtár Kommandó**, amely nagyobb városi rendezvényeken folytatja a falakon belül már működő tevékenységet. (ld. később).

A lehetőségek tárháza kimeríthetetlen. A hétköznapiak adják az újabb ötleteket, az igények újra és újra megfogalmazódnak. A mi feladatunk ezt meglátni az olvasó szemével. Ez az a nézőpont, amit az olvasásfejlesztési munka során nem veszíthetünk el.

A munka jelenleg is folyik a könyvtárban, immár 9 éve aktívan és következetesen. Vannak folyamatok, amelyek évek alatt hoznak csak látható vagy mérhető eredményt, de vannak olyan projektek, amiben közvetlen a visszacsatolás, így könnyen látható a siker is. Ehhez a munkához elengedhetetlen a kitartás, a következetesség és a türelem, a megújulási képesség.

Fontos, hogy észrevegyük, ami nem működik, amit nem érdemes folytatni. A jól megvalósuló ötleteket viszont nem szabad elengedni. Mi ezt tesszük.

LISKÁNÉ FÓTHY ZSUZSANNA

2.3.2. Olvasásfejlesztés házon kívül – Könyvtár Kommandó

Az olvasásfejlesztési munka egyik legfőbb ismérve, hogy nincsenek benne határok. Sem kreativitásban, sem fizikailag. Ez inspirált minket arra, hogy a könyvtár falain belül és a virtuális térben végzett munka után fizikailag is teret hódítsunk: mi menjünk az olvasók elé. Így született meg a Könyvtár Kommandó gondolata. A célunk az volt, hogy könyvtárként jelen legyünk a nagyobb városi rendezvényeken, és rendhagyó módon népszerűsítsük a könyvtárat, az olvasást. Az első kommandó 2009-ben a városi Sörfesztiválon volt, a közönség nem kis meglepetésére. Az elmúlt években mind újabb és újabb megjelenési lehetőségeket és formákat találtunk ki és valósítottunk meg.

Belvárosi Napok

Az első Belvárosi napok programsorozat még a Főtéren valósult meg, Sörfesztivál néven. A helyszín később az Alsópark lett, amely nagyobb teret engedett a fesztiválnak. A rendezvény egész hétvégén tart, kulturális és szórakoztató programokkal, árusokkal, bemutatókkal, civil szerveződéssel. Ebben a **Civil utcában kapott helyet a Könyvtár Kommandó**. Megjelenésünkben igyekeztünk egy bensőséges hangulatot megteremteni: a sátorban könyves polcokat állítottunk fel, újságlapozó sarkot alakítottunk ki, mesesarokban meséltünk a legkisebbeknek.

A milió a könyvtárat idézte, a kényelmes babzsákok és a ragyogó napsütés mind csábították a látogatókat. A Könyvtár Kommandó vidám játékokkal készült, aminek megoldásáért természetesen ajándék járt. A játékok mellett a kellemes olvasás és a megpihenés helye lett a sátor. 2012-ben egy újabb ötlet megvalósításával próbálkoztunk. **Hozza, vigye, olvassa** címmel **könyves házat** alakítottunk ki a Belvárosi Napokon. A kommandó megszokott játékaival mellett egy könyvcseréldét hoztunk létre. Az akciót hetekkel a program előtt meghirdettük a helyi újságokban, így mindenki készülni tudott a programra. A házat feltöltöttük ajándékkönyvekkel, így közel háromszáz darab könyv képezte a csere alapját. A látogatók folyamatosan érkeztek, válogattak, cserélték ki a hozott könyvekkel, amit elhelyeztek a ház polcain. Nagyon jó hangulat és hosszas beszélgetések alakultak ki. Remek alkalom volt arra, hogy olvasóinkkal egy más közegben, kötetlenebb formában találkozzunk, és osszuk meg egymással olvasmány élményeket. A kommandó játékaival mellett nagy sikere volt a könyves háznak is, amely formát három alkalommal valósítottunk meg, mindhárom alkalommal a könyvtár íróműhelye, az Irka aktív részvételével, saját irodalmi, verses feladataival és önkénteseivel együtt.

Városi gyereknap

A Könyvtár Kommandó kedvenc célcsoportja a gyerekek. Így 2010 óta jelen voltunk a városi gyereknap rendezvényen, amely a város Főterén került megrendezésre. Városi futóverseny, koncertek, előadások, bemutatók és óriási kavalkád jellemezte ezeket a programokat, a mi helyünk is ott volt. Ez újabb lehetőségeket jelentett, hiszen más megjelenésben, más feladatokban gondolkodtunk.

A játékok kitalálásakor elsősorban **a családokra koncentráltunk**, hiszen a legtöbb esetben együtt látogatott el apa, anya, gyerekek a kommandó sátrához. A megjelenésben igyekeztünk a gyerekkönyvtár hangulatát visszaadni. A játékok mindig valamilyen tematika köré csoportosultak, de egy közös volt bennük: **a meséhez, a könyvekhez kapcsolódtak**. Lehetett rejtvényt fejteni, kvízeket kitölteni. Mesekorongot hallgatni, ahol szülő és gyerek együtt próbálta kitalálni, melyik mese zenéjét hallják. Kézműves foglalkozáson mesét illusztráltunk, könyvjelzőket, szél-forgót készítettünk. Természetesen a játékok végén a jutalom sem maradt el.

A sátor minden évben nyüzsgő helyszín volt, ahol a kényelmes párnákon a mesélésre, az elmélyültebb olvasásra is lehetőség nyílt. A gyereknap kommandó négy évig dolgozott a városi rendezvényen.

Koronázási hétvége – Királyi kommandó

A Könyvtár Kommandó egyre nagyobb ismertségre tett szert, a városi programokon olvasóink már kerestek minket. A város vezetése részéről is elismerő szavakat kaptunk, így érkezett az a felkérés 2014-ben, hogy a Gödöllői Királyi Kastély, valamint a város közös szervezésében megrendezésre kerülő **Koronázási Hétvégén a városi családi programokat** mi szervezzük és bonyolítsuk.

Ez „királyi” megjelenésre adott lehetőséget. A szórakoztató programok mellett királylányos és királyfis házat rendeztünk be, ahol a feladatok megoldása után bárki királynak érezhette magát. Nem maradhattak el a könyves játékok, a királyi házban a mesekönyvek, királyos mesefilmek sem.

Verses ház – Lírai kommandó

A Költészet napja a hagyományos ünnepi műsorok mellett újabb lehetőséget kínált az olvasókkal való interaktív találkozásra. Két ízben verses házat állított fel a Könyvtár Kommandó a város Főterén 2014-ben és 2016-ban. Megjelenésében a könyves házhoz hasonlított, tartalmában azonban teljesen megújult a házikó és a Főtér.

A házban elhelyezett polcokon tematikus bontásban **versesköteteket** helyeztünk el. A felnőtteknek szóló versek mellett helyet kaptak a kisebbeknek szánt kötetek is. A verses hangoskönyveket egy padra ülve bárki meghallgathatta. A ház falát **verses periódusos rendszer** díszítette, ahová a vegyjelek betűivel kezdődő írók, költők neveit írhatták be a házhoz látogatók. A ház másik oldalára kedvenc versek, idézetek kerülhettek.

neveit írhatták be a házhoz látogatók. A ház másik oldalára kedvenc versek, idézetek kerülhettek.

Egész nap **verses játékokkal** vártuk a versszerető látogatókat. A könyvtár Facebook oldalán ezzel párhuzamosan költői versenyt hirdettünk, amelyre folyamatosan érkeztek az alkotások. A játékos kedvű olvasóink verses csokikat és verses köteteket kaptak ajándékba.

H Háy János	PERIÓDUSOS KÖLTŐK készítették a gödöllői lakosok 2014. április 11-én, a Költészet Napján																He Heitai Jenő
Li Lackfi János	Be Benk László	B Bárczy Bálint	C Cipő	N Nagy Gáspár	O Orbán Ottó	F Faludy György	Ne Nemes-Nagy Agnes										
Na Nagy László	Mg Magas Szabó Magda	Al Apollinaire	Si Simon Márton	P Pánszky János	S Shakespeare	Cl Paul Claudel	Ar Louis Aragon										
K Kemény István	Ca Cattullus	Sc Schiller	Ti Zalán Tibor	V Vörösmarty	Cr Craig Raine	Mn A.A. Mine	Fe Vas István	Co Kurt Cobain	Ni Nagypál István	Cu Czuczor Gergely	Zn Zalk Zoltán	Ga Garai László	Ge Goethe	As Aszpari György	Se Seneca	Br Lord Byron	Kr Károli Orsolya
Rb Rimbaud	Sr Sifert József	Y Yeats	Zr Zrínyi Miklós	Nb Nagy Bárdó András	Mo Jim Morrison	Tc Tacitus	Ru Rubinyi Kálmán	Rh Sir Walter Raleigh	Pd Pusztai Sándor	Ag Agh István	Cd Cserepy János	In Ignotus	Sn Siska István	Sb Szabó Lőrinc	Te Térey János	I Ilyés Gyula	Xe Xenophanesz
Cs Csokonai Vitéz Mihály	Ba Bárány Ferenc	La Lator László	Hf Huvár Ferenc	Ta Tóth Tamás	W Welles Sándor	Re Révész Sándor	Os Oscar Wilde	Ir Irka	Pt Párti Nagy Lajos	Au Arany János	Hg Hatar Gyiló	Tl Tamkó Siraló Károly	Pb Pablo Neruda	Bi Bela István	Po Edgar Allan Poe	At József Attila	Rn Rudolf Miklós
Fr Anatole France	Ra Racine	Ac Aczai Roland	Rf Romhányi József	Db Dibrenti Kornél	Sg Schain Gábor	Bh Babits Mihály	Hs Horatius	Mt Matteo Baschi	Ds Dávid Jenő	Rg Rigo Béla							
Ce Cicero	Pr Petőfi Sándor	Nd Achmed Nedim	Pm Pozdmaniczky Szilárd	Sm Szécsi Margit	Eu Euripides	Gd Gárdonyi Géza	Tb Tóth Bálint	Dy Dylan Thomas	Ho Homérosz	Er Erdős Virág	Tm Tompai Mihály	Yb Gögyey Gábor	Lu Lukács Sándor				
Th Tóth Krisztina	Pa Janus Pannonius	U Ussay József	Np Nádasi Péter	Pu Puskin	Am Károlyi Amy	Cm Czobor Minka	Bk Bán Károly	Cf Conrad Ferdinand Meyer	Es Egry Zoltán	Fm Füst Milán	Md Madách Imre	No Novotny Vilmos	Lr Kabai Lőrinc				

A következő verses ház programját 2016-ban egy **Versszínpad** egészítette ki, ahol a vállalkozó szellemű diákok és más látogatók kedvenc versüket szavalhatták el a Főtéren arra sétáló, kíváncsiskodó közönségnek. A szavalók egymásnak adták a mikrofont, a hangulat igazán költészet napi volt. A versfelhők kitalálása mellett lehetőség volt a legszebb lírai szavainkat felírni a ház oldalára, a verskerék által kipörgetett témában versek írására, amelyek egész nap gyarapodtak és olvashatóak voltak a ház oldalán.

A verses házban valósítottuk meg először azt az elképzelést, hogy ne csak nézelődni és játszani lehessen, hanem akár **beiratkozni vagy kölcsönözni is a kommandó házában**. Az igény minimális volt, de a lehetőség már adva volt. És itt valósult meg a **Fizess verssel!** akciónk is, melyet az előzőekben már ismertettünk.

Arbofeszt – A természetes kommandó

A Gödöllői Arborétumban megrendezett két napos fesztiválon **a természet és a népi művészet** került a középpontba. A környezet szokatlan volt, mert semmilyen technikai háttér nem állt rendelkezésre. 2014 és 2015-ben a kommandó könyvekkel, mesékkel, kézműves foglalkozásokkal, interaktív játékokkal vett részt a programon, amelyek egy gyönyörű természeti környezetben kaptak helyet. A rendezvény központi témájához: a természethez és népművészethez igazítottuk mi is a megjelenésünket, játékos-mesés feladatainkat. A Merende játszóház kapcsolódott a programunkhoz, így egy korhű kézi mosodát próbálhattak ki a gyerekek gőzölgő vasalóval, mángorlóval.

Parkkönyvtár – Királyi környezetben

A Gödöllői Királyi Kastély 2016-ban ünnepelte nyitását 20. évfordulóját. Ebből az alkalomból projekthónapokat valósítottak meg, így lett a június a könyvek hónapja. Közös gondolkodásra és együtt dolgozásra kérték fel a könyvtárunkat: így született meg a Parkkönyvtár ötlete, ahol a **Könyvtár Kommandó egy héttig volt jelen a kastély parkjában található, kiemelt műemléki épületben, a Királydombi pavilonban és környékén.**

A környezet és a festői helyszín adott volt, a tartalom rajtunk múlt. Minden délelőtt baba-mama **programokat tartottunk**: volt Ringató foglalkozás óvodásoknak, tematikus délelőtt, beszélgetések szakértőkkel és persze vidám babás mamás együttlétek, mesélés, színezés az árnyas fákról lelógó könyvfüggönyök és babzsákok között.

A Pavilonba és a Parkkönyvtárba látogatókra kora délutántól kezdve „csapott le” a kommandó – a kastélyhoz, Erzsébet királynéhoz és a parkhoz kapcsolódó **játékos feladataival**. A kamaszokkal **felolvasó maratont** tartottunk. Esténként előadások, zeneiskolai kamarakoncertek, felolvasóestek várták a látogatókat. A szombati múzeumok éjszakáján nagy látogatottság mellett zajlottak a **gyerekelőadások, könyvbemutatók**.

A Pavilonban berendezett **alkalmi kiskönyvtár teljes állománya kölcsönözhető volt** és megteremtettük a lehetőségét a beiratkozásnak is, amelynek sokan örültek. A könyvek, hangoskönyvek, folyóiratok a környezethez és a témához kapcsolódva lettek válogatva, gondolva a legkisebbekre is. Az árnyas fák alatt már kora reggel friss napilapok várták a látogatókat.

A Parkkönyvtár első ízben működött ezen a nyáron. A hely és az együttműködés még több lehetőséget rejt magában, így a kommandó készül a következő évi bevetésre.

LISKÁNÉ FÓTHY ZSUZSANNA

2.3.3. Innováció a szolgáltatásokban: Olvasók Diadala

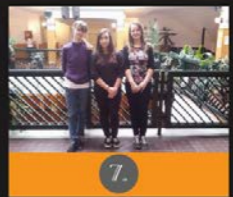

Könyvtárunkban régi hagyománya van a gyerekeknek szóló vetélkedőknek. Úgy gondoltuk, itt az ideje, hogy a hagyományos formákon, eszközökön változtassunk, valami újszerűvel álljunk elő. Így született meg az **Olvasók diadala digitális olvasásfejlesztési játékunk** a 2015-ös tematikus év keretében.

A játék kidolgozását több tényező is alakította. Az **olvasói statisztikák** azt mutatták, hogy a kamasz 12-17 éves korosztályból minden évben csökkent a beiratkozott olvasók száma. Úgy gondoltuk, égetően szükséges a beavatkozás, hogy ez a tendencia megváltozzon. A **városi tematikus év** (Művészetek Kertje - Gödöllő) a természetet helyezte ebben az évben a fókuszba, így adva volt, hogy ehhez kapcsolódva olyan játékban gondolkodjunk, ahol a természetjárást valahogyan összekapcsoljuk egy kamaszoknak szóló olvasásfejlesztési játékkal.

A tapasztalatok azt is diktálták, hogy a meglévő klasszikus olvasóvetélkedők határait szélesítenünk kell. Olyan **módszereket és eszközöket** kell alkalmaznunk, amely közel áll a célkorosztályhoz. Végül is 2015-ben egy több hónapon át tartó olvasóvetélkedőt szerveztünk 12-17 éves fiatalok számára. Célunk az volt, hogy ennek a korosztálynak oly módon kínáljunk olvasnivalót és játékot, hogy közben **fejlesszük a digitális, kulturális kompetenciájukat**, összekapcsolva a természetjárással, a **természeti környezetük megszerettetésével** és megismertetésével. **Növeljük kreativitásukat és kifejezőkészségüket** és segítsük őket az önálló tanulás elsajátításában.

Így indult útjára az áprilistól októberig tartó vetélkedő. A kerettörténet **Suzanne Collins: Éhezők viadala** című regényére épült. Nem a történetet, hanem az alapmotívumokat követtük a játék során, így Gödöllőt 12 körzetre osztottuk, amelyet meg kellett hódítani a csapatoknak. A könyvtárosok jelentették a Kapitóliumot, polgármester úr pedig Snow elnök volt.

Első lépésként kialakításra került **egy online játék felület**, amelyet a játékosok jelszó megadásával tudtak használni. (www.gvkik.hu/olvasokdiadala) Önálló dizájn, logó, grafikai megjelenés készült az informatikus könyvtáros kollégák által, saját fejlesztésben. A csapatok regisztrálása már ezen a felületen folyt. Három fős csoportok jelentkezését vártuk, akiknek a mentoraik voltak segítségükre a játék folyamán. A csapatok nem feltétlen iskolai csoportok voltak, hanem baráti társaságok. A mentorok személye is változó volt: akár barát, szülő vagy pedagógus is vállalhatta a segítő szerepét. A játékban 21 csapat játszott: 63 gyerek és 16 mentor vett részt.

Sellegőposztáták	Éjfűrt	A 12. körzet
22	7	4
Iglódi Adél Herbal Dóra Farkas Boglárka	Nagy Orsolya Solti Sára Lévai Krisztina	Kóti Viktória Lilla Kóti Cecília Vanda Szabó Zsuzsanna
Olvasókukacok	Barackok!!!	Wings of fire
14	15	17
Kovács Orsi Laurán Anna Harmati Jázmin	Molnár Viola Luca Bánati Mimi Katalin Scherzinger Rafael Kristóf	Kurinszki Anna Mészáros Kitti Haigly Gabriella
Árnyolvasók	Posztáták	Pontosan pontatlanok

Rövid játékleírás

Az online felület kialakítása után **Gödöllőt 12 természeti körzetre osztottuk**, ehhez egy térkép is készült a játék oldalára. A 12 körzet **12 különböző műfajú könyvcsoportot takart**, csoportonként 25 könyvvel. A kiválasztott körzetekben **információs**, a játék logójával ellátott **táblákat helyeztünk ki**. Ezeken a táblákon egyfelől egy rövid leírás volt olvasható az adott hely természeti, turisztikai látványosságáról. Másfelől a körzet megnevezése mellett egy QR kód volt található. A csapatok feladata az volt, hogy a **QR kód beolvasásával**, a megkapott könyvlistáról egy olvasnivalót kiválasszanak és lefoglaljanak. A **játékhoz okos telefont** volt célszerű használni, de akinek nem volt, a könyvtár honlapjáról is beszerezhetette az információkat, így **senkit nem zártunk el** a játék lehetőségétől.

A csapatok saját ritmusukban járhatták be a körzeteket. A **megadott természeti pontokat GPS koordináták segítségével kellett felderíteniük**, amelyeket a játék indításakor kaptak meg, illetve megtalálhattak az online játékdoldalon is. A cél az volt, hogy a játék során mind a 12 körzetet meghódítsák és minden körzetben az adott témakörből válasszanak egy könyvet, amit lefoglalnak. Így **egy csapatnak 12 könyvet kellett elolvasnia a játék során**.

A **könyvek elolvasása után az olvasmányélményeiket kellett megosztaniuk**. Minden elolvasott könyvről egy élménylapot kellett kitölteniük az online játékfelületen. Ez egyrészt **egy szöveges értékelése** volt a könyvnek, másrészt érzelmeket, tartalmakat kellett osztályozniuk az olvasottakkal kapcsolatban. Az élménylap kitöltése kötelező volt, de minden könyvhöz **kreatív feladatokat** lehetett készíteni. Ezeket szintén a kód megadása után **az online felületre kellett feltölteni**. Egyszerre több könyvvel is lehetett dolgozni, a csapatok maguk osztották szét a feladatokat. A játék végére minden csapatnak minimum 12 könyvet el kellett olvasnia és a feladatok segítségével feldolgoznia.

A játék indítása

A játékot 2015 áprilisában egy **Nyitó diadallal indítottuk**, a regény több momentumát is felhasználva, bár kissé a magunk képére szabva. Ezen a délutánon a csapatok bemutatkoztak, megismerték egymást. Részt vettek a **diadalra való felkészítésben**. Sminkes, fegyencedző, fodrász, stylist és cosplayes bemutató segítette a csapatok felkészülését. Majd a **csapatok sorsolásán vettek részt**, ahol **megkapták a Bőségszaru tartalmát**: egy hátizsákban a túlélést segítő eszközöket, valamint a

kezdő zsetont, amivel a játékban indultak. Megtalálhatták benne a térképet is, amely jelezte azokat a helyeket, amelyeket meg kellett hódítaniuk a játék során, valamint a csapat belépési kódját a játék online felületére. **A nyitó lakoma után indulhatott a diadal.**

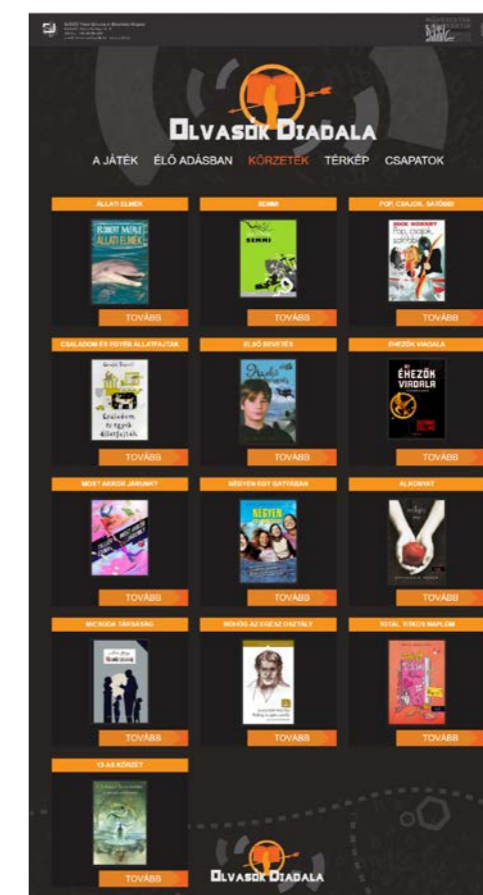

Könyvfoglalás

A csapatok a 12 körzet meghódításával nem csak 12 természeti pontra jutottak el, hanem 12 könyvcsoportból foglalták le a számukra tetsző könyveket. A csoportok kialakításánál törekedtünk arra, hogy a **kamaszokat érdeklő témákban állítsunk össze könyvlistákat**. Az elnevezésük ismert könyvcímek alapján történt, így hozva közelebb hozzájuk az adott témát. A népszerű irodalom mellett nagyon sok klasszikus irodalmi alkotás is bekerült a könyvcsoportokba. A könyvfoglalás érkezési sorrendben történt. Az adott körzetbe elsőként érkező csapat még 25 könyvből választhatott, a később érkezők értelemszerűen a lefoglalt könyvekhez már nem juthattak hozzá. **A foglalás után be kellett jönni a könyvtárba a választott könyvet kikölcsönözni.**

Könyvcsoportok:

Állati elmék
Semmi
Pop, csajok, satöbbi
Családom és egyéb állatfajták
Első bevetés
Éhezők viadala
Most akkor járunk?
Négyen egy gatyában
Alkonyat
Micsoda társaság
Röhög az egész osztály
Totál titkos naplóm
13. körzet

Kreatív feladatok

A könyvek elolvasása után kötelező volt minden könyvhöz **élménylapot** kitölteni, ahol az olvasmány élményüket osztották meg. Négy megkezdett mondat befejezésével rövid leírást adtak a könyvről alkotott véleményükről. Az érzelmek, tartalmak csillagozásával még több információt tudhattunk meg az olvasottakról. (Ezeknek a kitöltött élménylapoknak a felhasználásával készült el a Könyvsú-go! könyvválasztó adatbázis, ld. később.)

Az élménylap kitöltése után még több zsetonszerzés reményében kreatív feladatokat kellett megoldani minden elolvasott könyvhöz. **Facebook profilt** lehetett létrehozni bármely regényhez, szereplőhöz: a folyamatos posztolástól, kommentektől még izgalmasabbá válhattak ezek az oldalak.

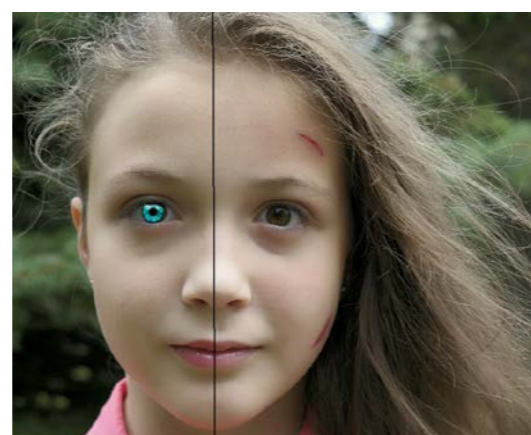
Nagyon népszerű feladatnak bizonyult a könyvekhez a **di-vatfotó** készítése. Egy-egy szereplő vagy jelenet eleve nedett meg a feltöltött fotókon. A csapattagok beöltöztek a regények főhőseinek, majd egymásról készültek a jobbnál jobb fotók. Többen használtak photoshopot, vagy egyéb segédprogramokat.

Lakatos István: Dobozváros

A három testőr Afrikában

A burok

Könnyűnek tűnő, de annál nagyobb kreativitást igénylő feladat volt az **SMS írás**. Egy-egy elolvasott regény tartalmát, mondánivalóját kellett egy SMS szövegének megfelelő mennyiségű karakterben összefoglalni. Remek és szórakoztató leírások készültek.

A legizgalmasabb kreatív feladatnak a **filmforgatás** bizonyult. A csapatok a körzetek meghódítását kellett, hogy megörökítsék két percnél nem hosszabb video filmben. A kisfilmek megtekintése közben láttuk, hogy a csapatok nagyon élvezték az együttléteket, az együtt dolgozást, ami remek szórakozásnak is bizonyult. A kisfilmekből egy összevágott anyag készült a záró diadalra, amely megtekinthető a játék oldalán is.

Kapcsolattartás, pontozás

A csapatok a feladatok elkészítésével párhuzamosan folyamatosan töltötték fel a játékelőre a kreatív feladatokat, amelyet a Kapitólum figyelemmel követett. A játék oldalán az Élő adásban bármikor kérdést tehettek fel, ahol a válasz is mindenki számára látható volt. Az online kapcsolat folyamatos volt a csapatokkal, de alkalom nyílt a személyes találkozásra is. Ha elakadt valaki, vagy bonyolultabb kérdése volt valamelyik csapatnak, minden héten egy délután **konzultációs napot** tartottunk a gyerekkönyvtárban, ahol személyesen segítettünk a játékosoknak.

A fontos információk mellett – adott időpontokban – az **eredményjelző tábla** segítségével a csapatok betekintést nyerhettek a játék állásába. Minden hónap 12-én lezártuk az online felületet és a könyvtárosok egy-egy csoportja értékelte az egyes kreatív feladatokat és az élménylapokat. Ez négy alkalommal történt a játék során, majd utolsó alkalommal a végeredmény került az eredményjelző táblára.

Az **online kapcsolattartás** mellett törekedtünk arra, hogy a gyerekekkel minél többször **személyesen is találkozzunk**, ne magányos játék legyen. Ezért teremtettünk olyan **közösségi alkalmakat**, ahol velünk és egymással is megoszthatták élményeiket. Az egyik körzetet együtt hódítottuk meg, ahol játékos formában, nem a QR kód segítségével oldottuk meg a könyvfoglalást. Egy nagyon jó hangulatú kiránduláson vettünk részt Babat-pusztán, ahol a körzet meghódításán kívül sokat játszottunk, élveztük közösen az állatfarm szépségeit.

Céljaink között szerepelt, hogy a gyerekek többször is bejöjjenek a könyvtárba is, konzultációra, könyvkölcsönzésre. Emellett a 12 körzet bejárása után lehetőségük volt a titokzatos 13. körzet meghódítására is. Ez volt a könyvtár, ahonnan a játék finisében plusz olvasnivalót szerezhettek a csapatok. A még le nem foglalt könyveket a könyvtár kölcsönző terében függesztettük fel, a csapatok három napon keresztül vadászhatták, azaz vághatták le a becsomagolt könyveket, plusz pontok reményében. A könyvvadászat remekül sikerült, így a maradék könyvek többsége is feldolgozásra került.

Záró diadal

A játék áprilistól októberig folyamatosan zajlott, a nyári szünetben is folyt a körzetek hódítása, a könyvek foglalása és feldolgozása. A csapatok remekül dolgoztak. Könyves vasárnapra szerveztük a Záró diadalt, ahová minden csapatot, mentort, segítőt és lelkes támogatót meghívtunk.

A **Záró diadalra rövid** összefoglalót készítettünk a feltöltött munkákból. Bemutattuk a legjobb élménylapokat, fotókat, SMS szövegeket, a forgatott kisfilmek összevágott változatát. Értékeltek a játékot, majd az eredményhirdetés következett. Az Olvasók diadala a városi tematikus év keretén belül került megrendezésre, így a finanszírozás is a város erre a célra elkülönített költségvetéséből valósult meg. Az első hét csapat játékosai e-könyv olvasót, kalandpark belépőt és bowling bérletet, mozijegyet, könyvcsomagot nyertek. Egy csapat sem távozott üres kézzel: minden mentor és játékos kapott egy, a játék logójával díszített olvasólámpát ajándékba. A díjátadást ünnepi lakoma és egy meglepetés zárta.

Az eredményhirdetés után következett a győzelmi menet, akár csak a regényben. A könyvtár udvarára begördült a hófehér limuzin, amellyel körbevittük a csapatokat a városban, érintve a körzeteket, Gödöllő legszebb helyeit. A gyerekek nagyon meglepődtek és izgalommal szálltak be a nem kis feltűnést keltő járműbe. De „**aki sokat olvas, azt limuzinnal hordják**” – hangzott el egy lelkes játékos apukájának a szájából a járókelők kérdéseire.

Az Olvasók diadala játékkal sikerült megszólítanunk a kamasz korosztályt, hiszen olyan újszerű dolgot kínáltunk nekik, amelyhez lelkesen tudtak csatlakozni. A feladatok megoldásához az általuk ismert és kedvelt **infokommunikációs eszközöket** kellett használniuk. Ígyekezünk a feladatokat úgy összeállítani, hogy a játék során fejlődjön a digitális és kulturális kompetenciájuk.

Nem titkolt célunk volt a **közösség építés**, a csapatban való dolgozás inspirálása. Mindemellett fontos volt, hogy játékként, szórakozásként éljék meg az élményeket a gyerekek és mentoraik. 20 csapat tartott ki a diadal végéig, 61 gyerek és 16 mentor. 205 könyvet olvastak el, ebből 133 könyvhöz 330 kreatív feladatot készítettek el. Ezek az elolvasott és feldolgozott könyvek képezik a Könyvsú-go! könyvválasztó oldal adatbázisát.

A játék nagy élmény volt a csapatoknak és mentoraiknak is. Mi könyvtárosok is nagyon élveztük a munkát, hiszen újszerű, saját ötleteken és fejlesztésen alapuló digitális vetélkedőt tudtunk megvalósítani, amely **nagy lépés volt az olvasásfejlesztés területén** végzett munkánkban. A játék pozitív visszhangra talált a szakmai sajtóban is, a 2016-os könyvtáros vándorgyűlésen előadásra kértek fel minket a digitális vetélkedőnk bemutatása kapcsán. Az egri Bródy Sándor Megyei Könyvtár az Olvasók Diadala játékot alapul véve indította el 2015 őszén a Nagy Könyves Beavatást. 2016-ban pedig a két könyvtár közös összefogásával országos méretűvé válik egy hasonló alapokon nyugvó, olvasásnépszerűsítő, digitális játék.

ISTÓK ANNA

2.4. Elérhető kultúra (Place)

A termékek negyedik dimenzióját jelentő fizikai hely fontosságát már az előző fejezetekben is említettük. Több olyan szolgáltatásunkat is bemutatunk, melyet nem a megszokott helyen lehet igénybe venni: verses lift, könyvtár kommandó. Vannak azonban olyan **könyvtári termékeink**, melyeknek nem csak az egyik jellemzője az, hogy hol szolgáltatjuk, hanem maga a **fizikai** környezet a legfontosabb ismérve. A most következő fejezetben azokat a könyvtári szolgáltatásainkat részletezzük, melyek az előző példákkal ellentétben állandó jelleggel működnek, és nem csak a könyvtár népszerűsítése vele a célunk, hanem bizonyos fogyasztók elérése.

Nagyon fontos számunkra, hogy azok is használhassák a könyvtárat, akik valamilyen módon akadályoztatva vannak. Ígyekezünk a távhasználati palettánkat bővíteni, és minél több célcsoportot megtalálni. Fontos, hogy az idősek, vagy az egész nap dolgozó emberek is igénybe tudják venni a könyvtár szolgáltatásait, valamint ha már fiókkönyvtárral nem rendelkezünk, több városi ponton is megjelenjünk állandó szolgáltatással. Ebbe a fejezetbe került a web2.0 tevékenységünk bemutatása is: a könyvtár által működtetett blogok, közösségi oldalak, weblapok segítségével valóban kilépünk nem csak a falaink közül, hanem a városunkból is, és országos elérhetőségűvé válunk.

LISKÁNÉ FÓTHY ZSUZSANNA

2.4.1. Könyvet házhoz! – generációk találkozása

Nincs az a könyvtár, amelyik ne törekedne arra, hogy minél szélesebb célcsoportot szólítson meg. Régen tervezett szolgáltatást sikerült újtára indítanunk 2015-ben. **Könyvet házhoz** programunkkal az idős, mozgásukban korlátozott olvasóink igényeit igyekszünk kielégíteni.

Az indítás késlekedésének az oka egyszerű volt: nem volt rá személyi kapacitás, hogy munkaidőben a könyvtáros kollégák, a használók időbeosztásához igazodva, elmenjenek az olvasókhoz. Néhányan önkéntes formában ezt megtették, de nem működött rendszeresen és megbízhatóan. Megoldást kellett találnunk a problémára, hiszen néhány olvasónk részéről már jelentkezett az igény a házhoz szállításra.

2015-ben több gödöllői és környékbeli középiskola kereste meg a könyvtárunkat, hogy a **diákok közösségi szolgálatos tevékenységének elvégzéséhez** helyet és feladatot biztosítsunk (ld. később). Ekkor fogalmazódott meg bennünk, hogy több más szolgáltatás mellett lehetőség nyílik a Könyvet házhoz program elindítására is. Évekkel ezelőtt már voltak törekvéseink arra, hogy a két generációt még közelebb hozzuk egymáshoz. Így a jelentkező gyerekeknek felajánlottuk a Könyvet házhoz! munkában való részvétel lehetőségét.

Első feladatként összegyűjtöttük azokat az idős, régen rendszeresen a könyvtárba járó olvasóinkat, akiknek bemutattuk az új lehetőséget. Elnyerni a bizalmukat, talán ez volt a legnehezebb feladat, hiszen egy idegent kell beengedni az otthonukba, ehhez többszöri személyes látogatás volt szükséges.

A diákok közül azok kerültek kiválasztásra, akikről az előzetes beszélgetés során kiderült, hogy megbízhatóak, jól kommunikálnak, esetleg közvetlen környezetükben is él idős ember. Így megpróbáltuk „összeparosítani” a diákokat és az olvasóinkat. A felkészítő beszélgetés után következett a bemutatkozó találkozás, ahová – természetesen már egy nagy csomag olvasnivaló könyv és újság mellett – a szolgáltatásért felelős könyvtáros elkísérte a diákot az olvasónk otthonába. A megbeszélte időpontokban folyt a könyvek és egyéb olvasnivalók cseréje. A könyveket, újságokat, hangoskönyveket a felelős könyvtáros kolléga állítja össze, készíti elő a megbeszélte időpontra, esetleg telefonos egyeztetés, kívánságlista alapján.

A szolgáltatás jelenleg is jól működik. Érdekes, hogy nehezebb megtalálni azokat az olvasókat, akik szívesen elfogadják a szolgáltatást. Vállalkozó szellemű diák van bőven, sokan alkalmasak is a feladatra. A tapasztalat azt mutatja, hogy szoros bizalmi kapcsolat alakul ki diák és olvasó között, így a közösségi szolgálati idő leteltével ezeket a kapcsolatokat újra kell építeni.

LISKÁNÉ FÓTHY ZSUZSANNA

2.4.2. Könyv és Kávés – jelenlét a városban

Az olvasóközpontú gondolkodás során újabb és újabb lehetőségeket kerestünk, hol tudjuk még elérni olvasóinkat, jelen lenni a hétköznapjaikban, rendhagyó módon népszerűsíteni a könyvet, az olvasást, a könyvtárat. Nem titkolt cél sok esetben a még be nem iratkozott emberek elérése is.

Könyv és kávé

A gödöllői Művészetek Házában pezsgő kulturális élet folyik. Földszinti közösségi térben kiváló kávézó működik, egy dinamikus, innovatív tulajdonos vezetésével. A kávézó nyitáskor megkereste a könyvtárat, felajánlva az együttműködés és gondolkodás lehetőségét. Egy **rendhagyó kávézót** szeretett volna létrehozni, amely illeszkedik ahhoz a kulturális közegethöz, amelyben helyet kapott. Így született meg a mini könyvtár, a Könyv és Kávé ötlete. A kávézó belső enteriőrjének kialakítása már az ötletek figyelembe vételével folyt. Az üldögélő boxok felett, kellemes elérhető magasságban, üveg könyvespolcok kerültek beépítésre. A tárolókba beépített világítás került, így még figyelem felkeltőbb helyet biztosítottak a könyveknek.

A kávézó belső berendezésének kialakításával párhuzamosan megkezdődött a könyvek válogatása és beszerzése. A Művészetek Háza és könyvtárunk együttműködési megállapodást kötött, ebben pontos összeg került meghatározásra, amelyet a könyvtár a minikönyvtár állományfejlesztére köteles költeni. A beszerzés mellett a saját állományból is válogattunk az induló készlethez könyveket. A fő szempont az volt, **hogyan egy kávé mellett, viszonylag rövid idő alatt is élvezetet nyújtson a könyv átlapozása, olvasgatása.**

A tartalmi összeállításnál több szempontot is figyelembe kellett vennünk. Mivel nagyon sok turista és külföldi vendég is megfordul a kávézóban, Gödöllőt bemutató és idegen nyelvű könyveknek is helyet kellett kapniuk a polcokon. Jellemzően kisgyerekes családok kedvenc helye is a kávézó, hiszen a parkból betérve sokan pihennek meg itt egy finom ital mellett. Így sok lapozó, mesekönyv került az alsó boxokba.

A nyitás (2011) óta az állományt minden héten gondozzák a tájékoztató könyvtárosok. Évente több alkalommal új könyveket vásárolunk a Könyv és Kávéba. Az újdonságok minden esetben szép kivitelű, lapozgatni való könyvek. Az aktualitásokra itt is igyekszünk figyelni. Nem múlhat el ünnep, legyen az Költészet napja vagy Karácsony, hogy a témában ne jelenjenek meg a kávézóban is kiemelve új könyvek.

A könyvek mellett hangoskönyveket is vittünk a kávézóba, egy fali lejátszón ezeket meg is lehetett hallgatni. Nem jól működött a szolgáltatás, nem volt rá a közönség részéről sem igény, így ezt felfüggesztettük.

A Könyv és Kávé megnyitása óta töretlen népszerűségnek örvend. Ha valaki innen szeretne kölcsönözni, megteheti, ha átsétál a könyvtárba a könyvvel, vagy szól a kávézóban a felszolgálóknak. **A könyvállomány havi rendszerességgel frissül.** Azok a könyvek, amelyeket ide vásároltunk, de már régóta polcon vannak, bekerülnek a könyvtár szabad polcaira. A könyvek összetételükben változnak, de nem fogynak ☺. Évente egy-két könyvnek veszik csak nyoma.

Könyvtámasz

A gödöllői Művészetek Háza GIKSZER – **Gödöllői Ifjúsági Közösségi Szerveződés** – nevű projektje a Társadalmi Megújulás Operatív Program „Gyermekek és fiatalok társadalmi integrációját segítő programok” kategóriában nyert támogatást.

A **GIKSZER** projektben kiemelt feladatuknak tekintették, hogy alternatívákat biztosítsanak a fiatalok szabadidejének változatos eltöltésére, és hogy segítsék az ifjúságot távolabbi céljaik elérésében. A projekt hosszú távú tervei között szerepelt, hogy a Gödöllőn élő és tanuló aktív fiatalokból, valamint a diák- és hallgatói önkormányzati képviselők közül létrehozzanak egy olyan helyi ifjúsági szerveződést, mely lehetővé teszi, hogy az információk áramlása, a különböző tevékenységek szervezése, valamint az ifjúsági érdekképviselet települési szinten megvalósuljon.

A Művészetek Háza felkérésére a fent említett pályázat keretén belül **az ifjúsági klub megújításában és újraindításában a GVKIK is részt vett.** Nagy örömmel kapcsolódtunk 2013-ban a projekthez, hiszen a fiatalokat szólította meg a program. Új lehetőséget láttunk az együttműködésben, a tervezéséhez és a megvalósításához nagy lelkesedéssel álltunk neki. Egy fiatalos lendületű, jól áttekinthető, barátságos, de tartalmában jól használható és szórakoztató, **a korosztály (12-16 évesek) igényeihez igazodó kis könyvtárat szerettünk volna létrehozni.** Ezen szempontok alapján kezdtük meg a könyvek, folyóiratok beszerzését. A beszerzési összegre újabb együttműködési megállapodás született a két intézmény között. A nyomtatott dokumentumok mellett a saját állományunkból CD és DVD anyagot állítottunk össze, amely átkerülhetett a Művészetek Házában helyet kapó ifjúsági klub polcaira. A tartalmi megvalósítás a mi feladatunk volt.

A kis könyvtárnak helyet adó tároló rendszert együtt terveztük meg a klubvezetővel és a projektben résztvevőkkel. A falra könyves hangulatú falfestés került, amelyet gödöllői mű-

vész készített, önkéntes munkában. A könyvek mellett televízió, DVD lejátszó, e-könyv olvasó biztosított minden technikai feltételt a dokumentumok használatához. A klubhelyiségben korlátlan internet hozzáférésű számítógép is helyet kapott. A könyvszekrény mellé könnyű, fiatalos bútorok kerültek.

Az októberi megnyitóra elkészült a **Könyvtámaszra keresztelt** ifjúsági mini könyvtár, amely helyet adott az elmélyült tanulásnak, az olvasgatásnak, a beszélgetésnek, közös zenehallgatásnak vagy filmnézésnek. Hogy még nagyobb hírverést csapjunk a fiatalok körében, néhány klubtagot megkértünk, vegyen részt a Könyvtámasz reklámozásában. Így fotós kolléganőnk segítségével elkészült egy **plakátsorozat**, amely a klubot népszerűsítette városszerte.

A projekt azóta lezárult, az ifjúsági klub azonban működik. A könyv-és DVD, CD állományt folyamatosan cseréljük, frissítjük. Két ifjúsági folyóiratot rendelünk. A mini könyvtár mellett a klubban szakkörök, klubok működnek. Látogatottsága folyamatos.

Café Miújság

A könyvtár földszinti közösségi terében, a folyóirat olvasóban már a könyvtár tervezésekor egy kávézó is került. Sajnos az évek során nem sikerült olyan üzemeltetőt találni, aki a hely adottságaihoz igazodva, megfelelő kínálatot, rentábilisan tudta volna működtetni.

2014-ben a Könyv és Kávé kávézójának tulajdonosa lehetőséget látott abban, hogy megpróbálja. A szerződéskötés után átalakítások kezdődtek: igazi könyvtár kávézó jött létre **Café Miújság** néven. A mennyezetről könyves világítók lógnak, az asztalokon újságok. Az itallap is közösen készült. A kínált innivalók mellé irodalmi újságajánlók kerültek, érzékelte a hely hangulatát. A térelválasztóként behelyezett polcrendszerre mindig kerül olvasnivaló egy finom

kávé vagy tea mellé. Az állományrészt a folyóirat olvasóban szolgálatot teljesítő könyvtáros kolléga gondozza.

A kávézó szorosan együttműködik a könyvtárral. Felolvasóesteket, beszélgetős alkalmakat szervezünk a kávézó bevonásával, akik a finom innivalóról gondoskodnak a programokon.

GERGELY ILDIKÓ

2.4.3. Távhasználat – web 2.0. könyvtári honlapok, blogok, közösségi oldalak

A GVKIK **dinamikus szerkezetű weboldalának** jelenlegi arculatát 2011-ben alakítottuk ki, elsődleges szempont volt, hogy **könnyen átlátható legyen**, a frissítések jól láthatóak legyenek és a legfontosabb, hogy adjon lehetőséget a látogatók **interaktivitás**ára. Ezért a statikus tartalmak mellett **blogszerű híreket** is tartalmaz a weblap, melyekre a fontos programok, hírek mellett könyv-, film- és zenei ajánlókát töltenek fel rendszeresen a munkatársaink és az olvasók is.

Külön arculattal és aloddallal rendelkezik a **gyermekkönyvtári honlap** is, melyet a főoldalról lehet elérni. A felső horizontális menüben a „Gyerekeknek” fülre kattintva a weboldal átvált egy másik, színesebb felületre. A hírek azon része itt is megjelenik, amelyik a gyermekek számára is aktuális. A hasznos információk és a többi menüpont gyereknyelvre van fordítva, sokkal közvetlenebb és rövidebb szövegeket és játékos ikonokat használtunk.

A www.gvkik.hu nyitó oldalán egy váltakozó bannerben kiemeljük a legfontosabb eseményeinket, alatta pedig az aktuális könyvtári rendezvények, hírek részletes leírását lehet olvasni. A weboldalunkra az információk publikálása folyamatos, naprakész, amit az admin felület segítségével tudunk véghezvinni.

A felső részen, színes fülecskék mutatnak néhány **kiválasztott szolgáltatásra**, linkre: gyors elérést biztosítunk itt a **gyerek honlaphoz**, a könyvtári irodalmi műhely, az **Irka**, valamint a **Tudástár** és **Gödöllő Wiki aloldalához**, az online katalógusunkhoz, valamint a legfontosabb telefonszámokhoz, **elérhetőségünkhöz**. A Tudástár segítségével tudunk keresni Gödöllő négy általános iskolájának (Damjanich János Általános Iskola, Erkel Ferenc Általános Iskola, Hajós Alfréd Általános Iskola, Petőfi Sándor Általános Iskola) és a GVKIK gyűjteményének közös katalógusában. A Gödöllő Wikiről és az Irka blogjáról később részletesen is lesz szó. Az **online katalógusunkban** egyszerű és összetett keresésre is van lehetőség, és külön adatbázist építünk folyóirataink számára, melyet minden negyed évben frissítünk. Az InfoPonton és az Olvasóteremben megtalálható, valamint az archív kötött példányok és folyóiratok között lehet keresni. A betűrendbe sorolt folyóiratokra kattintva látható a folyóiratra vonatkozó periodicitás, a lelőhely, a megőrzésre, kölcsönzésre vonatkozó információk.

Kiemelt helyen szerepel az online szolgáltatásainkhoz tartozó **interaktív tartalomfeltöltés és online kölcsönzési adatok, hosszabbítás és előjegyzés**. Ezeket a beiratkozások megadott jelszóval érhetik el az olvasók. Bejelentkezés után a „kölcsönzési adataim”-ra kattintva nézhetik meg az aktuális kölcsönzéseiket. Hosszabbítani ezen a felületen lehet, egyéb lehetőségek a lenyíló ablakból választhatóak. Előjegyzéshez az összetett keresőt kell használni. Amennyiben a keresett dokumentum kölcsönzésben van, a felette lévő soron megtalálható az előjegyzés ikonja.

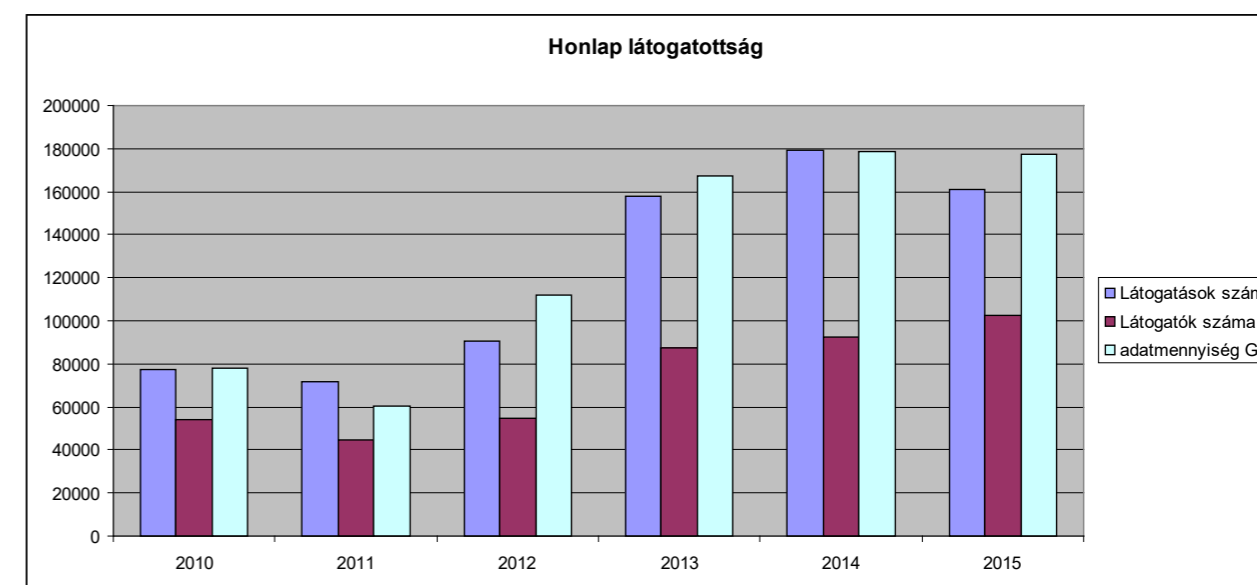
Interaktív oldalainkon kérdéseket lehet feltenni nekünk, valamint a weboldalra az olvasók **tartalmakat is tudnak feltölteni és beküldeni**. Többek között **könyvajánlót, filmajánlót, kulturális, valamint zenei program ajánlatot**. A **beszerzési javaslat beküldési lehetőség** a kölcsönzési adatoknál érhető el. Itt egy űrlapot kitöltve lehet felvinni beszerzése ajánlott dokumentumot, ami lehet akár könyv, folyóirat vagy zenei, video anyag is. Az ajánlott dokumentumot már azonnal le is foglaltathatja az illető, így azt félretesszük a regisztráción az igénylőnek.

A bal oldali, **statikus menüben** lehet elérni **részlegeinkről a részletes leírást**: a könyvtár bemutatását, a rendezvényeinkről korábbi archív híreket, információkat, röviden felsorolva a szolgáltatásainkat, a könyvtárban üzemelő klubok leírását, valamint a szakmai tevékenységeinket is. A Galériában hat fő kategóriába vannak sorolva a képek. A rendezvények mappa tartalma változik gyakran, ide felkerülnek a hónapban zajlott események fényképei, melyek egy részét a Facebook közösségi oldalunkon is közöljük.

Ezen kívül az olvasók azonnali segítségére vagyunk Skype-on, valamint a közösségi oldalakon is, amire egyre nagyobb igény mutatkozik. Ezek ikonja szintén kiemelkedő helyen látható és azonnali elérést ad.

Az új weboldalunk látogatottsága öt év alatt több mint duplájára növekedett. 2012 és 2013 között szignifikáns növekedés volt tapasztalható a látogatók és a látogatások számát tekintve. 2015-ben a látogatások száma csökkent, viszont a látogatók száma növekedett. Ez annak is betudható, hogy gyorsan megtalálják a nekik szükséges információkat és utána többet nem látogatnak vissza, illetve sok esetben a Facebookon keresztül szereznek információkat.

HONLAP FORGALOM			
Látogatások száma	Látogatók száma	Találatok száma	Adatmennyiség GB
77 381	53 869	2 943 442	77 876,69
71 694	44 377	3 392 770	60 202,31
90 330	54 930	7 711 262	112 175,4
158 143	87 469	7 939 831	167 191,86
179 466	92 289	7 203 187	178 553,38
161 303	102 656	9 437 466	177 664,94

Könyvtárunk informatikai csapata a nagyobb rendezvényeinkhez, projektjeinkhez, valamint konferenciáinkhoz – például az Erzsébet szavalóversenyhez, Olvasók Diadalához, 10 kicsi pelikán vetélkedőhöz, a Helyismereti Könyvtárosok Szervezetének XVIII. Országos Tanácskozásához is különálló weboldalt készített, az egyszerűbb és gyors tájékoztatás érdekében. Az alábbiakban néhány önálló szolgáltatásként is értelmezhető aloldalt mutatunk be.

Gödöllő Wiki – www.gvkik.hu/wiki/index.php5/Kezd%C5%91lap

A **Gödöllői Wikipédiánkat** 2011 őszén tettük online elérhetővé, melynek célja a **Gödöllőhöz kapcsolódó szócikkek gyűjtése és annak rendszerezése**. A Gödöllő Wikipédiában jelenleg 147 található. A wikipédia felületén a weboldalunkon való bejelentkezés után tudja bárki szerkeszteni a szócikket. Ha a főoldalra szeretnének a felhasználók szócikket létrehozni, akkor kapcsolatba kell lépniük egy adminisztrátorral (könyvtárossal). A sűgóban részletesen leírtuk, hogyan kell szerkeszteni és formázni.

Gödöllő városához számtalan **kiváló személyiség** neve kötődik, **műemlékek, szobrok, templomok** gazdagítják. Gödöllő gyűjteményünk nagyon sok anyagot őriz, melynek segítségével összeállítottuk a szócikkeket. Online enciklopédiánk folyamatosan épül, szívesen fogadjuk az észrevételeket, megjegyzéseket, javaslatokat a bővítéshez.

Azért, hogy színesítsük és folyamatosan változó információk jelenjenek meg, egy úgynevezett *Hónap születői* rovatot alakítottunk ki. Az oldal folyamatos bővítését **Gödöllő tematikus éve**igazítjuk, például természeti helyszínek szócikkeit készítettük el a 2015-ös Művészetek kertje témához.

E-padlás blog – <http://blog.gvki.hu/>

Összes látogatás: 17 035

Összes oldalletöltés: 190 237

Oldallátogatók száma havonta /átlagban/: 540

Indulás éve: 2012

E-padlás blogunkon a könnyebb hangvétellű, de színvonalas cikkek, könyvajánlók, valamint szakmai rendezvényeinkről készült beszámolóink jelennek meg. Alkalmanként a Gödöllői Irodalmi Kerekasztal íásaival is kiegészül a blog. Nagyszerű cikkeink közé tartoznak a legtöbbet olvasott, azaz kölcsönzött könyveink bemutatása. A blogunk alapját egy wordpress blogmotor hajtja.

Irka blogja az Írkává - <http://irkave.gvki.hu/>

Összes látogatás: 8 693

Összes oldalletöltés: 94 867

Oldallátogatók száma havonta /átlagban/: 1001

Indulás éve: 2015

2015 októberében elindult az a Gödöllői Irodalmi Kerekasztal blogja, mely szintén a könnyen kezelhető wordpress rendszerben épült ki. Az Irka tagok önkéntes munkában vállalták a honlap elkészítését és folyamatos karbantartását, frissítését. A bejegyzéseket Kávészünet, Szófa, Ruhatár, Könyvköztél és Törzsasztal kategóriákba sorolták: rövid versek, karcolatok, hosszabb lélegzetű novellák, könyvajánlók és irodalmi rendezvényekről szóló tudósítások jelennek meg. Minden tag egyedi felhasználónevet használ, és a bejegyzéseket az Irkások, illetve a műhelyhez közel álló, gödöllői emberek fotói, illusztrációi színesítik. Az Irka tagok nagyon aktívak, sok hozzászólás érkezik a művekre, általában hetente két új bejegyzés is felkerül a portálra.

A Gödöllői Városi Könyvtár és a közösségi média

Összefoglaló statisztika

Twitter

Hivatalos indulás: 2012. március 19.

2013 januárban: 120 követő

2013 februárban: 153 követő

2014 augusztusban: 343 követő (Folyamatos erős növekedés)

2015 december: 521 követő

Facebook

Csatlakozás: 2010. május

2012. június: 1400 követő

2013. április: 2300 követő

2014. december: 2507 követő

2015. december: 2603 követő

A Socialtimes.hu statisztikájában látszik, hogy nagyvárosok vannak előrébb a követők-Toplistáján.

2008-ban indult Magyarországon a Facebook. Ma már közel 4 és fél millió magyar felhasználó van jelen a közösségi oldalon, majdnem a lakosság fele. Ebből csak a budapesti felhasználók száma 1,1 millió. A GVKIK 2010 májusában csatlakozott a közösségi oldalhoz, mint felhasználó, most már oldalként jelenünk meg. 2012-ben Facebook mozaik falat készítettünk a földszinti közösségi térbe a felhasználók képeiből, ekkor már több mint 1400-an kedvelték az oldalunkat. **Mára ez 2600 fölé növekedett.** Azt gondolnánk, főleg a tinik és a fiatalabb korosztály lóg a közösségi oldalon, pedig valójában jócskán rájuk vernek az idősebbek. A Microsoft felmérése szerint a Facebook-használók átlagéletkora negyvenhét év, ami az X generáció tagjait jelenti és ez látszik a mi statisztikai adatainkon is. A könyvtár Facebook oldalát főleg nők böngészik. Sokan a környékbeli településekről is kedvelik az oldalunkat. Ami igazán meglepő adat, hogy hetvenhét ember kedveli Angliából a könyvtárat. Természetesen a kedvelők nagy százaléka gödöllői, valamint budapesti lakos.

Bejegyzéseinket, híreinket mindig képpel együtt töltjük fel, egy kép megosztása sokkal nagyobb figyelmet generál, mint egy egyszerű szöveges tartalom. Az egyik könyvbemutatóról szóló bejegyzésünket először kép nélkül, majd később egy egyszerű mobillal készült fotóval raktuk ki. A kép nélküli bejegyzésnél csekély volt a megtekintések száma. A képes verzióval már hatszázhetven emberhez jutottunk el, ketten megosztották és tizennégyen pedig lájkolták. A Facebook új szigorítása miatt a felrakott posztjaink csak véletlenszerűen jutnak el az oldalt kedvelők kis százalékához. Ha azt szeretnénk, hogy egy bejegyzésünk az összes kedvelőnkhez és az ő ismerőseihez is eljusson, akkor promotálni kell a posztokat. Az egyik legnépszerűbb bejegyzésünket több mint 2100 ember látta. A vírusos eléréssel több, mint 1500 emberhez jutunk el.

A Facebookon a **szórakoztatás mellett információt és értéket is szeretnénk átadni az embereknek.** Rendezvényeinket eseményként töltjük fel és később a hozzá tartozó galériába tesszük a helyszínen készült fotókat. 2013 és 2014 decemberében **nyereményjátékokat** hirdettünk meg. Ezzel próbáltuk az oldal népszerűségét és a hozzászólások számát növelni. Rövid, frappáns karácsonyi szlogent kellett írni, kedvelni és megosztani a bejegyzést egy könyv megnyeréséért. A játék kikerült a Gödöllő Hírek weboldalára, valamint felkerültünk a moly.hu Facebook falára is, és a bejegyzés alá 22 hozzászólás érkezett.

Nagy népszerűségnek örvendett az Internet Fiesta alkalmából meghirdetett **Régi képek titkai nevű kampányunk,** amiben régi gödöllői képeket posztoltunk, hozzászólásban vártuk az ismerős emberek felismerését. 2014-ben zajlott a **Fűj egy lufit! Facebookos marketing kampányunk,** melynek során összesen 167 lájkot kaptunk a feltöltött képeinkre, valamint ötvenötven meg is osztották azokat. 2015-ben **Kakukktójas játékkal** nyerhettek az olvasók alap és emelt szintű olvasójegyet.

Könyvtárunk munkatársai három Facebook csoportot menedzselnek. Az **Olvasólánc** egy zárt közösség, tagjai a kiválogatott könyveket véleményezik. Ők jelenleg is a könyvtár használói. A zenei részlegünk **Másarc csoportjához** mindenki csatlakozhat. A tartalom főleg zenei és filmes hír. A harmadik csoportunk az **IRKA**, a Gödöllői Irodalmi Kerekasztalé, ami nem is csoport, hiszen felhasználóként vannak regisztrálva és nagyon aktív tevékenységet végeznek.

Nagyon fontosnak tartjuk a médiakapcsolatainkat és a közösségi oldalakon való részvételt. A gödöllői iskolákkal együtt szerveztük 2013-ban a Költészet napi villámcsődületünket, a Vers Mobot is, ahova több mint kétszázötven ember jött el és szavalták együtt József Attila: Születésnapomra című versét. Az esemény interneten is nagy népszerűségnek örvendett.

Twitteren 2011 óta csiripelünk és 547 követőt sikerült szereznünk. Ez a közösség sokkal szűkebb, hiszen csak 320 ezer aktív magyar felhasználó van regisztrálva. 140 karakterben lehet rövid szöveges üzeneteket megosztani, elmondani a véleményünket, vagy hogy mi történik velünk. Mi egyszerűen összekötöttük a Facebook oldalunkat a Twitterrel, így ha valamilyen bejegyzést írunk oda, akkor az a Twitteren is meg fog jelenni. Ha hosszabb, mint 140 karakter, akkor a Facebook linkké alakítja a további szöveget és rákattintással tudjuk tovább olvasni. Az interneten minden mindennel kapcsolatban van. Ez igaz a mi közösségi tevékenységeinkre is, hiszen a weboldalunkról el lehet jutni a Facebookra, a Twitterre, a Youtube-ra és fel tudnak iratkozni a hírlevelünkre is, amiről természetesen vissza lehet jutni a weboldalunkra. Youtube-on 2014 óta vagyunk aktívak. Az első hivatalos Youtube videónk a könyvtár imázsvideója volt, melyet 2012-ben készítettünk, hogy megünnepeljük könyvtárunk újjászületésének tizedik évfordulóját.

https://www.youtube.com/watch?v=H5v_VC9--Yg

LISKÁNÉ FÓTHY ZSUZSANNA

2.4.4. Könyvsú-go! – Válassz könyvet könnyen!

<http://konyvsu-go.gvik.hu/>

2015-ben nagy sikerrel és pozitív fogadtatás mellett zajlott digitális olvasásfejlesztési játékunk, az **Olvasók Diadala**. A játékot hosszas előkészítő munka előzte meg, amelynek során már sokat foglalkoztunk a **vetélkedő utóéletével**. Már az indulás előtt tudtuk, hogy a gyerekek által elolvasott, véleményezett, kreatív feladatokkal feldolgozott könyveket egy könnyen elérhető, jól kereshető, használható felületen egybegyűjtjük, hogy mások is láthassák a játék eredményét. A feldolgozott anyagok bemutatása mellett a másik és legfontosabb célunk az volt, hogy létrehozzunk egy **könyvválasztó oldalt**, ahonnan a gyerekek és felnőttek olvasnivalót tudnak keresni maguknak, illetve 12-16 év közötti kamasz gyerekeknek. Így jött létre a **Könyvsú-go adatbázis**, amelyet 2016 januárjában nyitottunk meg.

A felnőtt olvasóink körében végzett olvasásfejlesztési munka egyik fontos lépése volt, amikor olvasóinkat kértük meg arra, hogy különböző formákban készítsenek könyvajánlókat. Ezek megjelentek az épületben, plakátokon, a könyvtár honlapján. Régi elképzelésünket váltottuk valóra azzal, hogy gyerekeknek szóló könyvválasztó oldalt hoztunk létre, a gyerekek, ezen belül is a kamaszok bevonásával, az ő véleményükkel. Évek óta gondolkodtunk a formán. Nemzetközi példát ismertünk (<http://www.openingthebook.com/whichbook/>), de itthon tudomásunk szerint még nem készült ilyen adatbázis. Így mindenképpen fontosnak és időszerűnek éreztük, hogy létrehozzunk egy ilyen oldalt fiatalok számára.

AZ Olvasók Diadala játék során a csapatok 12 körzetet jártak be, ezzel párhuzamosan 12 műfaj könyveit olvasták el. Ez a **12 csoport** meghatározó volt a **Könyvsú-go könyvcsoportjainak** kialakításában. Némelyik kategóriát úgy gondoltuk érdemes még bontani, így végül **13 műfajból** lehet kiválasztani azt, amelyik legjobban érdekli az olvasót.

A könyvek besorolása szándékosan nem a hagyományos zsáner műfajokba történt. Próbáltunk kamasz fejjel gondolkodni: melyek lehetnek azok a témák, témacsoportok, amelyek izgathatják a 12-16 éves korosztályt. A **műfajok elnevezése könyvcímekkel** történt, így még közelebb próbáltuk hozni a gyerekekhez a meghatározásokat. Így született a következő 13 könyvcsoport:

Alkonyat	misztikus történetek
Állati elmék	állatokkal, állat és ember kapcsolatával foglalkozó könyvek
Az élet játéka	a felnőtté válás problémáiról szóló írások
Családom és egyéb állatfajták	családrégények, humoros családi sztorik könyvei
Az éhezők viadala	fantasy és a fiatalok körében a legnépszerűbb könyvek csoportja
Kalandos vakáció	szünidőre, nyári kalandokkal teli könyvek
Most akkor járunk?	romantikus, kamasz szerelemmel foglalkozó regények
Négyen egy gatyában	barátsággal, összetartozással kapcsolatos könyvek
Rossz voltam!	iskolai zaklatás, közösségből való kiközösítés, a „másság” könyvei
Röhög az egész osztály	humoros, szórakoztató történetek
Sivatagon és vadonban	kalandregények
Titokzatos büntény	krimik, nyomozós könyvek
Totál titkos naplóm	naplók

Az oldal megnyitásakor a **bal oldali oszlopban** felsorolás szerűen találják a **kategóriákat** a könyvválasztók. A műfajra lépve egy kis buborékban megjelenik, hogy a téma mit takar.

A műfaj kiválasztásával párhuzamosan a **jobb oldali oszlopban megjelölhető az az érzélem, gondolat**, amit még szeretnénk, ha lenne a könyvben. Megható vagy vidám legyen a történet, legyen benne barátság, szerelem, izgalom, erőszak. Elgondolkodtató, esetleg varázslatos legyen a sztori. **Ezek a meghatározások megegyeznek azokkal, amiket az Olvasók Diadala játék során az élménylap kitöltésekor a csapatoknak meg kellett határozni.** A könyvválasztó oldalon egyszerre több érzélem és műfaji kategória is meghatározható, ettől még izgalmasabb a válogatás.

A műfaj és az érzelem, gondolat **kiválasztása után megkapja** az oldalra látogató azon **könyvek listáját**, amelyek a meghatározott kritériumoknak megfelelnek. Azonban ez nem egy egyszerű lista. A **találatokat könyvborító formájában jeleníti meg a program**. A borítóra kattintva pedig olvasható egy **könyvismertető**, a játék során **a gyerekek által kitöltött élménylap**, amely **a könyvről alkotott szubjektív véleményüket**, a könyvhöz tartozó értékelésüket is tartalmazza. Ezen kívül láthatóak – a megfelelő ikonra kattintva – azok a **kreatív feladatok**, amelyeket az Olvasók Diadala során készítettek az adott könyvhöz a csapatok.

Az **adatbázis jelenleg 216 könyvet tartalmaz**, de a feldolgozott könyvek száma folyamatosan gyarapszik. Jelenleg közösségi szolgálatos gyerekek „bérolvasnak” könyveket, készítik el hozzá az élménylapokat, amelyekben értékelik a könyveket. **A meglévő értékelésekhez lehetőség van véleményt, hozzászólást írni**. A cél az, hogy minél többen írjanak kommentet, osszák meg másokkal olvasmány élményeiket – a könyvek elolvasása után. **Az adatbázis nagy erénye az, hogy a könyveket gyerekek ajánlják gyerekeknek, saját szavaikkal mondják el a véleményüket az olvasmányról**. Ezáltal a saját korosztályának még **hitelesebbé** válik a könyvajánló.

Az **országban egyedülálló kezdeményezésként** jött létre a Könyvsú-go, amely egy **interaktív, kamaszoknak szóló, nagyon könnyen kezelhető könyvválasztó oldal**. Több fórumon pozitív fogadtatásra talált. Nagyon sok könyvtár, iskolai könyvtár linkelte ki az oldalára, ezzel is felhívták a figyelmet erre az újszerű könyvválasztási lehetőségre. A célunk az, hogy az adatbázis bővüljön, a már benne lévő könyvekhez egyre több hozzászólás szülessen. A Könyvsú-go gyerekek mellett pedagógusoknak, szülőknek is készült, hogy segítséget nyújtson az olvasmányok kiválasztásában.

A Könyvsú-go és az Olvasók Diadala hihetetlen karriert fut be hazánkban. A vetélkedő országos méretű összefogást indukált, a könyvválasztó oldalunk pedig megmozgatta a **hazai szaksajtót** is. A honlap elindulásáról összeszedtük, hány portál adott hírt:

http://www.kithirlevel.hu/index.php?kh=konyvsu-go_valassz_konyvet_konnyen

<http://www.regionhir.hu/fejer/probald-ki-sugnak/>

<http://kulter.hu/2016/03/kulonleges-konyvajanlo-oldalt-inditottak/>

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:rs4uFaPRU30J:www.irodalmijelen.hu/aggregator/node/contact+&cd=13&hl=hu&ct=clnk&gl=hu>

<http://www.muut.hu/?p=17849>

<http://librarius.hu/2016/03/03/szenzacios-konyves-oldal-indult-gyerekek-irjak-az-ajanlokat/>

<http://konyveskucko.reblog.hu/konyvajanlas-gyerekektolgyerekeknek-vagy-kamaszoknak>

<http://www.gyerek-portal.hu/godolloi-gyerekek-irjak-a-konyvajanlokat-a-konyvsugon.html#>

<http://www.litera.hu/hirek/konyvvalaszto-oldalt-inditott-el-a-godolloi-varosi-konyvtar>

<http://www.jgyppk.hu/gyakktar/konyvsu-go-konyvvalaszto-oldal/>

Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ
Gödöllő, Dózsa György út. 8.
Telefon: +36-28-515-280
e-mail: konyvtar@qvkkik.hu www.qvkkik.hu

3. FEJEZET

3. A KÖZÖSSÉG EREJE – Partneri kapcsolatok	93
3.1. Könyvtári kiscsoportok – önkéntesek	94
3.1.1 Irodalmi Kerekasztal, az IRKA.....	94
3.1.2 Olvasókör.....	95
3.1.3 Biblioterápiás csoport.....	96
3.1.4. Értelmiségi találkozók	99
3.1.5 Ószikék Nyugdíjas Klub	100
3.1.6 Rejtvényfejtők.....	101
3.1.7 Tiszta szívvel Irodalmi Színpad.....	101
3.1.8 Wargame – azaz áll(ó) a háború a gyermekkönyvtárban.....	103
3.1.9 Sakk szakkör.....	104
3.2 Közösségi szolgálat.....	104
3.3 Kell egy csapat! – miénk is a könyvtár.....	107

ISTÓK ANNA

3. A KÖZÖSSÉG EREJE – PARTNERI KAPCSOLATOK

A könyvtár szolgáltatásokat nyújt. A szolgáltatások nyújtását pedig **emberek végzik**. Élő és érző emberek, akiknek van egyrészt tudása, szakértelme, képessége, készségei, másrészt van nekik természetük, hangulatuk, közérzetük, jó napjuk, rossz napjuk, átmeneti frusztráltságuk, ballábalfelkelésük, lojalitásuk, motivációjuk, érdeklődésük, buszindulásuk és vakációjuk.

A könyvtár szolgáltatásokat nyújt. A szolgáltatások nyújtását **emberek számára végzik**. Élő és érző emberek számára, akiknek van egyrészt tudása, szakértelme, képessége, készségei, másrészt van nekik természetük, hangulatuk, közérzetük, jó napjuk, rossz napjuk, átmeneti frusztráltságuk, ballábalfelkelésük, lojalitásuk, motivációjuk, érdeklődésük, buszindulásuk és vakációjuk.

A két csoport egyedei között a könyvtár a szolgáltatásain keresztül biztosítja a kapcsolódási pontokat. Ha jól végezzük a dolgunkat és az istenek is kegyesek hozzánk, valamint a metafizika összes axiómája teljesül, akkor a két csoport egyedei közösséget fognak alkotni. Egy szép és nagy családot.

A **könyvtári nagycsalád** működése megegyezik a hagyományos családdal. Itt is vannak különböző korú, nemű és érdeklődésű egyedek, és ezek azért alkotnak egy közösséget, mert valamiért az nekik jó. Valamiért **szeretnek egymás közelében lenni, hasonló értékeket vallanak**, de legalábbis vannak **közös pontok**. Az egyedek **nem csak profitálnak** abból, hogy nagycsaládban élnek, de ezért többnyire **áldozni is hajlandók**: szabadidőt, munkát, kedvességet, jó kedvet. A mi könyvtári nagycsaládunkban nem kérdés, hogy ki vigye le a szemetet, ki mosogasson el vacsora után. Az olvasók önként és dalolva jönnek és segítenek nekünk, persze néha nem árt egy kis anyai simogatás, vagy némi külön zsebpénz cserébe.

Önkéntesek által működtetett csoportjaink olyan pluszt jelentenek a könyvtár szolgáltatási palettáján, ami megfizethetetlen. Általuk a mi kiismerhetetlen amőbánk egyre nagyobb része lesz látható, de ennél sokkal fontosabb az, hogy **valódi közösségként működünk**. „Ahova mindig öröm betérni, ami a megnyugvás szigete, ami közel van a tökéletességhez és aminek a segítségével még a középiskola hat évét is túl lehet élni” – idézet az olvasóktól.

A következő fejezetben részletesen bemutatjuk a mi nagycsaládunkat, lesz szó a közösségért és a közösségben végzett munkákról. És természetesen szóba kerül az is, mit teszünk mi, gödöllői könyvtárosok azért, hogy a minden családban előforduló konfliktusokat elsimítsuk, hogy valódi, értékes közösséget alkossunk.

ISTÓK ANNA

3.1. Könyvtári kiscsoportok – önkéntesek

A gödöllői városi könyvtárban évtizedek óta működnek azonos érdeklődésű emberek számára szervezett klubok. Nem mindegyik kör tevékenysége kapcsolódik szigorúan véve az olvasáshoz, de a cél nem is ez, hanem hogy **a könyvtár harmadik alappillére, a közösségi tér, közösségi élet** ezeken a klubokon, műhelyeken keresztül **valósuljon meg a gyakorlatban**. A könyvtár saját (tehát nem befogadott, mások által szervezett, de nálunk megvalósuló) rendezvényeinek jelentős részét a könyvtári kiscsoportok találkozási, illetve az általuk szervezett nagyobb programok adják, de nem elhanyagolható a tagok állandó jelenléte egyéb könyves rendezvényeinken sem.

A kiscsoportok egy részének szervezését, működtetését **könyvtárosok** végzik, de vannak olyan klubjaink is, melyeket **olvasók vezetnek önkéntes munkával**. Könyvtárunk nagyra értékeli minden klubvezető munkáját, hiszen a könyvtári nagycsalád leginkább ezekben a kisközösségekben tud megvalósulni és harmonikusan működni, ezen kívül pedig a klubtagokon keresztül sokkal több információhoz, személyes véleményhez, ötlethez is sikerül hozzájutnunk. Könyvtárunk igazgatósága évente egyszer vendégül látja az önkéntes klubvezetőket és hangulatos beszélgetés keretében köszöni meg éves munkájukat.

ISTÓK ANNA

3.1.1 Irodalmi Kerekasztal, az IRKA

A gödöllői Irodalmi Kerekasztal, röviden IRKA 2008 októberében alakult meg a Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ támogatásával. Alapító tagjai helyi és környékbeli irodalmat szerető, művelő, szabadidejükben írással foglalkozó emberek tizenöt évestől nyugdíjas korig. Az IRKA vezetését kezdetben Képes Gábor költő, a Fiatal Írók Szövetségének tagja vállalta, majd átvette tőle Galántai Zoltán sci-fi író és egymást váltva egyengették a tagok irodalmi pályafutását. 2014-től az Irka mentora Kabai Lóránt költő, a Műút irodalmi folyóirat szerkesztője. Az IRKA életének szervezését a gödöllői városi könyvtár munkatársa, Istók Anna vállalta, aki maga is ír.

Az elmúlt nyolc évben az Irka több száz programot szervezett tagjainak és a szélesebb nyilvánosságnak. Az **IRKA rendszeres szereplője Gödöllő kulturális életének**, és tevékenységének köszönhetően mára a kortárs irodalmi élet fellendülőben van városunkban. A kör rendszeresen szervez **prózaíró és költészeti kurzusokat** meghívott előadókkal, de ezen kívül is havonta műhelyfoglalkozásokat tart tagjainak a könyvtárunkban. A tagok szinte évente jelentkeznek új kötetekkel, az **antológiák kiadója a GVKIK**. Nagyobb könyvtári rendezvényeken **közösen szerveznek programot könyvtárunkkal**, sok neves költőt és írókat hívunk meg közösen, és rendszeresen tartanak **felolvasóestet** intézményünkben. Vendégeik között szerepelt már Balogh Ádám, Jónás Tamás, Nyírán Ferenc, Tóth Krisztina, Ugron Zsolna, Varga Bea (On sai), és a FISZ (Fiatal Írók Szövetsége). Nyaranta írótabort szerveznek. Az IRKA tagsága nagyjából harminc főből áll, tagsági díjat nem szednek, a könyvtárunk biztosítja számukra a helyet, és ha szükséges anyagiakkal is támogatja működésüket.

A tagok egy része rendszeresen publikál irodalmi lapokban, portálokon és több IRKÁ-s önálló kötetekkel is rendelkezik. 2015-ben az IRKA elindította önálló blogját is, melyre hetente kerülnek ki írásaik: <http://irkave.gvkik.hu/> Az írásokat az IRKÁ-hoz kötődő vagy maguk is író emberek grafikái, fotói színesítik.

2012 óta Gödöllő Város Önkormányzatának támogatásával az IRKA **a Gödöllői Irodalmi Díj** pályázat fő szervezője és lebonyolítója. A neves szakmai zsűri (Kemény István, Czigány György, Galántai Zoltán) által fémjelzett irodalmi verseny célja kettős: felkutatni a városunkban, környékünkön élő tehetségeket és elindítani őket az irodalmi pályán.

Az IRKA létrejötte és működése nem csak azért jelent könyvtárunk számára sokat, mert színvonalas programokkal töltik meg rendezvénynapjainkat. Ennél sokkal értékesebb számkra, hogy az Irka tagjai szinte valódi családtagjai a könyvtárnak, rendszeres olvasóink, látogatóink, sok közös rendezvényt szervezünk, sokuk baráti kapcsolatot ápol jó néhány munkatársunkkal, véleményükre sokat adunk. Ezen kívül nem elhanyagolható az sem, hogy a tagok kiadványai, megjelenései, írói sikerei, könyves, vagy irodalmi rendezvényei bekapcsolták könyvtárunkat és ezzel együtt városunkat is az ország irodalmi vérkeringésébe, és egyre komolyabb műhellyé válik a gödöllői IRKA.

ISTÓK ANNA

3.1.2 Olvasókör

2008-ban kísérleti jelleggel indítottuk be angolszász mintára olvasókörünket, mely azóta is folyamatosan működik. Az olvasókörbe összesen tizenöt fő tartozik, de ritkák a teljes létszámú találkozók, általában nyolcan-tízen gyűlnek össze havonta egyszer, hogy **olvasási élményeikről** cseréljenek eszmét. Az olvasókört Bautista Soldevila Katalin könyvtáros kollégánk vezeti, szervezi önkéntes munkában. Az indulás során a következő szempontokat vettük figyelembe:

- bárki jelentkezhetett kortól, nemtől, olvasási ízléstől és végzettségtől függetlenül,
- egyetlen kikötés volt, hogy elkötelezett olvasó legyen, aki havonta akár több könyvet is el tud olvasni,
- fő cél a kikapcsolódás és nem a tanulás volt.

Az indulás előtt személyesen kerestük meg azokat az olvasókat, akikről úgy gondoltuk, érdekelheti őket, de volt, aki a felhívásunkra érkezett, és azóta is lelkes tagja a csapatnak. Később, mikor kialakult a mag, már jól működött, hogy jöttek velük az ismerőseik is. Első alkalommal mindenki elhozta a kedvenc könyvét és arról, illetve az olvasási szokásairól beszélgettünk velük. Lefektettük az alapelveket, melyeket mindenkinek el kellett fogadnia.

- Mindenki tisztelje a másik olvasási szokásait, véleményét, választását!
- Mindenki hallgassa végig a másik hozzászólását!
- Legyen lehetősége mindenkinek beszélni!
- Ha mindenki egy könyvet olvas, akkor mindenki egyezzen bele, hogy az adott könyvet olvassák!
- Ne azt mesélgék el, mi történik a könyvben, hanem hogy miért érdekes.

- Ne legyen kényszer a hozzászólás, részvétel.
- Meg kell állapodni abban, mit nem olvashatnak: rasszista, homoszexuális stb. irodalmat.

Minden alkalommal meg kell kérdezni, mit akarnak az olvasókörök tagjai: milyen gyakran találkozzanak, miről beszéljessenek, ugyanazt olvassák-e mind, vagy mindenki mást. Lehet esetleg témáról beszélgetni: mindenki hozzon magával olyan könyvet, ami egy adott témával kapcsolatos, de mindegy milyen műfaj, pl. Olaszország. Lehet zsákbamacskát játszani velük: több könyvből választhatnak egyet a borítójuk alapján: miért azt választották, mit gondolnak, mire utal. Érdekes olyat javasolni nekik, amit senki nem ismer, vagy nem választana magától, de mindenképpen egyezzen bele mindenki a választásba. Lehetőleg ne válasszunk olyat, amit már többen olvastak!

Az olvasókör **legnehezebb szervezési problémája a megfelelő példányszámú kötet biztosítása** a tagok számára. Mivel viszonylag rövid idő áll rendelkezésre: 1 hónap van a könyvek beszerzésére és elolvasására, mindig mérlegelni kell azt a szempontot a könyvek választásánál, hogy beszerezhető-e. Friss megjelenésű könyveket éppen ezért nem nagyon szokott olvasni az olvasókör, hiszen könyvtárközi kölcsönzéssel is nagyon nehézkes hozzájutni, a vásárlásra meg általában nincs mód ekkora példányszámban. A probléma megoldására néha nagyon jó módszer, ha nem olvas mindenki azonos könyvet, hanem például csak a szerző azonos, vagy a téma.

A beszélgetések során szóba kerülnek az elvárásaik a könyv borítója, a szerzőről való ismeretek és a fülszöveg alapján. Aztán arról, hogyan teljesültek ezek az elvárások. Jó ötlet könyvjelzőket kiosztani, tegyék oda, ahol valami fontos részre akadtak, miért oda rakta, vagy ha nem tette sehova, miért nem. Másik feladat: tegyék oda, ahol a szereplő olyat tesz, ami nagyon nem tetszett nekik. Vagy tegyék egy nagyon jó helyleíráshoz. Vagy jelöljék meg, ahol nagyon rossz helyszínre, vagy mondatra találtak. A beszélgetések általában két-három találkozó után automatikusan alakulnak, nem igazán kell moderálni, minél jobban megismeri egymást a társaság, annál könnyebbé válik a társalgás. Amivel érdemes az olvasókörnek minden alkalomra készülnie még: a kritika megkritizálása. Nagyon élvezik az olvasók, ha a könyvtáros felolvas nekik 3 idézetet, neves kritikustól az adott műről. Ezt aztán imádják megkritizálni! Ha a társaság már összeszokott és barátivá vált, lehet személyesebb irányba terelni a beszélgetést, pl. arról, hogyan érezték magukat a könyv elolvasása után és miért.

Az **olvasókörök jó hangulatához elengedhetetlen feltétel a kellemes környezet**, egy kis vendéglátással fűszerezve: tea és némi rágcsebnivaló. Ezzel akár meg is lehet bízni az olvasókörök tagjait is, hogy ők maguk készüljenek erre, így még családiasabban érezhetik magukat a könyvtárban.

FÜLÖP ATTILÁNÉ

3.1.3 Biblioterápiás csoport

A könyvtárosi munka során megtapasztaltuk, hogy a könyvtár látogatóiban milyen erős igény van arra, hogy a jó olvasnivaló, vagy a megfelelő információ megszerzésén túl a **könyvtárostól odafigyelést, személyes odafordulást kapjanak**. Nem csak olvasmányélményeiket, az arról alkotott gondolataikat osztják meg a könyvtárossal, hanem saját életük gondjai is szóba kerülnek, gyakran egy élethelyzethez kapcsolódva kérnek **probléma megoldást kínáló olvasnivalót**. A könyvtáros által adott **minőségi időt** szinte valamennyi korosztály igényli.

A biblioterápia mindenki számára **nyitott és elérhető terápiás forma**. Nem köthető korhoz, iskolázottsági szinthez, csupán ahhoz, hogy az illető elfogadja ezt a módszert, melynek legfontosabb célja a változás elindítása, új nézőpont kialakítása. A biblioterápia segítséget nyújt az egyén önismereti munkájához, az elakadások, válságok feloldásához, ahhoz, hogy képes legyen saját magára rálátni. **A fejlett önismeret**, a változások elfogadásának lelki élménye nagyon fontos az életközép helyzetben és az azt követő években járók számára is.

A biblioterápia nagyon **kíméletes terápiás módszer**. A szövegek hívják elő a gondolatokat, élethelyzeteket. Az alkotásokon keresztül úgy nyilatkozik meg a résztvevő magáról, mintha másokról beszélne. A terápiás hatást a történetekre való aszociáció révén éri el. A többiek által elmondott megoldási módok megerősítik, hogy feloldható az a nehéz élethelyzet, amivel szembekerült. **A módszer, bár csoportban történik, nagyon személyre szabott**. Mindenki akkor ajtót nyit meg, amit az adott helyzetben elegendőnek tart. A változás lassan formálódik, erősödő önértékelés, tisztuló önkép, a büntudat oldása elvezet annak felismeréséig, hogy az egyénnek szabadsága van a viszonyok megváltoztatásában.

Túl az életed delén címmel szerveztünk 2016-ban a könyvtárban **életközép, vagy azt követő időszakban lévők részére biblioterápiás csoportot** Fülöp Attiláné vezetésével. Az életközép helyzet sokak számára az életút újra gondolásának, átértékelésének időszaka. Az ember szembesül azzal, hogy mennyire teljesítette azokat a terveket, vágyakat, amelyeket ifjú korában maga elé tűzött. Lehet, hogy bizonyos tekintetben megelégedettséget érez, más vágyak viszont nem valósultak meg, mindez elégedetlenséget, hiányérzetet, frusztráltságot generál. Az emberek nagy többsége maga próbál úrrá lenni ezen a válsághelyzeten. Akik erős önismerettel rendelkeznek, értelmezik, megélik, feldolgozzák a problémákat, kialakítják a jövőről szóló életstratégiájukat. Másoknak viszont segítségre lenne szükségük, de nehezen fordulnak segítő szakemberhez.

Az **életközép** csoportban elindított önismereti munka újabb és újabb dimenziókat nyit meg a résztvevők számára. A saját élmény megosztása alkalom arra, hogy itt és most foglalkozzunk a felszínre jött problémával. A terápiás munka során sok felismerés születik a csoportban, de nagyon sok gondolat indul el a foglalkozást követő napokban, hetekben. Ehhez folyamatos megerősítést, támogatást ad a biblioterápiás csoport.

A *Túl az életed delén* csoport az alábbi célkitűzésekkel indult:

- fejleszteni a csoporttagok önismeretét,
- tudatosítani, milyen belső kincsekkel rendelkeznek,
- megbeszélni az életszakasz sajátosságaiából eredő témákat,
- értékeket, élelcélokat megfogalmazni/ újragondolni,
- saját élmény megosztásával elindítani egyfajta nézőpontváltást, változást,
- kialakítani a támogató és a bizalomra épülő csoportléggörte,
- segítséget, támogatás nyújtani nehéz helyzetben.

A csoportban a normák kialakítása volt az első lépés, amelyet a csoporttagok együtt beszéltek meg és elfogadtak. A következőkben állapodtak meg:

- Mindenki szabadon beszélhet, nincs rossz vélemény.
- Mindenkit végig hallgatnak, nem vágnak egymás szavába.

- A másik véleményét elfogadják, ítélezés, minősítés nélkül.
- Mindenki a saját reflexióját, személyes élményét mondja el és az ahhoz kapcsolódó érzéseit fogalmazza meg.
- A gondolatok megosztását, az érzelmek megmutatását, az önfeltárás mértékét mindenki maga dönti el.
- Nincs kényszerítő megszólalás, mindenki akkor nyilatkozik meg, amikor erre késztetést érez.
- A csoportban elhangzott személyes tartalmakat, érzelmeket, reakciókat nem osztják meg másokkal. Ami elmondható, az a csoportban megélt saját élményük.

A foglalkozásokat eredetileg hat alkalomra terveztük, de a megvalósítás során a tervektől jelentősen eltért a bibliotárepeuta. A harmadik alkalomtól a témák sorrendje és csoportban megbeszélte művek is változtak. Addigra rajzolódott ki, hogy melyek azok a problémák, amelyek valószínűleg jelen vannak a csoportban. A következő táblázat azt mutatja, hogy milyen témákról beszélgettek a résztvevők, mely művek katalizálták a gondolatokat, illetve milyen ráhangoló, önismereti feladatokat oldott meg a csoport.

	TÉMA	ALKALMAZOTT SZÖVEG	EGYÉB ELJÁRÁSOK, FELADATOK
1.	Számvetés az elmúlt évekkel	Kosztolányi Dezső: Boldog szomorú dal	Bakancslista elkészítése.
2.	A helyemen vagyok? (életfeladatok, munka)	Lázár Ervin: A bolond kútásó	Hangulati asszociáció képekre. Kreatív írás.
3.	Szülő-gyermek kapcsolat, elengedés	Ornella Fiorini: Lányomnak	Kokology szerepjáték. Idézetek, segítő gondolatok gyűjtése.
4.	Tragédiák, veszteségek	Bereményi Géza: Jézus újságot olvas	Dixit társasjáték kártyáival vágyak, félelmek előhívása. Kreatív írás feladat.
5.	Változások elfogadása	Schein Gábor: Dóra titka	Igaz-hamis játék.
6.	Ki irányít? A sors vagy én?	Darvasi László: A halott feleség	Érzékszervi ráhangolás a téma kulcsszavaira. Kreatív írás.
7.	Kiüresedő kapcsolatok	Ottlik Géza: Az utolsó mese	Otthon született versek bemutatása. Gyermekkorom legkedvesebb meséje.
8.	Felülkerekedni nehéz adott helyzetben, félelmeink	Ivo Andric: Aska és a farkas	Asszociációk a mese kulcsszavaira.
9.	Szeretet, a szeretet hiánya	Márai Sándor: Az árva	Ajándék a csoporttársnak – érzés, élmény, amire a másikkal szüksége lehet.
10.	Értékek, változások	Henrich Böll: Beszélgetés a tengerparton	A foglalkozásokat lezáró beszélgetés, visszajelzések.

Összegzés

A közös beszélgetések élményt adó, felszabadító hatását szinte minden alkalommal meg tapasztalták a résztvevők. A kézbe adott szöveg nem csak a terápiás ülésen hat, hanem megvan a maga utóélete. A csoporttagok arról számoltak be, hogy otthon ismételték elolvasás, segít felidézni a foglalkozáson elhangzottakat, továbbgondolni azokat, felhozni újabb saját élményeket. Többen családtagokkal, barátokkal is megosztották a szöveget, beszélgettek róla, tovább ajánlották. A biblioterápiás foglalkozások eredménye, hasznossága lassan beérő folyamat és mindenki számára más módon jelenik meg. A csoporttagok visszajelzésének egy része arról szólt, hogy sokkal jobban odafigyelnek az érzéseikre, többet foglalkoznak magukkal. Többen úgy érezték, hogy könnyebbé vált a megnyilatkozás, felszabadultabban beszélnek a gondjaikról. Voltak olyan csoporttagok, akik problémáikkal kapcsolatban konkrét felismerésekre jutottak.

A könyvtárban a jövőben is indulnak terápiás csoportok, két korosztály számára, a kamaszoknak és az életközép helyzetben lévőknek hirdet a könyvtár biblioterápiás foglalkozásokat 2016-ban.

ISTÓK ANNA

3.1.4. Értelmiségi találkozók

Az 1960-as évek végén indult el Gödöllőn, a Petőfi Sándor Általános Iskola pedagógus közössége által szervezett és kezdeményezett **városi értelmiségi találkozó**. Az akkori igazgató, Dékán Antal által támogatott összejövetelek egyik szervezője a Városi Múzeum alapítója, id. Heltai Miklós tanár úr volt, aki a baráti köréből hívta a neves előadókat az emlékezetes beszélgetésekre, az iskola falai közé. Ezekre a találkozókra ma is szeretettel emlékezik minden akkori résztvevő, így alakulhatott, hogy 2002-ben, Dékán Antal temetésén a korábbi résztvevők felkérték az értelmiségi kör folytatására Heltai tanár úr fiát, dr. Heltai György professzort. Az igény adott volt, legyen egy klub, ahol rendszeresen összejöhetnek a meghirdetett előadás iránt érdeklődők, s az előadások a közösség által megfogalmazott éves tematika köré rendeződjenek. Mivel könyvtárunk éppen ebben az időben nyitotta meg (újraépült) kapuit, és nem csak az új épület biztosított lehetőséget nagyobb rendezvények befogadására, hanem a közösségi élet is ekkor kezdett újraépülni körülöttünk, könyvtárunk vezetősége örömmel fogadta a gondolatot és szoros együttműködés indult meg a körrel, **Gondolatok a könyvtárban** címmel.

A könyvtár nem csak állandó, ingyenes helyet biztosít az Értelmiségi találkozóknak, de számos közös programot is szervezett már a körrel. A találkozók hírei a könyvtár saját eseményei között szerepelnek, és Lakatos Györgyi munkatársunk segít a szervezésben, a programok lebonyolításában. Az Értelmiségi találkozó vezetője, dr. Heltai György professzor pedig immáron több mint egy évtizede vezeti a beszélgetéseket korunk legkiválóbb gondolkodóival, művészeivel, tudósaival, nevelőivel. Ebben segítségére van Eötvös kollégista múltja, hajdani diákként és jelenlegi tudósként széles körű ismeretsége van nyelvészek, történészek, bölcsészek, fizikusok, stb. között, akiket felkér egy-egy **gondolatébresztő, vitaindító előadás** megtartására.

A **tanévek tematikáját** eleinte azzal a szándékkal állították össze, hogy a kapcsolódó előadások pótolják az emberek ismereteit **nemzeti hagyományainkról, történelmünkről**. Később a társaság igényeinek megfelelően **ökumenikus, közgazdasági, pszichológia, nevelésügyi kérdések is** terítékre kerültek. A résztvevők számát meghatározza az előadók ismertsége: Bagdy Emőke, Pekár István, Jelenits István, Pálhegyi Ferenc, Gyurkovics Tibor, Jókai Anna előadásain 80-90 fő volt jelen, de átlagosan harminc fő mindig kíváncsi a programokra.

A 2002 novemberi kezdet óta 123 alkalommal tartottak előadást, 107 előadóval. Érdekes, hogy előadók között szerepelt négy volt, illetve leendő miniszter is. Az értelmiségi találkozók mindig olyan kérdéseket járnak körbe, tanévenként egy közös témában, mely sokunkat foglalkoztat. Az érdekesítő eszmecserékről könyvtárunk hanganyagot készít, melyek a Gödöllő Gyűjteményünk anyagát gyarapítják.

LEHOTA ÁGNES – SALAMIN KRISZTINA

3.1.5 Őszikék Nyugdijas Klub

Az Őszikék Nyugdijas Klub 1984-ben alakult a **gödöllői városi könyvtár szabadidős közösségeként**. A klub működési kereteit, helyszínét, korszerű technikai eszközeit és személyi erőforrásait a GVKIK biztosítja; gazdasági háttéréről, illetve egyesületi kereteiről a Gödöllői Nyugdijasok Egyesülete gondoskodik. Klubtagjaink elsősorban **könyvtárunk nyugdijas korú olvasói**, de az utóbbi időben sokan csatlakoztak hozzánk egyéb gödöllői, illetve környékbeli, irodalmat, művészetet, kultúrát szerető idősokorúak is. A klub vezetője mindig könyvtárunk egy munkatársa volt, jelenleg Lehota Ágnes látja el ezt a feladatot.

Programjainkat tavasztól őszig tartjuk, általában minden hónap harmadik keddjén, könyvtárunk rendezvénytermében. Kivételt jelentenek a májusi és szeptemberi összejövetelek, mikor útra kelünk és szűkebb környezetünknek egy-egy érdekesebb, jelentősebb gyöngyszemét keressük fel egy-egy kirándulás keretén belül. **Könyvtárbeli programjainkat az ismeretterjesztés és az igényes szórakozás jegyében szervezzük.**

Meghívott előadókink, vendégeink között szerepelt Aleszja Popova Kossuth-díjas balettművész, Varga Gábor, hatóanyag kutató, a Varga gyógygomba termékcsalád kifejlesztője, Pátkai Zsolt meteorológus, Németh Géza, a Természet Világa c. folyóirat szerkesztője. Ellátogatott körünkbe Fajcsák Györgyi, a Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Múzeum igazgatója, Dr. Lencsés György c. egyetemi docens, Gere Tibor természetgyógyász, Monspart Sarolta, távfutó világbajnok, dr. Fülöp Zsuzsanna, a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság szóvivője, a teljesség igénye nélkül néhány név az utóbbi évekből. Decemberben az éves programot egy ünnepi összejövettel zárjuk. Ezekon az ünnepváró, Karácsonyt megelőző délutánjainkon egy-egy kiváló művészt, illetve művészeti csoportot látunk vendégül, akik igényes muzsikával kedveskednek klubtagjainknak. Az **Őszikék Nyugdijas Klub a gödöllői Belvárosi Napok Civil Utca forgatagát is színesíti** egy vidám vetélkedővel a GIKSZER Gödöllői Ifjúsági Szerveződéssel együttműködve. A játéknak a „Generációk találkozása” nevet adtuk, a csapatokat egy nyugdijas, illetve egy fiatalabb résztvevő alkotja. A vetélkedőnek nagy sikere van a gödöllői idősök körében.

Az Őszikék Nyugdijas Klub fontos találkozási pont az egyedülálló és családjukban élő idősokorúak számára egyaránt. Az egyes előadásainkon, kirándulásainkon, az ünnepváró, karácsonyi alkalmainkon 35-40 résztvevőre mindig számíthatunk. A klubtagok rendszeres olvasóink és résztvevői a könyvtár egyéb rendezvényeinek is, a törzsközönséghez tartoznak.

LISKÁNÉ FÓTHY ZSUZSANNA

3.1.6 Rejtvényfejtők

Játékos kedvű olvasóink és még játékosabb kedvű kolléganőnk kezdeményezésére indult a rejtvényfejtő klub 2010-ben, tizennégy rejtvényfejtő részvételével. A klub alapításában oroszánrészt vállalt Barna Viktor rejtvényszerkesztő, aki a Rejtvényfejtők Országos Egyesületének alapító tagjaként, illetve többszörös mesterfokú bajnokként kiváló szakmai alapot teremtett a klub számára.

A rejtvényklub a különböző **rejtvény- és fejtörő típusok megismertetése** mellett nagy hangsúlyt helyez a **személyes kapcsolatok építésére**, illetve a **rendszeres megmérettetésekre** is. Időről-időre **házi versenyeken** mérhetik össze tudásukat tagjaink, a bátrabbak pedig többször indultak **országos rejtvénybajnokságokon** is (Rejtvényfejtők napja, Fűles Kupa), ahol országos szinten is igen szép eredményeket értek el.

Rejtvényfejtő Klubunk, illetve az annak otthont adó GVKIK volt a társszervezője a 2011. március 6-i Országos egyéni rejtvénybajnokságnak, amit a Rejtvényfejtők Országos Egyesületével karöltve valósítottunk meg, a könyvtár területén. A versenyre több mint száz résztvevő érkezett az ország minden pontjáról, a legügyesebbek kupával és értékes ajándékokkal térhettek haza.

2013 szeptemberétől Kozics Anikó vezeti a klubot, aki szintén oszlopos tagja, illetve aktív munkatársa a Rejtvényfejtők Országos Egyesületének. A klubtagok és létszámuk változó, de ami változatlan: mindig jókedvvel, de az igazi játékokhoz méltón, kellő komolysággal folynak a foglalkozások, havi rendszerességgel, töretlen lelkesedéssel. Az önkéntes klubvezető mellett Gönczi Krisztina könyvtáros kolléga segíti a közösség munkáját és sikereit, önkéntes munkában.

LISKÁNÉ FÓTHY ZSUZSANNA

3.1.7 Tiszta szívvel Irodalmi Színpad

A könyvtár életében immár több mint két évtizedre nyúlik vissza az **Erzsébet királyné emlékére rendezett vers- és prózamondó versenyek** szervezése és lebonyolítása. A Gödöllői Királyi Kastélyal és a Gödöllői Királyi Kastély Barátainak Egyesületével közösen rendezett versenyeken az évek alatt kiváló tehetségű fiatalok jártak vissza évről évre a **szavalóverseny színpadára**. Ezekből a diákokból szerveződött 2013 őszén a **Tiszta szívvel irodalmi csoport**.

A csoport megalakításával az volt a célunk, hogy a vers- és prózamondásban tehetséges, tiszta beszédű fiatalokat összefogjuk és nem iskolai keretek között teret adjunk a **szövegmondás gyakorlására és továbbfejlesztésére**. A kiscsoport lelke és megalapítója Kuti-Diligens Linda önkéntesünk lett, aki évekkorábban már foglalkozott **beszédműveléssel, színpadi és megszólalási technikák tanításával**. Az ő szakmai tudására alapozva mertünk belefogni a csoport indításába, meghívásos alapon azokkal a 15-20 éves fiatalokkal, akikben láttuk az előző évek versenyein a tehetséget és a kitartást.

A foglalkozások során **tisztán irodalmi szövegekkel** kezdtük meg a munkát. **Nem színjátszó csoport** létrehozása volt a cél, hanem valóban a **jó szövegmondás, a határozott színpadi kiállítás elsajátítása**. A nyolc fővel minden héten egy alkalommal, több órán keresztül, rendszeresen folyt a közös együttléte. Linda minden alkalomra a gyerekek egyéniségéhez és képességeikhez illeszkedő szövegeket hozott a próbákra, ahol hamar igény mutatkozott egy **közös, nagyobb lélegzetű produkció létrehozására**. Így jött létre az első nagyobb előadás, a *Tudod-e még a régi nőket* címmel, Heltai Jenő műveinek felhasználásával. Időközben többen csatlakoztak a csoporthoz, néhányan pedig megpróbálkoztak az énekléssel is. Az előadást rokonoknak, ismerősöknek szántuk, de végül két teltházas bemutatót is megélt az összeállítás. A csapatnak újabb lendületet adott a siker, még bátrabban nyúltak az irodalmi anyagok feldolgozásához. Így született meg az I. világháború évfordulójára készített *Legfeljebb egy kis láblövés* című összeállítás Karinthy írásaiból. A gyerekek egy nagyon jól összeszokott csoporttá értek, szívesen mutatták meg mások előtt is tehetségüket. Az előző bemutatóhoz képest nagy fejlődésről tettek tanúbizonyságot mind szövegmondásban, mind színpadi helytállásban.

A következő feldolgozott szövegünk *György Attila: Malefica* című írása volt. Komoly előkészítést igényelt mind a csoport vezetője, mind a tagok részéről a darab feldolgozása. Próbákon át értelmeztük együtt a szöveget, tártuk fel a boszorkányüldözéssel kapcsolatos erkölcsi és társadalmi kérdéseket. A foglalkozások egyre több dologról szóltak, egyre jobban ismerték meg egymást a gyerekek. A Luca napra létrejött előadás már egy összeszokott társulat képét mutatta.

A csoport munkájának „jutalomjátéka” a 2015 évi múzeumok éjszakájára készített *Szentivánéji álmok* című előadás volt. Az előadások eddig is minden alkalommal kapcsolódtak a könyvtár és egyben a városi tematikus évi programjaihoz. Így volt ez ebben az esetben is, a Művészetek Kertje évében. Így jött létre a szabadtérre tervezett, szövegében átdolgozott remek előadás, amit a könyvtár belső udvarán mutattunk be napnyugtakor, remek zenei és táncos közreműködéssel.

A csoport tagjai több ízben szerepeltek más könyvtári rendezvényeken is, pl.: szavalóként vagy felolvasóként. A gyerekek nagy fejlődésen mentek át az elmúlt néhány évben. **Kiállásuk, határozottságuk, beszédkészségük pozitív irányba változott, sokuk személyisége kinyílt.** 2015 első félévében a csoport felfüggesztette működését: többen vidéki egyetemre mentek, külföldön folytatták tanulmányaikat. 2016-ban megújulva, új gyerekekkel indul újra az irodalmi csoport, folytatva a megkezdett munkát. A könyvtárból Fóthy Zsuzsanna dolgozott a csoporttal önkéntes munkában.

LISKÁNÉ FÓTHY ZSUZSANNA

3.1.8 Wargame – azaz áll(ó) a háború a gyermekkönyvtárban

2014-ben, az I. világháború 100. emlékévében új játékkal ismertettük meg a vállalkozó kedvű, elsősorban fiatal fiú látogatóinkat. **Háborús játékokra** hívtuk őket az előzőekben részletesen ismertetett tematikus kiállításunk kísérő családi programjaként, a 32. Hagyományörző Egyesület közreműködésével.

A wargame lényege, hogy szépen kidolgozott, előre megtervezett **mobil terepasztalon, a valóságnak megfelelően, különböző korokból, szigorú szabályrendszer szerint csatákat játszanak le a résztvevők.** A terepen gyönyörű, kézzel készített katonákkal, hadi járművekkel **szimulálják a lezajlott ütközeteket.** A játékot egy-két ember irányítja, rendszerint a játékosok két csoportra osztva játszanak. Kortól és ütközettől függően **a játék több órát is igénybe vesz.**

Az első említett alkalmon I. világháborús ütközet zajlott a gyerekkönyvtárban. A terepasztal játék mellett, hogy még közelebb hozzuk a gyerekekhez és az apukákhoz a játékformát, figura festést is szerveztünk. Itt maguk is megtapasztalhatták, hogy a 3-5 centiméteres, a valóságnak teljesen megfelelő, korhű figurák kifestése bizony komoly erőfeszítést igényel.

A hagyományörző egyesület tagjai nagy segítségünkre voltak abban, hogy megismertessük és megszerettessük ezt a játékformát. A terepasztal csata mellé gyönyörű albumokkal illusztrálták a történelmi háttérrel, felkészítve a gyerekeket a hiteles játéokra. Egy időutazás volt már az első alkalom, amit havi rendszerességgel követtek az összejövetelek. **Kialakult egy állandó közönség**, akik rendszeresen vesznek részt a játék alkalmakon. A háborúk és ütközetek száma egyre nagyobb, még több és több történelmi jelenet elevenedik meg a gyerekkönyvtárban egészen az ókori csatáktól a II. világháborúig.

A klub havonta egy szombat délelőtt működik, jelenleg kamasz fiúk irányítják a csatákat és természetesen a kisebb harcosokat. Saját háborús kellékekkel rendelkeznek, amelyeket állandóan bővítenek, szépítenek. A játék nagy elmélyülést és kitartást igényel. Az elmúlt évben kiváló harcosok és hadseregek kovácsolódtak össze a gyerekkönyvtárban, hogy együtt idézzenek fel történelmi jelentőségű csatákat.

LISKÁNÉ FÓTHY ZSUZSANNA

3.1.9 Sakk szakkör

A gyerekkönyvtárban működő és töretlen népszerűségnek örvendő sakk szakkör 2008 februárja óta működik. Kezdetben néhány gyerekkel, Harry Potter sakk szakkör néven indult, amelynek létrejöttét a népszerű regény inspirálta. A klub remek vezetőre és tanárra talált: Veréb Béla nyugdíjas pedagógus olvasónk önkéntes munkában irányítja és fejleszti a gyerekek és most már egyre több felnőtt tudását.

A játékosok péntek délutánonként, heti rendszerességgel állítják fel bábuikat a gyerekkönyvtárban. Az évek alatt mind többen kaptak kedvet a játékhoz, már nyolcvan lelkes amatőr csatlakozott a szakkör munkájához. A gyerekek lelkesedésének és a kiváló oktatónak köszönhetően több ifjúsági játékos bekerült a NB II- es gödöllői csapatába. Egy kisfiú, aki óvodás korától Béla bácsinál tanulta a sakkot, 2013-ban korcsoportos országos második helyezésként kijutott a Sakk világbajnokságra. Sokan az aktív tagok közül megyei bajnokságokon teszik próbára tudásukat.

Nagyobb könyvtári rendezvényeken sakk kupát szervezünk a szakkör tagjaival, ahová minden érdeklődő ellátogathat és csatlakozhat a versenyhez. A győztes serleggel és minden nevező sok más ajándékkal és persze nagyon jó élményekkel távozik a közös erőpróbákról.

Jelenleg harminc aktív tagot számol a közösség, ahol a gyerekek mellett egyre több felnőtt, apuka és anyuka közösen játszanak és versenyeznek a sakktáblák mellett.

LISKÁNÉ FÓTHY ZSUZSANNA

3.2 Közösségi szolgálat

A középiskolás diákok számára törvény⁷ írja elő a kötelező közösségi szolgálat teljesítését. 2015-től az érettségi vizsgára jelentkezés előfeltétele, hogy minden diák 50 óra közösségi szolgálatot végezzen középiskolai tanulmányai során. A közösségi szolgálat olyan tevékenység, melyet a

⁷ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

diákok értékeik mentén választanak, anyagi ellenszolgáltatás nélkül végeznek, azaz a helyi közösség érdekeit szolgálják, és mellyel saját személyiségüket, különféle készségeiket fejlesztik. Több külföldi példa is állhat előttünk, ahol is a diákok, és általában a polgárok mindennapjaihoz hozzátartozik az önkéntesség, a tenni akarás önzetlenül, anyagi érdekek nélkül.

A GVKIK 2014 óta fogad az intézményben diákokat közösségi munkára. Nem kis fejtörést okozott, hogy mely tevékenységek, szolgáltatási szegmensek azok, ahol be tudjuk kapcsolni a fiatalokat az érdemi munkába. A kezdetekkor nem sok hazai példát tudtunk áttekinteni, így maradtak a saját tapasztalatok.

A gyerekek személyesen keresik fel a könyvtárat, hogy jelentkezzenek a munkára. Még mielőtt elfogadjuk a jelentkezését, egy rövid beszélgetés keretében megismerjük céljaikat, a munkához, az önkéntességhez való hozzáállásukat. Amennyiben nem egyezik az elképzelése a diáknak a kínált lehetőségekkel, javasolunk egy másik intézményt, ahol megtalálhatja számításait.

Ahhoz hogy az érdemi tevékenységet el tudjuk kezdeni, az adott iskolával együttműködési megállapodást kötünk, felvesszük a kapcsolatot a nevelővel is. Elsőként megfogalmaztuk, hogy olyan munkákba fogjuk bevonni a gyerekeket, amelyek **számukra élményt és sikert nyújtanak, aminek értelmét látják, amit hasznosnak és fontosnak tartanak**.

Az értékek mellett fontos szempont volt az, hogy olyan időszakban végezhető feladatok legyenek, amelyek **követik a gyerekek időbeosztását**, igazodik az iskolai tevékenységekhez. (Leginkább a rugalmasan végezhető feladatok váltak be.)

Nem elhanyagolható, hogy **a könyvtár számára is hasznos legyen a végzett tevékenység**. Így a lehetséges munkák meghatározásánál azt is figyelembe vettük, mi az, ahol nekünk is segítségre van szükségünk, ahol esetleg szolgáltatást tudunk bővíteni.

A fent említett szempontok figyelembe vételével négy területen kezdtünk el dolgozni a közösségi szolgálatra nálunk jelentkezett fiatalokkal. Minden egyes tevékenység megkezdése előtt az ismerkedési beszélgetésen túl **az adott feladat elvégzéséhez szükséges felkészítő foglalkozáson** kell részt venniük a diákoknak.

Hosszú évek óta terveztük a házhoz szállítás szolgáltatásának bevezetését, de emberhiány miatt ezt nem tudtuk megtenni. A gyerekek közreműködésével 2014 óta gördülékenyen folyik a **Könyvet házhoz** programunk, amelynek során a diákok viszik és hozzák könyvtártól az otthonig az olvasni valót idős olvasóinknak. A gyerekeket az első találkozás alkalmával személyesen ismertetjük össze az olvasónkkal, majd a következő alkalommal már egyedül viszik az olvasni valót, amelyet heti rendszerességgel cserélnek, a leadott igények alapján. A könyv és folyóirat csomagokat a könyvtáros állítja össze.

Egy tanéven át heti rendszerességgel tartottak középiskolások **felolvasó délutánokat** két gödöllői idősök otthonában. A program indulását több felkészítő foglalkozás is megelőzte, ahol gyakoroltuk az értő, szép felolvasást, valamint beszélgettünk az idősekről a családban, a hozzájuk fűződő viszonyokról. Az első alkalommal mi is elkísértük őket, amelynek során megismerkedtek a gondozókkal és a gondozottakkal, a hely atmoszférájával. A hetente tartott felolvasásoknak – az elfogadással egyenes arányban – egyre nagyobb sikerük lett. Két középiskolás kislány – túlteljesítve a kötelező óraszámot – még hónapokig járt vissza az otthonba beszélgetni, felolvasni azokhoz az idős emberekhez, akikkel szoros kapcsolatot alakítottak ki.

Évek óta rendszeresen zajlanak csoportos **számítógépes tanfolyamok** könyvtárunkban. Azonban egyre nagyobb igény mutatkozott az **egyéni foglalkozásokra**, ahol a használó által kért kérdéseket járjuk körbe. Egy korábbi saját program pozitív tapasztalata erősített meg minket abban, hogy a középiskolás diákok közösségi szolgálat keretében nagyon jól tudnának foglalkozni ezekkel az egyedi igényű, legtöbb esetben nyugdíjas olvasóinkkal. Így indult útjára a **diák Segítnet** foglalkozás, ahol minden egyes felhasználót egy diák tanít az Infohíd gépeinél, heti rendszerességgel a számítógép és az internet használatára, a közösségi oldalakon való tájékozódásra.

A szombat délelőttök mindig nagyon mozgalmasak könyvtárunkban, családi program vagyunk. Mivel az épületben könnyen átjárható a felnőtt és a gyerek részleg, gyakran hagyják a szülők a kicsiket magukra a gyerekkönyvtárban. A játszósarok mellett alakítottuk ki azt a **kézműves foglalkoztatót**, ahol közösségi szolgálatos diák foglalkozik azokkal a gyerekekkel, akik ezt igénylik. A kézműves alkotások születése mellett nagy beszélgetések és nevetések helyszínévé is vált az alkotósarok. Az utóbbi foglalkozások alkalmával diavetítés színesítette a délelőttöket.

A 2015/2016-os tanévben tovább bővítettük a közösségi szolgálat keretében választható tevékenységek listáját. A nagy könyves ünnepek **rendezvényein** mindig van olyan feladat, amihez szívesen látjuk a közszolgálatos gyerekek segítségét. A Múzeumok Éjszakáján, az Összefogás a könyvtárakért programokon leginkább a kisebb korosztály foglalkoztatásába vontuk be őket.

A **Könyvsúgó könyvválasztó oldal** indulásával szükségünk lett „**bérolvasókra**”, hogy az Olvasók Diadala vetélkedő alapján összeállt adatbázisunk folyamatosan gyarapodhasson. Ezeknek a diákoknak az a feladatuk, hogy elolvassanak egy-egy könyvet, ezt az adott szempontok szerint feldolgozzák, majd feltöltse az adatbázisba. Mivel ez otthonról is végezhető, nagyon népszerű a diákok körében.

Az elmúlt években megkezdődött a könyvtár fotógyűjteményének feldolgozása. A végleges rögzítéshez azonban szükségünk van az anyag **digitalizálására**, melyet szintén diákokkal együtt végzünk. A munka a kezdeti stádiumban tart, reméljük, hogy a lelkesedés megmarad a gyerekek részéről.

A közösségi szolgálat megjelenésével a korai időszakban leginkább a plusz feladat volt az, ami sok odafigyelést igényelt. Valami ismeretlen, új dolgot kellett kialakítani és a haszna nem látszott. Minden egyes gyerek adminisztrációja, felkészítése, a feladat teljesítése közbeni koordinációja, a feladat befejeztével a reflektáció mind-mind rengeteg idő, energia. Az idő múlásával azonban megtaláltuk a hasznat: egyrészt a feladatok szervezése – már mi is belejöttünk – sokkal gördülékenyebb, eredményesebb. **Olyan szolgáltatásokat sikerült elindítanunk, amiket időhiány miatt nem tudtunk eddig megvalósítani.** Másrészt részese lehetünk annak, hogy ezek a gyerekek megérezzék azt, hogy **fontos és hasznos amit csinálnak**, hogy valóban eredményes a közösségi szolgálat, hogy a mindennapjaik részévé válik az önkéntesség.

HORVÁTH PÉTER, ISTÓK ANNA, LISKÁNÉ FÓTHY ZSUZSANNA

3.3 Kell egy csapat! – miénk is a könyvtár

Szállóigévé vált mondat Minarik Edétől, a mosodástól a Régi idők focija című magyar filmszatórától. Csapatot kovácsolni egy közösségből nem könnyű feladat, és ha kicsit is belegondolunk, sohasem mondhatjuk, a mű kész, az alkotó pihen. A csapat is csak olyan lehet, mint a kor, amelyben élünk, de akkor is „*Kell egy csapat!*”

Még hozzá könyvtárosokból, akik időnként szeretnek bibliográfiai tételek pont-pont-vesszőcskéi mögé bújva elrejtőzni a való világ elől. Munkahelyi közösségek azonos irányba húzó csapattá formálásra találták ki a csapatépítő tréningeket 50-60 évvel ezelőtt. A GVKIK vezetősége nagy hangsúlyt fektet a **munkatársi közösség építésére, a belső kommunikáció javítására**, és az évek óta végzett SWOT vizsgálatok elemzése azt mutatja, hogy mindezt eredményesen teszi: könyvtárunk **munkatársi csapata a legnagyobb erősségünk.**

A jó munkatársi csapat titka nagyon egyszerű: ez is csapatmunka. Nem elég hozzá a vezetőségi szándék, vagy az egyéni hozzáállás, **mindenki kell hozzá.** Nem csak az évente, két évente megszervezett csapatépítő tréningek szükségesek ehhez, hanem a mindennapi odafigyelés egymásra, a munkaidőn belül-kívül eltöltött közös idő, a kötetlen beszélgetésekre alkalmas lehetőségek, apró figyelmességek, egymás véleményének megkérdezése, megismerése. Ha ez nincs, akkor felesleges tréningre menni, mert a mindennapok szintjén kell egymással élnünk, dolgoznunk, egymást elfogadnunk.

Mi is hát a csapatépítés?

Csapatépítés: a csapatmunka megszilárdítása, ilyen egyszerű a meghatározás. Egy graffiti szerint: „A csapatmunka lényege: mindig van kit hibáztatni kudarc esetén.” Egy másik vélekedés szerint (Michael Jordan, kosárlabdázó) „A tehetség nyeri a meccset, de a csapatmunka nyeri a bajnokságot”. A csapatmunka nem azonos azzal, hogy többen dolgoznak együtt. A csapatmunka keretein belül végzett feladatok sokkal hatékonyabban teljesülnek, ha az egyes emberek nem külön-külön tesznek valamit a siker érdekében, hanem egymást segítve, támogatva haladnak a cél felé. Nem egyszerűen összeadódnak a csapattagok erőfeszítései, hanem egy magasabb szinten, hatványozottan jelenik meg az elvégzett munka eredménye, öröme. Egy könyvtár számára is sokat jelent a munkatársak szaktudása, felkészültsége. A hatékonyság sokat javul, ha az egyes emberek a csapatépítés folyamatában csapattá érnek, és egymást segítve tevékenykednek a siker érdekében.

Az évek alatt kiderült, hogy a formális, előre megszervezett csapatépítő tréningek épp olyan fontosak és hatékonyak, mint a mindennapjainkat fellazító kötetlenebb formák. Év közben, a szürke hétköznapokban is arra törekszünk, hogy minél több dolgot csináljunk együtt, ahol jobban megismerjük egymást, ahol jobban önmagunk lehetünk. A következőkben néhány példát mutatunk be arra, hogy szinte észrevétlenül hogyan és mitől tudott jobbá válni a mi csapatunk.

A Mikulás kesztyűje

Nagyon fontos és mindannyiunk számára kedves a téli ünnepek körüli időszak. Közösen öltöztetjük ünnepi díszbe a könyvtárat, készülünk az olvasók számára kreatív ajándékokkal, játékokkal. Mikulás napján gyerekeinkkel, unokáinkkal, nagyszülőkkel, apukákkal, testvérekkel összegyűlünk a könyvtárban, hogy együtt készüljünk az ünnepre. Mindenki finom süteményeket, innivalókat hoz, amit remek hangulatban fogyasztunk el együtt. Az est fénypontja azonban az a **bábelőadás**, amit mi magunk adunk elő a gyerekek és persze a felnőttek legnagyobb öröme. Az előadást hosszas előkészületi munka előzi meg. Darabkiválasztás, bábok beszerzése, díszletek készítése, és a szereposztás. Nagyon vidáman telnek azok a reggelek, amikor az olvasók megérkezése előtt különböző feldolgozásban próbáljuk a kiválasztott mesét, szórakoztatjuk vele az érkező kollégákat. Ebben a viszonylag terhelt időszakban nagyon jó együtt lenni, közös dolgot létrehozni, ettől lesz egy kicsit más, mint a hétköznapokban. Az előadást évről évre megtartjuk, lelkesedésünk töretlen. A nagy sikerre való tekintettel a bábelőadást nyilvánosan, az Ünnepváró családi napon is bemutatjuk.

A könyvtár angyalai

A Mikulás ünnepségre való készülődéssel párhuzamosan már összegyűlnek a Könyvtár karácsonyi angyalai. 2010 óta minden évben összeáll a **könyvtár kórusa** az ünnepi időszakra. Karácsonyi dalokkal készülünk, hetekig próbálunk reggelente. A kórusvezetőnk, Lakatos Györgyi munkatársunk minden évben újabb és újabb dalokat keres, ezeket tanuljuk meg együtt. Néhányan hangszeren is játszanak, ettől még izgalmasabbá válik a repertoár. Karácsony előtti napokban reggel nyitáskor ünnepi díszben és hangulattal várjuk az érkező olvasókat a fogadócsarnokban, ahol előadjuk rövid, tíz perces koncertünket. Minden alkalommal nagyon jó hangulatban telik a reggel, de az igazi csapatépítés a próbákon folyik.

Évadzáró munkaértekezletek

Az éves munka ciklikusságában nagyon fontos a megállás, az értékelés, a kollégák számára a visszajelzés. Ezt több alkalommal is megtesszük az év folyamán, de két alkalommal rendhagyó módon. A félévi munka végén évadzáró értekezleteket tart a vezetőség, amelyek leginkább a kötetlen együttlét lehetőségét jelentik.

Júniusban és decemberben, ha a keretek is engednek, egy szerény anyagi elismerés mellett **kirándulást** is szervezünk a munkatársaknak, amely meglepetés számunkra. Az indulás előtt egy nappal tudják meg a programot. 2015 decemberében a Parlamentet néztük meg, amit egy ünnepi ebéd követett a könyvtárban. Az előző években voltunk karácsonyi vásárban, az Operaházban, a Nemzeti Színházban, a Magyar Televízióban. 2016 júniusában szabaduló játékokra vittük a kollégákat, ahol csapatokba szerveződve, közösen kellett megbirkózni a játékos feladatokkal. A játék után évadzáró piknikre mentünk az Erzsébet-parkba, ahol a kiterített kockás plédeken finom falatok is várták a kollégákat.

Ezek az alkalmak mindig nagyon jó hangulatban telnek, hiszen kötetlenül beszélgetünk, nevetünk együtt. A csapatépítés egyik legjobb formája a **közös élményszerzés**, amik összetartják és összekötik a társaságot, amire évek múlva is nagyon jó visszaemlékezni és feleleveníteni azokat.

Boldog névnapot!

Napjaink nagy részét együtt töltjük, így nem megyünk el egymás megünneplése mellett sem. Évek óta hagyományra vált, hogy megköszöntjük a névnaposokat. Összeáll több kolléga, akik közel ünneplik a nevük napját és meghívják a többieket egy kis reggeli sütizésre, koccintásra. A terülj, terülj asztalkám mellett, a reggeli nyitás előtt nagyon jó együtt ünnepelni és nevetni, örülni egymás társaságának.

Vadliba - díj

Egy csapat attól működik jól, ha a kiváló csapatjátékosok mellett vannak húzó emberek, aki belülről mozgatják, lendítik előre a dolgokat. Ez a **húzóember** minden időszakban és minden projektben más-más, hiszen nem lehet senki folyamatosan egyforma energiaszinten. A vezetőség 2008-tól úgy gondolta, hogy minden évben díjazza ezeket a húzó embereket a Vadliba- díjjal. Azt a kollégát, aki az adott évben a legtöbbet tette azért, hogy a könyvtár szakmailag jól működjön, hogy a munkatársak közösséggé formálódjanak. A jelöltek listáján évről évre minden kolléga szerepel, épp úgy a gazdasági irodában dolgozó, vagy az operatív épületüzemeltetési feladatokat ellátó munkatárs, hiszen az ő munkájuk, a közösségben betöltött szerepük éppolyan fontos, mint a könyvtárosé.

A díjazott kollégát a kollektíva **titkos szavazással** választja ki. A karácsonyi évadzáró ünnepi értekezleten adjuk át a díjat, amely a szerény anyagiak mellett egy vadlibát ábrázoló képzőművészeti alkotás, Anti Szabó János festménye. Ez a kép, épp úgy mint a díj, vándorol irodáról irodára, hiszen 2008 óta már nyolc munkatárs részesült az elismerésben.

Információs teadél előtt

Egy csapatból, egy társaságból való kirekesztődésnek legtöbb esetben az információhiány az oka. Évek óta törekszünk arra, hogy mind **horizontális**, mind **vertikális szinten** erősítsük a **kommunikációnkat** az intézményben. Nagyon fontos, hogy tudjunk egymás szakmai mindennapjairól is. A könyvtárunkban nagyon sok fizikailag elkülönülő részleg van, így a munkatársak sok esetben csak egy szolgáltatási szféra munkájában vesznek részt. Reggelente információs értekezleteket tartunk, havonta pedig egész délelőtt folyó munkaértekezleteket. Ezeken mód van minden feladat, probléma megbeszélésére. De a mindennapi, csak az adott részleget érintő munkát nem minden esetben ismerik teljes körűen a másik munkaterületen dolgozó munkatársak.

Ezt az információhiányt kívánják feloldani azok a teadél előttök, amelyeket a **zárva tartás alatt** szervezünk a könyvtár egyes részlegein. Fontos, hogy megismerjük egymás munkáját, hogy erre időt és energiát szánjunk. Ezeken az alkalmakon az adott részleg munkatársai beszámolókkal, játékos feladatokkal készülnek, amik segítségével betekintést nyerünk az ő problémáikba. Persze a finom falatok és a meleg tea sem maradhat el. Nagyon jó hangulatban és tartalmasan telnek ezek az alkalmak, sokszor rácsodálkozással, respekttel a másik munkájával szemben.

Csapatépítés tréningen

A csapatépítő tréning lényege az egyének csapatjátékosá váló átképzése, ami a mindennapi gyakorlatoktól eltérő, **szokatlan, újszerű feladatok** segítségével, egy-két szakképzett tréner vezetésével történik. A tudatosan felépített, tematikus programok mögött az a szándék húzódik meg, hogy a résztvevők megértsék a csoportokban zajló folyamatokat, elsajátítsák azokat az elméleti ismereteket, amelyek segítségével képesek hatékonyan megoldani a személy- és csoportközi konfliktusokat. A csapatépítő tréningeken olyan, a csapatmunkát segítő kompetenciák, területek kerülnek fejlesztésre, mint:

- Együttműködés és alkalmazkodás
- Kommunikáció, konstruktív visszajelzés adás
- Bizalomépítés és csapategység erősítése
- Konfliktuskezelés
- Helyzetfelismerés, problémamegoldás, kreativitás
- Döntéshozatal, felelősségvállalás a csoportban
- Időgazdálkodás
- Önismeret

Először persze nem árt tisztázni, mit is értünk egyáltalán csapatépítésen.

Sokan azokat a céges, irodán kívüli eseményeket is ide sorolják, ahol szó sem esik szakmai tanácsokról. Tágabb értelemben tehát ide tartozik minden közösen eltöltött idő, így akár a sportolás, wellnessezés is. Nem mindegy, hogy valódi csapatépítés folyik, vagy a kollégák egyszerűen csak együtt töltenek némi szabadidőt a munkán kívül.

A tréningen a résztvevőknek különböző gyakorlatokat kell megoldaniuk, mesterségesen generált stressz helyzetekben.

A nehézséget legtöbb esetben az egyének komfortzónájának átlépése jelenti. Különböző játékokkal – például kincskereséssel, labirintusjátékkal, vakvezetéssel, kapcsolati hálóval – igyekeznek színesíteni ezeket a rendezvényeket. Minden egyes feladat elvégzése után a tréner segítségével történik a tapasztalatok feldolgozása, átültetése a mindennapi munkahelyi élet területeire. Ez azonban feltételezi a csoportot alkotó személyek együttműködését. A csapatépítő program az egyén és csapat együttes fejlődésére, az egymás közötti kommunikációra, illetve az együttműködés fejlesztésére fókuszál. Az alkalmazott feladatok gyakran a mindennapi életet szimulálják, az a feladatuk, hogy a munka során is kamatoztatni tudjuk az itt megszerzett ismereteket, praktikákat. A csapatépítőként alkalmazott játékok egy részének az a célja, hogy növelje a csapatmorált, erősítse a tagok egymásba vetett bizalmát, rugalmasabbá, elfogadóbbá tegye a kollégákat. Fontos, hogy a tréning végén értékeljük az eredményeket, ekkor derülhet ki, hogy sikerült-e az igényeket megvalósítani, kialakult-e az elköteleződés. Ezek a programok kiváló alkalmat kínálnak arra, hogy megismerjük kollégáinkat, hogy munkahelyen kívül, kötetlenebb formában is beszélgessünk, ismerkedjünk, miközben szakmai ismereteinket is bővíthetjük. Ez persze nem jelenti azt, hogy a közös sörözés, mozizás, vacsora vagy kirándulás ne lenne hasznos, annak is megvan a maga helye, szerepe, csak más a funkciója, mint a tréningeknek.

A minősítési folyamat része volt, hogy a kollégáknak csapatépítő tréninget szervezzünk. **Érsekvadkerten** gyönyörű, barátságos környezetben töltöttünk együtt két napot 2013 szeptemberében. Vidra Szabó Ferenc és Péterfi Rita vezetésével folyt a munka reggeltől estig, hol komolyabb, hol játékosabb formában. Természetesen mindenki fenntartásokkal indul el egy ilyen típusú programra. Én már ezt mindet hallottam, én mindenkit ismerek, én úgysem mondom el a véleményem... Mi is hasonló gondolatokkal vágtunk neki. Az első nap estéjére azonban kiderült, hogy megfelelő eszközökkel inspirálva egészen új dolgokat tudunk meg egymásról és

saját csapatunkról. Nagyon jó hangulatban és eredményesen telt az első nap, így lefeküdni sem volt kedvünk. Éjszakába nyúlóan játszottunk. A tréning második napja is hasonlóan tartalmas volt, így eldöntöttük, hogy lesz folytatása a programnak.

A könyvtár munkatársi önértékelésekor kiderült számunkra, hogy egyik gyengeségünk a belső kommunikáció területén van. Úgy gondoltuk, hogy ezen változtatnunk kell. A sok egyéb törekvés mellett ennek egyik formája az a kommunikációs tréning volt, amin 2015 szeptemberében vettünk részt **Balatonlellén és melyet az NKA pályázat keretében tudtunk megvalósítani.** A csapatmunkát szintén Vidra Szabó Ferenc és Péterfi Rita vezették, hiszen ők már nagyon jól ismertek minket, látták a közösséget együtt dolgozni más szituációkban is. Az együtt töltött három nap nagyon hasznos volt a csapat számára. Sok gyakorlati feladat mellett természetesen idő volt a problémák kibeszélésére is, amire a hétköznapok során kevés alkalom nyílik. Végre együtt lehettünk. A kötött program mellett persze ugyanolyan ereje volt a délutáni Balaton parti sétának, az esti sörözésnek, a kötetlen beszélgetéseknek. A kommunikáció javítása mellett a tréning célja a csapatépítés is volt, hiszen a két téma szervesen összefügg, táplálja egyik a másikat.

Ezekre az alkalmakra nagy szüksége van egy közösségnek az üzött hétköznapok között. Persze be kell zárni a könyvtárat, sok feladat ebben a pár napban elmarad, esetleg az olvasók is elégedetlenkednek majd. De mindenképpen megéri! A haszna mérhetetlen és hosszú időre ad új erőt a csapatnak a szívből jövő együtt dolgozáshoz, az eredményes és innovatív munkához.

Milyen a jó csapat?

Nem csak mi magunk értékeljük azt a szellemiséget, amiben dolgozunk, hanem mások is észreveszik azt, hogy a gödöllői könyvtárban egy jó csapat működik: olvasók, látogatók, más könyvtárosok. Milyen is ez a jó csapat, mitől válik igazi csapattá egy munkahelyi kollektíva?

Először is fontos, hogy a tagok **megpróbálják kihozni magukból a maximumot**, és együttesen, kollektívaként is igyekezzenek a legjobb formájukat nyújtani. Másrészt ehhez elengedhetetlen, hogy a **vezetőség ösztönözze a dolgozókat**. Motiváltabbá, felelősségteljesebbé válnak a csoport tagjai, ha olyan munkahelyen dolgoznak, ahol a kreatív, előremutató megoldásokat, az újításokat a vezetőség nem söpri le az asztalról, hanem teret enged nekik. Ehhez elengedhetetlen **a döntési jogkör egy részének átruházása, a felelősség egy részének megosztása**. Mindennek alapja pedig a **kölcsönös bizalom**: a vezetőnek meg kell bíznia a beosztottban, annak szakértelmében és elhivatottságában, a munkatársnak bíznia kell kollegáiban és vezetőiben, hogy képes legyen megosztani a terhet velük, be tudjon számolni az eredményekről akkor is, ha éppen nem úgy sikerül valami, mint ahogy tervezték.

A **közös célok megfogalmazása** is fontos csakúgy, mint a tenni akarás és a **megfelelő kommunikáció**, az értékelés, az esetleges hibák feltárása is, hogy tanulni lehessen belőlük, és minőségileg is fejlődni tudjon a közös munka. A **csapatot ne egy állandó csoportként képzeljük el, hanem egy dinamikusan változó egységként, amit létre kell hozni, fel is kell építeni**, majd - és ez talán a legnehezebb - a motiváltságot, azonos irányba húzást **fenn is kell tartani**. Fejlődése során különböző típusú tréningek szükségesek. Ha csapatban dolgozunk, és számít, milyen eredményt érünk el, akkor érdemes a saját, egyéni képességeink és tudásunk csillogtatása helyett inkább a többiekre figyelni, társainkat értékesnek, érdekesnek és egyenlőnek tekinteni. Így nemcsak a csoportmunkában, de egyénileg is jobban járunk.

Az összetartó csapat és a hatékony csapatmunka kialakítása minden esetben tudatos, átgondolt folyamat, amely rengeteg előkészítést, felmérést, és minden egyes résztvevőtől folyamatos energia-befektetést igényel.

Nagyon fontos, hogy **legyen mindig egy vezető**, aki összeegyezteti és irányítja a folyamatokat, az ő feladata nem az, hogy ráerőltesse az akaratát másokra, hanem csak az, hogy a megfelelő mederben tartsa a dolgokat és **felügyelje a kitűzött célok megvalósulását**. Semmi sem helyettesítheti a vezető emberközpontú, támogató hozzáállását, őszinte kommunikációját, elismerően és tisztelettel alapuló bánásmódját és az ösztönzés, lelkesítés képességét, mellyel elérhetik, hogy csapatuk a legtöbbet és legjobbat hozza ki magából - és mindezt elkötelezetten és örömmel tegye. Idekívánkozik egy megszívlelendő falfirka: *„Találj örömet a munkádban, ha már nem fizetnek érte!”*

Talán a zene világából lehet a legjobb példát hozni a csapatmunkára. Van egy ötvenfős zenekar, aminek a karmester a vezetője, irányítója. Az ő feladata az, hogy a zenekart egy egésszé fogja össze, de ehhez elengedhetetlen, hogy minden egyes ember tudja a saját szólamát. Különböznél mit sem ér a karmester munkája. Ha valaki nem tudja megfelelően a saját szólamát (hangokat téveszt, nem tudja, hogy kell belépnie), akkor a karmester vezényelhet akármilyen profin, a végeredmény zűrzavar lesz. Ha mindenki tudja a szólamát, akkor a karmester képes lesz irányítani a zenekart, mely gyönyörűen fog muzsikálni. Tehát egy csapatban elengedhetetlen, hogy mindenki tisztában legyen a saját tennivalójával, ezt megfelelően elvégezze, ugyanakkor szükség van egy vezetőre, aki irányt mutat, és összefogja a csoportot, hogy 1+1 ne 2, hanem 3 vagy még több legyen...

Felhasznált irodalom:

Manfred Gellert, Claus Nowak: A csapatépítés nagykönyve Z-Press, 2010.
www.hrportal.hu
www.eduline.hu
www.csapatepites.blog.hu
www.citatum.hu
www.netorian.hu

FÜLÖP ATTILÁNÉ

4. A LÁTHATÓ JÖVŐ

A kiadvány legnehezebb fejezetéhez érkeztünk. Választ adni arra, hogy miként alakul könyvtárunk jövője. Az bizonyos, hogy a városi könyvtárak helyzete átgondolás és változás előtt áll. Körülöttünk a közkönyvtárügy területén nagy könyvtári rendszerek működnek a megyei könyvtárak központi, irányító szerepkörével. A kistélepülések könyvtári ellátása és annak pénzügyi finanszírozása rendezett, az Országos Dokumentumellátó Rendszer szolgáltatása jól működik. A **felgyorsult digitalizálás** eredményeként az interneten egyre több az otthonról elérhető, letölthető teljes dokumentum. Speciális adatbázisok, a nagy könyvtárak **online szolgáltatásai** az egyedi igények kielégítésére alkalmasak. Nem szabad lebecsülni a nyomtatott dokumentumot olvasók számát, de látni kell azt is, hogy az e-könyv olvasók eladási statisztikái hazánkban is növekednek, és a mobil eszközök nagy része alkalmas információszerezésre, olvasásra. A trend egyelőre még az e-dokumentumok megjelenése és használatuk növekedése felé tart.

Mi a dolga a városi könyvtárnak ebben a környezetben? Funkciói közül melyik fog felerősödni, nagyobb lendületet kapni?

Több évtizedes tapasztalat, hogy a települési könyvtár ott működik jól és látja el kultúra- és információ közvetítő, megőrző feladatát, ahol képes maga köré **közösséget építeni**. Az a könyvtár, amely egyben a közösség találkozóhelye, és a különböző érdeklődési körű emberek számára a kulturált együttlét lehetőségét tudja biztosítani, képes közvetíteni a könyvtár egyéb szolgáltatásait is. Ez Gödöllőn is így történt, hiszen a könyvtár megalakulása óta egyszerre közösségi tér is, programokkal kiscsoportok számára, irodalmi, művészeti, ismeretterjesztő rendezvények sokaságával. Ezt az irányt igazolja vissza a Kulturális törvényünk⁸ legutóbbi módosítása, amely a nyilvános könyvtárak alapfeladatai között jelöli meg, hogy „kulturális, közösségi és egyéb programokat szervez”. A könyvtár **közösségi funkciója** az elkövetkezendő években várhatóan **még erőteljesebb lesz**.

A jövőben a könyvtárak szerepe megerősödik az olvasás terén is. Az ismeretek elsajátítása, a kulturált szórakozás alapja az értő olvasás. Aki ezt nem tudja magáévá tenni, egyre hátrányosabb helyzetbe kerül. A könyvtári **olvasásfejlesztő programoknak** nagy szerepük van abban, hogy minél többen szeressék meg az olvasást, jussanak el arra a szintre, ahol az ismeretszerzésnek nem gátja a nem megfelelő olvasási készség és szövegértés.

⁸ 1997. évi CXL törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről.
55 §- 1 bekezdés, i pont

A digitális írás/olvasás, az **információs műveltség elsajátításában** lesznek várhatóan nagyobb feladatai még a könyvtáraknak. Ez a tendencia jelenleg is érzékelhető, hiszen minden valamire való könyvtárban működik e-Magyarország Pont, zajlanak informatikai tartalmú képzések. Várhatóan a pályázati források is megnyílnak, most úgy látszik, hogy a megyei könyvtár koordinálásával lehet majd forráshoz jutni, több könyvtár összehangolt munkájával lehetünk eredményesek.

A nyilvános könyvtáraknak a jövőben is nagy szerep jut az **oktatáshoz** kapcsolódó projektek kimunkálásában és megvalósításában. Az eddig ismert formák (gyermekfoglalkozások, olvasóvetélkedő, kézműves programok) mellett működni fognak a nagyobb összefogással megvalósuló projektek. Az eszközrendszer is tovább gazdagodik főként kreatív elemekkel, és nagy súllyal lesz jelen az digitális technika alkalmazása.

Felértékelődik a települési könyvtárak **szociális szerepe** és a leszakadó rétegek **esélyegyenlőségének biztosításához** a könyvtár sok területen tud csatlakozni. A fogyatékkal élők, a tartós betegséggel, pszichoszociális hátránnyal küzdők, a társadalmi, nemzetiségi, etnikai problémák miatt háttérbe szorulók számára a könyvtár gyűjteménye alakításával, speciális eszközökkel, szolgáltatásokkal, programokkal, és nyitott, elfogadó, szociálisan érzékeny könyvtárosi magatartással tud igazi támogatást nyújtani.

Miközben a társadalom dinamikája és az általunk kiszolgált közösség igénye folyamatosan változik, a könyvtár törekszik lekövetni ezeket a változásokat és megfelelő válaszokat adni a könyvtár mindenkori szerepével kapcsolatban. A **minőségmenedzsment következetes alkalmazása** jó eszköz ahhoz, hogy a trendekkel és a mindenkori igényekkel tisztában legyünk, és ezzel együtt képesek legyünk mi könyvtárosok is a változásra. A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központban arra törekszünk, hogy felkészülten és időben reagáljunk a közösség igényeire, kihasználjuk azokat a lehetőségeket, amelyek a jövőben megnyílnak a könyvtárunk számára.

ÁLHÍRLAP A SZÁZADELŐRŐL

Gödöllői Harsóna

I. ÉVFOLYAM. 1. SZÁM

SZERKESZTŐ:
ISTÓK ANNA

GÖDÖLLŐ, JÚLIUS 28.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Gödöllő Bibliotheca, Váci utca 8.
hova a lap szellemi részét illető minden
közlemény, díjak, hirdetések küldendők.

A cikkekben gödöllői családok háborús
naplóját, leveleit, fotóikat és egyéb
korabeli írásos dokumentumaikat
dolgoztuk fel.

Bárminemű hasonlóság a kitalált személyekkel
és eseményekkel csak a véletlen műve lehet.
Kérjük nem komolyan venni!
Megjelenik az I. világháború 100. évfordulójának
tiszteletére, két alkalommal.

Éljen a háború!

Szívünk minden melegével üdvözöljük fiainkat, akik az ősi harcokéesség feltámadását célul kitűzve a magyar nemzet becsületéért, gyalázatának lemosásáért ifjú szívük teljes lelkesedésével állnak ki az ellenség megfékezésére, bízva a győzelem verőfényes napjának eljövételében.

Mindnyájan tudjuk, hogy mire lehullanak a falevelek, önfeláldozó fiaink győzedelmesen térnek vissza szép hazánk megbecsült földjére, s még száz esztendő múltán is dicsó-

tik nevüket Gödöllő városában. Ne félj babám, nem megyek világra! - éneklik hős katonáink Arany János toborzó versét hadba vonulván és mi reménykedünk, hogy hazafiságunk emlékei a mostani vérzivataros időkből nem tűnnek el nyomtalanul. Reménykedünk benne, hogy akad majd még száz esztendő múltán is dolgozó, szorgos kéz, mely összegyűjti leveleinket, naplójait, fotográfiáinkat és utódaink is látni fogják önfeláldozásunkat a hazáért, hogyan öltöttük fel lelkesen magunkra a mundért, mely

embertpróbáló tetteket követtek el fiaink a harctéren, s asszonyaink, lányaink otthon hogyan őrizték meg a kedves családi tűzhely szeretettel teljes melegségét. Úrhölgyek és úrnők! Buzdítsátok hős fiainkat a harctérre, a kik készek vérüket áldozni szeretett királyunkért, hisz tudják, nemzeti becsületünk forog kockán. az utókor által elnevezett Nagy Háborúban. Bizzunk Istenben, a nemzetben és a hadseregben.

ÉLJEN A HÁBORÚ!

-Galló Kovács-

Lapkiadó és felelős szerkesztő:
Fülöp Attiláné
Főszerkesztő: Istók Anna
Nyomdai előkészítés: Gergely Ildikó

Hirdetések felvétele: Kuti-Diligens Linda
Tárca: Demény Luca, Fekete Józsefné
Külpolitikai: Gönczi Krisztina
Társszerkesztő: Galló Kovács Zsuzsa

Gödöllői Városi Könyvtár
és Információs Központ
Gödöllő, Dózsa György út 8.

2

GÖDÖLLŐI HARSONA

1. szám 1914. 1. évfolyam

HÍREK A NAGYVILÁGBÓL

VÖRÖS ÖRDÖGÖK

1914. augusztus 25-én Monarchiánk első győzelmét aratta a kraszniki csatában. Ne keltsen megütközést senkiben hős honvéd huszárjaink elnevezése: vörös ördögök, hiszen messze még az idő, mikor a kedves olvasó másra gondol, miközben e szavakat olvasja. Most még a mi vörös ördögeink rettenetes vakmerőségét félt egész Oroszország, irtózatos lovasrohamjaik legyőzhetetlenek, nem törődnek az ellenség túlsúlyával, az ágyuk és gépfegyverek rettenetes tűzével, huszárjaink rohamra száguldanak. És bár gróf Trauttmansdorf Adolf huszárkapitány hősi halált halt, a kraszniki csata a mieink fényes győzelmével végződött.

-Istók-

XV. BENEDEK AZ ÚJ PÁPA

Az új pápa Della Chiesa Jakab bíboros lett XV. Benedek néven 1914. szeptember 13-án. Herczeg-prímásunkkal együtt kapta a bíborosságot még ugyanebben az évben. Szerkesztőségi jósnónk szerint legnagyobb érdeme az lesz, hogy az Egyházat a világháború ideje alatt is kormányozni tudja és a Szentszék semlegességét sikerül megőriznie. Sajnos azonban a csillagok azt mutatják, hogy

XV. Benedek

A SZÜKSÉG NAGYÚR

A mozgósítás hadba szólította a férfiakat. Az otthon maradt asszonyokra és leányokra hárul a feladat, hogy a férfiak munkáját ellássák. Női munkaerő szervezésével már foglalkoznak a minisztéri-

semmit nem tud azért tenni, hogy feltartóztassa a háborút. Minden békefelhívása elfogadatlan marad a háborúban részt vevő nagyhatalmak között és mégis később a Béke Pápája nevet kapja. Majd 100 évnek kell elteltetnie ahhoz, hogy olyan pápa kerüljön a Vatikán élére XVI. Benedek néven, aki az ő nyomdokait szeretné folytatni.

-Istók-

FARSANG TÁNCZ NÉLKÜL

Egy chicagói orvos kiszámolta, hogy a táncosok egy keringőnél 1200 méter utat tesznek meg, négyesben és polkában 800 métert, gyorsgaloppban 1500 métert. Ha tehát egy táncosnő valamely bálban 12 keringőt tánczol, úgy 14 kilométer utat tesz meg, mely testi egészségére éppoly kedvező életlani hatással van, mint lelkületére. Mindazonáltal felhívjuk tisztelt gödöllői honleányaink figyelmét arra, hogy ezekben az embert próbáló nehéz időkben különösen frivol dolog lenne, ha

nem mondanának le önként a farsangi mulatságról és tánczról. Bécsi hontársaink már előljárva a jó példával rendeltben tiltottak be mindenfajta nyilvános vigasságot, mellyel minden jó izlésű és érző szívű ember egyetért. Reméljük, hogy míg honvéd katonáink a lövészárkokban éhesen, szomjasan, fázva küzdenek a hazáért, az igaz magyar hölgyek is teljesítik hazafias kötelességüket és a divatos bál toalette árát felajánlják háborús jótékonykodás céljából. Hogy azonban testmozgás nélkül ne maradjanak mélyen tisztelt hölgyeink, szerkesztőségünk javasolja a tekézt, korcsolyázást, és a gimnasztikát, mellyel megőrizhetik kecses alakjukat hazatérő hős férjeik számára.

-Istók-

umokban is. Ne lepődjenek meg, ha a székesfőváros tisztaságáért felelős utcaseprők között nőket is látnak utcát seperni. A bevonult utcaseprők egyrészt szegénysorsú asszonyokkal pótolták. Sokan férfjuk helyett álltak munkába. Szorgalmasan dolgoznak azon, hogy Budapest utcái továbbra is tiszták maradjanak.

-Gönczi-

KÉT KERÉKEN A HARCTÉREN

Bátor katonáink félelmet nem ismerve, egy száz revolverrel az oldalukon, két keréken száguldoznak a harctéren. Kerékpáron továbbítják a fontos parancsokat és híreket a távol eső csapatok között. A katonai kerékpár-osztályban szolgáló katonáink rendes harci kiképzést is kaptak, meg tudják védeni magukat az ellenséges erőkkel szemben. Gyorsaságuknak és vakmerő száguldasuknak köszönhetően számos bajtársuk életét megmentették.

-Gönczi-

KORONA NAGYVENDÉGLŐ ÉS KÁVÉHÁZ

6 étterem!

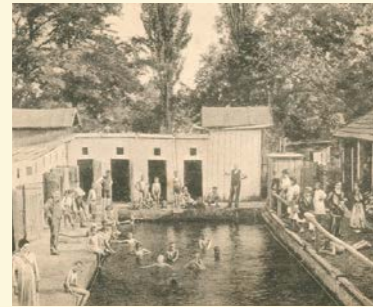
Külön alkalmi helyiségek. Naponta elsőrangú cigány zene. Naponta elsőrendű változatos zóna reggeli 32 fillér. Lábadozóknak kívánatra diétetikus étrend. Minden időben kitűnő magyar konyha, tisztán kezelt üdítő italok POLGÁRI ÁRON kaphatók. Tiszta szobák, olcsó penzió rendszer.

GÖDÖLLŐI KISSZÍNES

FRANCIA DIVAT-BOJKOTT 1914. augusztus

Legújabb divat szerint – mint azt a képen illusztráljuk – volt népes múlt héten a gödöllői strand. A háború azonban hirtelen félbeszakította a nyári szezon. Érdekes és dicséretre méltó a gödöllői hölgyeknek az az elhatározása, hogy a párisi divatot bojkottálják. Magyar nő nem rendel francia ruhát és semmiféle francia dolgot nem vesz magára. A francia női divatnak ez a lelkes száműzése felelet volt arra a gyalázatos, vértforraló embertelenségre, ahogyan a művelt franciák bántak a menekülő osztrák és magyar alattvalókkal. A gödöllői honleányok hadizenetben máris a franciák a vesztesek.

-Istók-

JÓTÉKONYSÁGI EST A KASZINÓBAN

Az operettek szerelmesei bizonyára szívesen emlékeznek azokra az időkre, amikor a rivaldák fényugarában estéről-estére megjelent előttük ragyogó szókeségében Zilahy Irén és máról-holnapra meghódította a közönséget és ezzel az operettprimadonnák első sorába került. És amikor legnagyobb sikereit aratta, hirtelen hagyta ott tündöklésének helyszínét. Búcsút mondott a színpadnak, mert férjhez ment. Lelke mélyén azonban

mindig visszavágyott a tribünre. Pár hónap múlva egykori sikereinek helyszínén jelentette ki, hogy mégis visszatér, örök szerelméhez, a színpadhoz. Aztán jött egy nap, amikor bombák hullottak a magyar földre. Egy ilyen gyilkos bomba április 4-én kioltott egy szép életet és ezzel Zilahy Irén terve nem valósulhat meg most már soha. Halálát megelőzően azonban márczius idusán, izelítőt adott nagylelkűségéből, hazaszeretetéből, és abból, hogy igazán ő az operettprimadonnák tündöklő, fényes csillaga. Kiváló tehetségét, egy jótékonyági, sebesült katonák megsegítésére szervezett kívánságversenyen a gödöllői kaszinóban csillogtatta meg. A közönségnek örvendő, és nagy becsben tartott primadonna előadásán, a pesti kulturális elit is tiszteletét tette. Az előadás végeztével a kaszinó elnöke beszédet tartott a hazának, és az egybegyűlteknél is oly fontosnak tartott adakozásról, illetve a sebesült katonák kilátásairól. Ezt követően az est díszvendége Vitéz Hány László vezérőrnagy emelkedett szóra, aki beszédében a budapesti hadikórházban ápolt rokkantakat mutatta be kik gondosan gyakorolják a művétagok használatát. Beszédében külön hangsúlyozta, hogy a következőkben átadott adományok milyen fontosak a hadikórházak korszerűsítése szempontjából, előadását a Gárdonyi fivérek képsoraival színesítette. A jelenlévők roppantmód felbuzdulnak a kitűnő beszédek hallatán, és ennek hatására mélyen a zsebükbe nyúltak. A későbbiekben az est háziasszonya, Nagy Éva úriasszony adta át ünnepélyesen a nagylelkű jelenlévőknek az adomány-emléklapokat. A jókedvű társaság a továbbiakban önfeláldan vetette bele magát a kulináris élvezetekbe, így a terem megtelt az ínycsiklandó peccsenyék párák illatával, és a kecses kristálypoharak dallamos, de mégis szolidan bájos csilingelésével. Miután elfogyasztották a háziasszony

kitűnő ízlését dicsérő ételeket, és az ejtőzők is visszatértek a szalonból, felszolgálták a feketét, és a társaság is letelepedett, a házigazda köszönetet mondott az egybegyűlteknél kiváló társaságáért, a kimagasló előadásokért, a nagylelkű adományokért, majd bezárta az estét. A szálló ablakain keresztül még látni lehetett, ahogyan a Templomtéren párokban, kisebb csoportokban sétáltak el Zilahy Irén utolsó, végtelenül hálás közönsége.

-Demény-

Aszódi Mátyás: IMA A LENGYEL DOMBON

A deres dombon véres ponyvát
Halotti vitéz halotti leple
Lengyel dombon áll a gyászpompá
Őszi virág veres virág
Lószér ládából egy sírkereszt
Száz ágyuszó a gyilkosokra.

Szétakarom a véres ponyvát
Halotti vitéz halotti leplét
Rám merevül szépséges arcod
Tested ki itt rohantál nemrég
S ki megharcoltad már a harczt.

Halántékom piros sebet
Megitatom forrás vizével
Fiatal álland felkötöm
Össze kulcsolom kezéd
Testvér ki némán fekszel itt
Bús szádban a halál ízével.

Lengyel dombok őszi virágát
Didergő pár szál margarétát
Össze szedem árva csokorba
S szivedre tűzöm szomorúan
Testvér már tőlem úgy fogadd
Míntha asszonyod hozta volna.

Hú asszonyod ki mostanis
Kijár eléd a kisajtóhoz
Kijár elébed minden este
Nem tudja miért szomorúbb
Nem tudja hogy a lengyel dombon
Én szórok már föléd virágot
És mondok egy imát helyette.

KULTURÁLIS ROVAT

Értesítjük a tisztelt gödöllői polgárokat, hogy a tízezer lelket számláló Gödöllői járási bibliotéka alapítaték hamarosan a település előjáróinak javaslata nyomán, mely már most benyújtotta kulturális munkásságának egészen száz éves tervezetét. Ily dicsó tette hazánkban nemigen adatott még példa, ezért bizvást reméljük, hogy minden helyi lakos számára figyelmet érdemel eme nagyszabású művel. Érdekességképpen lássuk, mely népi multságokra számíthat a kedves Olvasó napra pontosan száz esztendő múlva:

TORMAY CÉCILE EST

1914. június 3-ához száz esztendőre este hat órakor TORMAY CÉCILE estét tartanak. Az írónőnek éppen idén jelent meg A régi ház című családregénye, mely már most az eladási listák élén áll, lapunkon keresztül is megrendelhető (ára diszkótésben 1 korona, postai utánvétellel is rendelhető, így 25 fillérrel drágább).

A regény hamarosan elnyeri a Magyar Tudományos Akadémia Péczely-díját, és számos nyelvre lefordítják: németre, svédre, dánra, angolra, finnre, hollandra, olaszra, észtre és franciára.

Sajnos az írónő személyesen ezen a találkozón már nem tud eleget tenni a gödöllőiek meghívásának, lévén 2014. június 3-án már éppen 157 éves lenne,

de munkásságának felelevenítése egy neves irodalomtörténész segítségével történik majd a művelt közönség számára. Tarján Tamás irodalomtörténész, egyetemi tanár, színikritikus, dramaturg előadására jegyek elővételben való megváltására lehetőség nincsen, hiszen az est ingyenes.

EMLÉKEZÉS A NAGY HÁBORÚRA

1914. május 25-én hunyt el Budapesten Kossuth Ferenc mérnök és politikus, Kossuth Lajos kormányzó elnök idősebbik fia. Éppen száz esztendő múlva a gödöllői bibliotékában azonban nem rá emlékezünk, hanem a Nagy Háborúra, mely hamarosan kitörni készül.

Gyermekeink leszármazottjait várják erre az eseményre csütörtökön délután 3 órától a bibliotéka dolgozóiban, ahol majd ólomkatona öntéssel foglalatostkodna a kisdíjakok és nyernek bepillantást a mi korunk nagy csatáiba.

NE FÉLJ BABÁM, NEM MEGYEK VILÁGRA! 1914. MÁJUS 30.

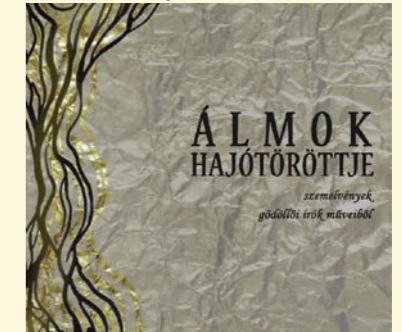
Ne félj babám, ne megyek világra! – éneklik hős katonáink Arany János toborzó versét hadba vonulván. Leveleink a frontról, naplóink a hadifogságból és az otthon maradtak emlékei a mostani vérzivataros időkből nem tűnnek el nyomtalanul.

A bibliotéka dolgozóinak fáradságos munkával gyűjtik majd egybe ezeket és tárják a nagyérdemű elé 100 esztendő múltán. Érdemes lesz ellátogatni a nevezett intézménybe este 6 órakor és megtekinteni, mi maradt hőseink nyomán az utókorra és mit tartanak fontosnak utódaink a mi életünkben. Nevezett eseményen ünnepélyes beszédet mond a város majdani előjárója Gémesi György polgármester.

ÖSSZEBÚVÓ FÉLELEM ÓRAI 1914. MÁJUS 31.

Minden kedves hozzátartozót érdekelhet hol és hogyan harcolnak fiaink, férjeink, unokáink a nagy háborúban. Ha Önt is érdekli, jöjjön el 100 esztendő múltán és tekintse meg a terepasztal látványosságot!

Öltözék bemutató és figurafestés színesíti a produkciót. Jöjjön szombaton délelőtt 10 órakor, garantált lesz az élmény!

1914. MÁJUS 31.

Összebúvó félelem órai-írja nagy költőnk Ady Endre versében, és ez volt a címe annak a versengésnek is, melyben a Nagy Háborúról szóló versek és tárczanovellák mérettettek meg egymással. Délután négy órakor a három neves író, poéta zsűrizi a fenti alkotásokat valamint bemutat egy igen gyönyörűsége kötetet, mely a mai kor stílusában írt szecessziós és avantgard írásait tartalmazza a jövő író nemzedékének, Álmodó hajótöröttje címmel.

A CSALÁDI TŰZHELY SZERETTEL TELJES MELEGE 1914. JÚNIUS 2.

Várja vissza hős katonáinkat a frontról. Száz esztendő múltán egy hétfői este 6 órakor hallhatják meg Önök is, milyen érzés volt oly sok viszontagsággal teli év után a szétszakított családok tagjainak újraegyesülése, mily epedve várt találkozásokra kerülhetett sor a gödöllői családok körében.

-Istók-

ROMÁNC SZÖVŐDIK A GIZELLA FÜRDŐBEN?

A boldog békeidők már csak messziről köszöntenek le ránk, mert ezekben a háborús években módfelel csekély esélyünk maradt arra, hogy némi örömet szerezzünk másoknak és önmagunknak. M. Amália - a Gödöllőn közismert úri M. család sarjának - arcza korábban mindig örömet sugárzott, most hónapok óta közöny szűrkiti hamvas bőrét, mivel éppen a háború kitörésekor vált érett nővé, szépséges kisasszonnyá. Az a szomorú feszültség, mely nyugtalanná tette lelkét, abból adódik, hogy a fiatal gödöllői úri fiak hadbavonultak - mert a szeretett haza azt követelte tőlük, hogy az ország határain kívül védjék a magyarok szent földjét. Ezzel az úri kisasszonyok táncpartnernek és udvarlók nélkül maradtak.

Ezekben a nehéz években Gödöllő életében nagy jelentőséggel bír a Blahai Gizella fürdő, ahová nemcsak a helybeli urak és hölgyek járnak, hanem a faluban vikendező, Budapest lármás zajától menekülő családok is ellátogatnak hűsölni és szórakozni a tikkasztó nyári melegben. M. Amáliának is ez volt az egyedüli szórakozási lehetősége idén nyáron, arra számítván, hogy talán egy vasárnapi családi fürdőzés közben találkozik majd álmai lovagjával.

A felújított Gizella fürdőben és uszodában megelégedéssel tapasztalta, hogy a fürdő személyzete felettébb ügyel a tisztaságra és a rendre, mely a reményteljes, kellemős fürdözést tette lehetővé.

A tegnapi postával érkezett meg a legújabb fürdőruha kosztüme, mely olyan anyagból volt, hogy a fürdőzés után sem lett áttetsző, és melynek része a bokát is elfedő harisnya, és az alsószoknyát is palástoló fürdőing, melyen hatalmas fodrok díszeltek, a minek hossza megfelelő mélyen takarta térdeit, vagyis nem kellett félnie, hogy rövidsége miatt megbüntetik. Újságunk női tudósítója éppen a

helyszínen fürdőzött családjával múlt vasárnap, mikor felfigyelt a népszerű hölgyekre, urakra. M. Amália éppen családostan fejezte be a családi fürdözést, mert senkitől sem kapott bókot, vagy dicséretet az új fürdő kosztümöt illetően. De amikor öltözködés közben édesanyja barátnőjétől meghallotta, hogy a faluban állomásozó magyar tüzérek közül ma sokan kaptak kimenőt, és miután a családi fürdőzésre ők nem mehettek be, a fürdő előtti téren a kádfürdőzésre várakoznak, ekkor M. Amália arczáról hirtelen eltűnt a szürkeség és az egykedvűség. Öltözködés közben ruhája ráncait, és a kalapja alól kibukkanó hajtincset gondosan megigazította, és egyenes testtartással követte családját a kijárat felé. Amint kilépett a kapun szétnézett, és meglátta az ifjú urakat, amint éppen a cigarettájukat füstölték el. M. Amália ekkor lassan felnyitotta a napernyőjét, és apró léptekkel, szemét a földre szegezve, mintha keresne valamit, elindult a szülei után. Amikor már a fiatal tüzérek közelségébe ért, cipője sarka valamibe megbotlott, melynek következtében elvesztette az egyensúlyát, és a kezében lévő napernyő a földre esett. Ekkor ajkát egy jól hallható, segítség szó hagyta el, mire az ifjúurak közül ketten is az istápolására siettek.

- Nem sérült meg kisasszony?

- szinte egyszerre tették fel a kérdést, majd az egyik fiatal úr karját felajánlva így szólt.

- Karoljon belém kisasszony ne-hogy megint megbotoljon.

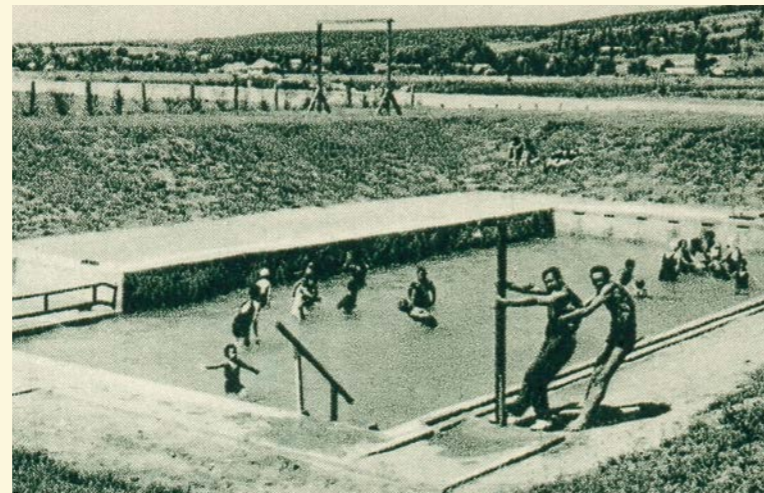
A másik pedig felvette a napernyőt. - Elnézésüket kérem - rebegte Amália, majd elfogadva a férfi ajánlatát, belékarolt, - de egy kicsit megszédültem.

- Odakísérjük a szüleihez, nehogy ebben a melegben ismét megszédüljön - mondta az napernyőt fogó fiatal úr.

A szülők, aggodalmasan figyelték leányuk hirtelen rosszulletését, majd udvariasan megköszönték az urak segítségét. Miután kölcsönösen bemutatkoztak, a szülők, a kik a Gödöllői Harsona egyik számában már olvastak arról, hogy az itt állomásozó tüzérek „kivétel nélkül jó, derék, vig kedélyű, művelt fiúk” hálájuk kifejezésésként az egyik estére egy szolid vacsorára hívták meg a két tüzért.

-Fekete-

- folyt. köv. -

FRONTÉLET

HÁBORÚS HARGÁZOK ISMERTETÉSE

Tisztelettel értesítjük a lakosságot a nemrégiben elterjedt harcigázokról az alábbi összefoglalóban, mely mindenre kiterjedően leírja a több fajtába sorolandó, alul említett harcigázok jellemző tüneteit és a gyógykezelésüket, mely rovatban leginkább az otthoni teendők kapnak szélesebb körű bemutatást. Egyéb mellékhatások jelentkezése esetén megkérünk minden tisztelettel értesített lakost, hogy kérdezze meg kezelő orvosát vagy gyógyszerészét!

1. INGERLŐ HARGÁZOK

Tünetek: könnyeztetőeknél erős könnyfolyás, tüszentőknél orrfolyás, tüszentés, nyáladás, fejfájás, izgatottság, hányinger, hányás, csalánkiütésszerű bőrelváltozások. Gyógykezelés: szódabikarbóna oldattal szem és szájöblítés, chloroform, alcohol, aether ammóniak zsebkendőre belélegezni. Néhány korty cognac.

2. FOJTÓ HARGÁZOK

Tünetek: kezdetben mint előbb, később fokozódó légszomj, nyugtalanság, szederjes vagy hamuszürke arcszín, szapora érverés, ingadozó hőmérséklet.

Gyógykezelés: teljes nyugalom, vérvétel, szíverősítők, fájdalomcsillapítók, oxigénbelégzés, megnyugtatók, mesterséges lélegeztetés tilos. Néhány feles cognac.

3. HÓLYAGHÚZÓ HARGÁZOK

Tünetek: könnyezés, szemhéjgörcs, kötőhártya, szaruhártyagyulladás, orrfolyás, köhögés, rekedtség, nehéz légzés, a bőrön élénk piros foltok, hólyagképződés.

Gyógykezelés: szódabikarbóna oldattal való öblítés, alkalikus szemkenőcs, inhalation, szívizgatók, a bőrt megnedvesítés után chlormészpuderral behinteni. Megnyugtatók, fájdalomcsillapítók. Egy fél üveg cognac.

4. MÉRGEZŐ GÁZOK

Tünetek: cyanvegyületeknél: heves szívdobogás, szívzorogás, szédülés, fejfájás, idegrendszeri zavarok, szénmonoxid és nitrosos gázoknál izomgyengeség, hányás, ájulás, fulladásos rohamok, görcsök.

Gyógykezelés: mesterséges lélegeztetés, oxigénbelégzés, szívizgatók, bőringerek, vérátömlesztés. Akármennyi cognac és utolsó kenet.

BUCSY BÉLA HADIFOGOLY LEXIKONA:

A'spirantus: beképzelt dühös ember. Rangban körülbelül a vezérnaggy után következik, de jó sokára.

Beszegezett ablakok: Rendes fogoly agyém, állandó köz és váltófényiték renitens tisztek ellen.

Bevásárlás: séta, melynek kezdetén 100 ruba van az illető bohó sétálónak zsebében, és a végén csekély 10 rubel adóssággal tér vissza. Persze semmit se hoz, legfeljebb elveszti cigarettá tárcáját és kap ennek fejében egy-két, de annál súlyosabb gorombaságot a konvojtól. Átvitt értelem: rossz üzlet. Ezekkel jól bevásárolunk. Lásd: önkéntességi intézmény.

Bevásárló tiszt: másnévvel nocsábász és nő csibész. Kék Szakáll vagy don Juan. Én kis huncut vagyok, engem nem lehet fel-

húzni, én mindenkit felhúzó.

Betegség: kórházban éhezés orvosi felügyelet nélkül. Vagy: átszálló-jegy a mennyországba.

Dán vöröskereszt: jelentése: nagyon sajnálom, kérem, de se ruha, se pénz nem áll a rendelkezésünkre. Leveleket, lapokat sem továbbítunk kérem, de egyébként a fogoly urak ügyét nagyon a szívünkön viseljük. Mély tisztelettel...

Dohány: szívnyaló növény. Kedvelt fajtája a mahnka, amely a ciánkálival egyenlő értékű vegyszer. Vízben nem oldható. Tüdőben oldható, vagy fordítva, a tüdőt vére és egyéb szerves anyagokra oldja és azután egyszerűen kiköpeti. Hideg és biztos helyen tartandó, hogy véletlenül idegen ne juthasson hozzá.

Egér: Háziállat. Európában csirkével és heringsalátával táplálkozik. Kifőzve jóízű kávét nyerünk belőle, melyet közönségesen árpakávé néven ismerünk. Pusztítására feltalált gép: húsz kilo, nehéz két motor van benne és tíz kopa utólagos bedobása után röptében elkapja kezével az egeret Bódis.

HÁBORÚS HÁZTARTÁS

A SOKOLDALÚ ÚJSÁGPAPÍR

A fagy bizony sok szenvedést okoz különösen azoknak, akik rosszul tűrik a hideget. A háborús időszakban nagy ázsiója lett újra az újságpapírnak. Ugyanis még a legjobb újságpapír is rendkívül rossz hővezetőnek bizonyul, amit kihasználva mi végre felmelegedhetünk. De hogyan?

A régi, unalmas vezércikkek sorait könnyen átalakíthatjuk meleg ruhává két sor selyem vagy más anyag közé steppelve. A lábjegyzetek böngészése helyett estére pedig lábmelegítést ajánlunk a harisnya és a cipő közé csavart újságpapírral. Régi lapunk pontatlan híreit pedig hurkákba csavarva a pontatlanul záródó ablakok réseit közé tömhetjük. Nem éppen díszes látvány ugyan, de végre hasznunkra válhat a több éves előfizetés!

ÓVÓHELY PRAKTIKÁK

Riasztás idejére. A jó háziasszony gondol előre, és nem hagyja, hogy családja azért éhezzen, mert az óvóhelyi riasztás hosszú ideje alatt ő nem tudott a főzéssel elkészülni! Ne várakoztassuk hosszú ideig hát a családot, hanem tálaljunk minél előbb az ebédet! Igen ám, de hogyan? Percek alatt nem lehet elővarázsolni! A jó háziasszony gondosan előkészül az ilyen esetekre. Lepírítja előre a rántást és a hagymát, és kis befőttés üvegekben tárolja, így percek alatt készíthet levest vagy főzeléket. Továbbá néhány levél tészta begyúr és felvág előre, majd szárítva elteszi, ezt kifőzve lekvárt, diót, lepirított

darát tesz a "villám-ebéd" főtt tésztajára. Elmúlt a vész, az ebéd kész!

Óvóhelycsomag tartalma.

A jó háziasszony az óvóhelyre szánt élelmiszercsomagban nem csak süteményfélét tesz, hanem komolyabb élelmiszert is. Igen jó szolgálatot tehet néhány keményre főtt tojás, mert laktató és kenyér nélkül is ehető. A füstölt kolbász is kitűnő, mert nem romlik meg több napon, héten keresztül. Mielőtt a jó háziasszony lemegy az óvóhelyre, nem feledkezik meg a termosztanban előkészített forró rumos teáról sem. Ha listát készít, nem marad ki semmi. Ilyen egyszerű jó háziasszonynak lenni.

Óvóhely recept.

Mit akarunk sütni az izgalmtól megéhezett családunknak az idegek megnyugtatósára? Legyen jól elálló, finom és izletes, és olcsó is, mivel összespórolt tojásfehérjéből készül! Négy tojás fehérjét kemény habbá verjük, kanalanként beleverünk tizenkét és fél deka cukrot és ugyanennyi diót, amelynek negyede apróra tört, a többi része darált. Végül nyolc deka lisztet adunk hozzá. Hosszukás kikent formában sütjük. Vékonyra felszeleteljük és a szeleteket tepsi-re egymás mellé rakva, sütőben mindkét oldalukon világosra pirítjuk. Hetekig eláll! Jó étvágyat hozzá ma is, holnap is, azután és még azután is!

-Tolnai Világlapja-

Grenadirmars

Hozzávalók:
60 dkg kolompér
40 dkg nagykocka laska
1 fej vöröshagyma
1 db paprika
2 db paradicsom
10 dkg füstölt szalonna
só, pirospaprika

Elkészítés: A felkockázott szalonnát kiolvastjuk, majd a vöröshagymával, pirospaprikával, paprikával és paradicsommal pörköltalapot készítünk. Felöntjük vízzel és hozzáadjuk a nagyon apróra vágott kolompért. Sózuk, és addig főzzük, amíg a burgonya magától szétmállik. Közben kifőzzük a laskát, leszűrjük és amikor kész a kolompér, akkor összekeverjük őket. Tálalásnál adhatunk mellé tejfelt vagy csemegeuborkát is.

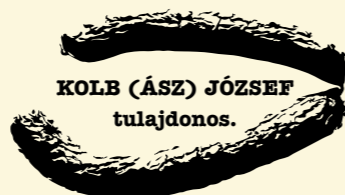
ÚJ HENTESÜZLET

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy Gödöllőn a Váczi-utzában az új községházban a mai kor igényeinek megfelelően ujonnan berendezett

SERTÉSHÚS-CSARNOK megnyílt.

Fő törekvésemet odafigyelni irányítani, hogy t. vevőimet minden tekintetben kielégítem. - mindennap este 6 órakor frissen főtt füstölt húsook lesznek kaphatók és minden időben különleges felvágottak mérsékelt árak mellett. -

Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel

KOLB (ÁSZ) JÓZSEF tulajdonos.

Szerkesztőségi hírek, üzenetek:

A bajai születésű Magyar Kálmán hadapród hollétérol a Magyar Vörös Kereszt Egylet adott tudósítást gödöllői családjának. 1916. június 4-én valószínűleg hadifogságba esett, mely reményt adhat az őt hazaváróknak.

Rausz Sándor aszodi honvéd, a Magyar Királyi 1. Honvéd Gyalogosezred második századából szintén orosz hadifogságba esett 1915. április 6-án. A Honnonaajkáról küldött tábori levelezőlapon tudatja családjával, hogy jól van és Rausz Teréz kisasszonynak izeni, hogy az elkövetkező hat év és nyolc hónapban írjon neki sűrűn, miatta ne aggódjanak, mert azzal csak súlyosbítják maguknak a viszontlátásig terjedő időt. Adja a Jóságos isten, hogy ha letelnek a hosszú nélkülözések éveit, a kedves családi tűzhely szeretettel teljes melegsége kárpótolja majd mindannyiukat az elrabolt időkért.

A bélyegalbum nézegetés sosem megy ki a divatból!

ERZSÉBET BÉLYEGALBUMA

Ezen album 91 oldal terjedelmű, 2014 bélyegmezővel és 405 bélyegképpel. Az album nemcsak kezdőknek, hanem régi gyűjtőknek is alkalmas, de különösen a kezdők ideálja. Ne aggódjon, csatolva részletes utmutatást talál lépésről-lépésre. Megrendelések a Gödöllői nyomtatott Erzsébet Könyvnyomdához Gödöllőn küldendők, postaköltségre csatolandó 1 korona 50 fillér.

Örmester a kapaszományos honvédhez:

- Honvéd! Mi a civil foglalkozása?
- Alázatosan jelentem diplomás tanár és író, örmester úr!
- Nem tesz semmit, majd mi embert faragunk magából.

Nagypapa mesél az unokának a háborús emlékeiből:

- Egyszer egy teljes századot tettem harc képtelenné, teljesen egyedül!
- Te tüzér voltál?
- Nem. Tábori szakács.

- Lépjenek ki, akinek van zenei képzettsége! - üvölt az örmester a felsorakozott katonáknak. Öten kilépnek a sorból.

- Rendben, maguk akkor most átviszlik a tiszti klubba a zongorát!

Az Ön bőre öreg s dőre?

Nálam már van fáradt, sápadt arcra, vállra, dekoltázsra kiváló krémje. S az eredmény nem csak remény: üde, hamvas bőrköltevény.

Megrendelhető: Dr. Jutassy Kozmetikai Gyógyintézetében Budapest, Kossuth Lajos utca 53.

A KÖVÉR NŐ ÉLETE KINLÓDÁS! Kigunyolják, kikacagják, csufot üznek belőle, örökös tréfa tárgy, parodizálják, karikírozzák. Az emberek megvetően utána fordulnak, nem tud öltözködni, a kávéházban két széket kínálnak neki!

Egyszerű, életmódját nem zavaró

segítségével igen rövid időn belül karcsúvá lesz a legkövérebb nő vagy férfi. Ezen kura képezi titkát a francia nők karcsúságának és angol férfiak előkelő eleganciájának. Csak egy doboz LOTRADIÁ-t használjon és meglepi környezetét. **1 hét után már keveset, két hét után szinte semmit nem kíván megenni többé!** Készíti: Szentgáli Dániel Magyar Korona Gyógyszertár

Uránia mozgó Gödöllőn.

A hiúság átka.

Humoros Kingoton, természetes.

Duczi bácsi gyűlöli a nőket, humoros.

A cárnő regénye.

Gyönyörű megható dráma öt részben lesz látható.

Főszereplő: Betty Nansen.

Kezdeté délután 4 órakor.

Tisztelettel értesítjük, hogy a mai naptól kezdve Gödöllőn, a Gödöllő és vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet fűszer üzletében

VÁROSI LERAKATOT LÉTESÍTETTÜNK,

hol mindenféle fémszálas égő testek és biztosító dugók kaphatók. Megjegyezni kívánjuk, hogy minden néven nevezendő javításokat és egyéb bejelentéseket főt nevezett üzletvezetőség közvetíti.

A Ganz-féle vill. r. t. gödöllői üzemzetősége

A felhasznált fotókat, anyagokat rendelkezésünkre bocsátották:

Bárdy Tibor, Besse Aladár, Dr. Bucsy László, Dr. Farkas Jenő, Guba András, Hadházy László, Kovács Zoltán, Luka Adalbert, Mikóné Hósvári Márta, Pál Gábor, Pap Ignácné, Polyák Pál, Pozsonyi Vendelné, Szakonyi Dezső Elemérné, Szász Lászlóné, Varga Viktorné

További képek:

2. o. <http://www.magyarurkurir.hu/>
3. o. , 5. o. <https://www.facebook.com/godollovaros>
4. o. <http://www.szentimreantivarium.hu/>

ÁLHÍRLAP A SZÁZADELŐRŐL

Gödöllői Harsóna

I. ÉVFOLYAM. 2. SZÁM

SZERKESZTŐ:
ISTÓK ANNA

GÖDÖLLŐ, AUGUSZTUS 8.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Gödöllő Bibliotheca, Váci utca 8.
hova a lap szellemi részét illető minden
közlemény, díjak, hirdetések küldendők.

A cikkekben gödöllői családok háborús
naplóját, leveleit, fotóit és egyéb korabeli
írások dokumentumait
dolgoztuk fel.

Bármilyen hasonlóság a kitalált személyekkel
és eseményekkel csak a véletlen műve lehet.
Kérjük nem komolyan venni!
Megjelenik az I. világháború 100. évfordulójának
tiszteletére, két alkalommal.

Csak a maradékot!

Tudósaink kiszámolták, hogy 1914-ben a Monarchia lakosai évente 8 kilogramm cukrot fogyasztanak. A cukor a század elején még a gazdagság jelképe minálunk: lakodalmi tortákon, kávé mellé kínálják. A parasztember is jószerivel csak ünnepnapon fogyasztja, a farsangi fánkot megcukrozva, a cukros tejbekása, az ünnepi édes tészta formájában. Jövőkutatóknak kellene lenni ahhoz, hogy sejtésünk legyen arról, milyen végzetes csapást mér a cukorfogyasztás növekedése társadalmunk egészségi állapotára néhány évtized múltán. Míg a háborúban csereeszközként is bevethető a cukor: egyes ellátat-

lanabb településeken akár 10 kiló búzát is lehet kapni egy kiló cukor áráért, fogalmunk sincs arról, hogy ez az édes fehér por, mint alattomos méreg lassan károsítja szíveinket és ereinket, szuvasítja fogainkat, eltömíti beleinket, májunk és vesénk működését megzavarja. Mink csak szenvedünk a háború okozta egyre növekvő megszorításoktól, beszolgáltatuk a hazának fiainkat, férjeinket, fémedényeinket és jegyre kapjuk a kenyeret, kávé, cukrot. Háború idején a lakosság élelmezése a cél, a lakosság csak azt eheti, ami megmarad. Ezért a mai lapszámunkban felsoroljuk, a háziasszonyok

számára mely ételféleség mivel helyettesíthető, pótolható, hogy a kevés hozzávaló ellenére mégis izes, háziasszonyi lássák el a családot. Szükségünk van ezekre a tanácsokra, hiszen félhavi cukorjegyünkért manapság mindösszesen 60 dkg cukrot vehetünk: kristály, süveg, pille, liszt és kockacukrot, melyhez háziasszonyi trükkök sokasága szükségeltetik, hogy az egész család számára beosztassék. Mit bánjuk mi, hogy 100 év múlva oly édes lesz az élet hazánkban, hogy naponta megesszünk vagy 10 dekányit ebből a drága édes porból és egyenesen cukorfüggők leszünk!

- Istók -

Lapkiadó és felelős szerkesztő:
Fülöp Attiláné
Főszerkesztő: Istók Anna
Nyomdai előkészítés: Gergely Ildikó

Hirdetések felvétele: Kuti-Diligens Linda
Tárcza: Fekete Józsefné, Verbényi Zoltán
Belföld: Gönczi Krisztina
Hadtudósító: Istók Anna

Gödöllői Városi Könyvtár
és Információs Központ
Gödöllő, Dózsa György út 8.

2

GÖDÖLLŐI HARSONA

1. szám 1914. 1. évfolyam

GÖDÖLLŐI KISSZÍNES

NŐK A HAZA SZOLGÁLATÁBAN

A Vöröskereszt Egyesület kebelében honleányaink a haza szolgálatába álltak. Ezen leányok a Vöröskereszt kórházaiban teljesítenek szolgálatot. Éjjel-nappal fáradhatatlanul dolgoznak a szenvedések enyhítésén. Hősies küzdelmet folytatnak, hogy sebesült katonáink mihamarabb felgyógyuljanak.

A hadvezetőség felhívására magyar nők százai önként jelentkeztek, hogy maguk is csatlakozzanak a többi hazafiasszony és leány mellé, akik drága hazánkat kívánják támogatni. Rendíthetetlenül kötik a hősapukat és a kővédőt a fronton harcoló szeretteiknek és az ismeretleneknek egyaránt, ezzel is javítva a katonák körülményeit. Más

asszonycsoportok hasvédőket készítenek, harisnyákat stoppolnak, fehérneműt javítanak és még rengeteg hasznos tevékenységet végeznek.

Felszólítjuk a gödöllői honleányokat, hogy ők is csatlakozzanak ehhez a nemes kezdeményezéshez. Kössenek és varrjanak minél több meleg ruhát a hazáért áldozatot hozó férfiak számára. Vállaljanak ápolónői munkát szeretett királyunk és császáruink nyári rezidenciáján berendezett üdülő kórházában.

- Gönczi -

NŐI KALAUZOK

Női kalauzok álltak munkába Budapesten a földalattin és a villamosokon és a gödöllői B Héven is. A nem olyan bonyolult kalauzmesterséget hamar megtanulták. Férjük otthon maradt kalapját fejükbe tűzték, és rögtön munkába is álltak az összes járaton. Megbecsüljük kalauzaink azon nemes szándékát, hogy segély helyett dolgozni akarnak. Igazán örülnénk azonban annak, ha jobban hasonlítaniának bécsi kollégáikra, akik kedvesek, udvariasak és nagyon csinos kisasszonyok. Úgyesen és szorgalmasan végzik az oly kevés fizetéssel járó munkájukat.

Budapesti kollégáikra viszont igaz a híresztelés, hogy a jegy árát elkérik, a jegyet pedig nem adják oda, csúnyán beszélnek, és durván szólítják meg az utasokat. Reméljük a jövőben sem őket és következő nemzedék kalauzait nem kell többet ilyen durva szavakkal illetnünk. Kívánjuk nekik, hogy fogadják meg az intó szavakat, és munkájukat oly kiválóan végezzék, hogy a háború tartamára és még utána is alkalmazzák őket.

- Gönczi -

Szerkesztőségi hírek:

VÖRÖSKERESZT TUDÓSÍTÁS AZ ELTŰNTEKRŐL

Aszodi Mátyás (Pest megye, hévízgyörki lakos) hadifogoly lett 1914. X. hó 21-én Sambornál, Galicziában. 22-én vitték az oroszok a kötöző helyre. 23-án vitték kórházba, ott volt 7 napig, aztán átvitték Lenbergbe, majd Berdicsbe, ott megoperálták. Oldalsont kioperálása után Kijevbe, majd Moszkvába vitték, itt már begyógyult a sebe, decem-

berben került a foglytáborba Petro Parlosikába. Felszabadítása négy év múlva várható, mikor Minszkbe bevonulnak a német csapatok.

Dr. Slavits Lajosnét (budapesti lakos) értesíti a Magyar Szent Korona Vörös Kereszt Egylete, hogy Magyar Kálmán hadapród (30. honvéd gyalog, 2 zlj, 7. sz., Baja 1896) hollétéről a nyomozás sikertelen volt, valószínűleg eltűnt, hadifogoly lett. Minthogy az eltűnt katonák jelentékeny része utóbb a fogságból ad életjelt magáról, ajánljuk, hogy a kért holléte iránt a Hadifoglyokat Gyámolító és Tudósító Irodánál szíveskedjék érdeklődni.

Kitüntetések:

Polyák Pál (1880, Hévízgyörk), magyar királyi honvéd gyalogezred kötelékében teljesített szolgálatainak érdekében a Károly csapat kereszt viselésére jogosult.

Hasznosi András (t. gyal. a cs. és k. 6. gy. ezredben) 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel és mint t. gyal. bronz vitézségi éremmel való kitüntetésben részesült.

Bucsy Béla ezredes katonai érdemkereszt, ezüst érem, Károly csapat kereszt és háborús emlékérem kitüntetésben részesült.

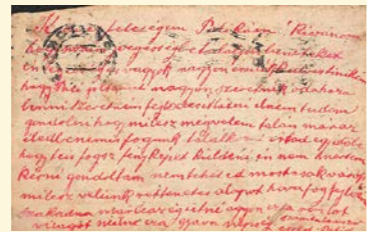
A VACSORA

Megbízható forrásból értesültünk, hogy a múltkorai számban előrevetített vacsorára sor került a népszerű M. családban. Egy neve elhallgatását kérő szemtanú mesélte, hogy az M. család mily izgatottan várta a vacsora vendégek megjelenését. Amália édesanyja Matilda, a hajdani miniszteri tanácsos lánya, akinek apját méltóságos úrnak szólították, előzőleg felmérte lehetőségeit a fiatal tüzerek estebéd fogadására. Igaz, házasságkötése kapcsán őt már csak a kegyelmes asszonyi cím illette meg, de úgy gondolta, a hozományba kapott ezüst evőeszköz, és a kézzel festett vadászjelenetes meissenai porcelán étkészlet látványa majd pótolja a háború okozta ellátási nehézségek miatt készített szerény vacsora hangulatát.

A tüzér urak, K. István és B. Lajos tekintete ugyan egy pillanatra megpihent a nem mindennapi készletek láttán, de az M. Amália szeméből áradó kedvességet és melegséget az nem tudta felülmúlni. Vacsora közben K. István sokszor tapasztalta, amikor Amáliára nézett, ő gyorsan lesütötte szemét, és ilyenkor az orcáján halvány pír jelent meg, olyan volt mintha valamin rajtakapták volna. Úgy érezte, a leány szeme lopva arcának

vonásait kutatja, mely kellemes érzélemmel töltötte be a lelkét.

Szinte oda sem figyelt az ételre, a felszolgált hamis húslevesre, a babból készített pörköltre, melyet nokedlival és uborkasalátával tálaltak, majd az azt követő aludt-tejből, búzadarából és zsemlemorzszából készített, kevés porcukorral megszórt túrógombócra. Ő mindvégig

Amália tekintetét fürkészte, mert megtetszett neki a leány mosolya, melyet a homlokába huncutul göndörödő szőke hajtincs, és az orcáján időnként megjelenő barackvirág színére emlékeztető pír olyan bájosá tett. Nem tudott szabadulni e látványtól, valami mágnesként húzta Amália szemének fürkészésére. Először B. Lajos vette észre, hogy barátja tekintete az asztal fölött bújócskát játszik Amália szemével, majd a szülőknek is feltűnt, lányuk sokszori elpirulása.

A pótkávé ízlelgetése közben K. István a ház urára emelte tekintetét, a legnagyobb tisztelettel engedélyt kért az után érdeklődve, hogy az alakulatuk gödöllői távozása után írhat-e levelet Amália kisasszonynak. A kegyelmes úr beleegyezése hallatán K. István Amáliára nézett, és

megkérdezte:

- Amália kisasszony, ha megkapja levelem, válaszolni fog rá?

- Igen! - rebegette Amália, miközben arcán ismét megjelent a bájosságát kihangsúlyozó, barackvirág színére emlékeztető pír.

- Fekete-

HUMOR - ANEKDOTA

Idén lenne harminc éves Plato, Erzsébet királyné egyik kedvenc kutyája. Sisi rajongói Gödöllőn, a kastélykertben virrasztásos megemlékezést tartottak a megboldogult jószágról, melyen részt vett Cöli Bertalan katolikus püspök is, aki éjjélkor megható beszédet mondott a több ezer összegyűlt résztvevő előtt. A püspök megemlégte, hogy a királyné abban a hitben rendelte el a kastélykertbe való temetést, hogy a kutya végakarátát teljesíti. Ferenc József látva szeretett királynénk búslakodását, engesztelő ajándékként elrendelte, hogy építsenek egy bronzszobrot, ami kifejezi az asszony méltóságát fájdalomában. Ez az alkotás azóta is díszíti Gödöllő legszebb parkját és reményeink szerint nem fog rá kiterjedni a lakosságot sújtó törvényi rendelkezés, miszerint mindennemű háztartási és egyéb fémtárgyat be kell szolgáltatni a hadseregnek.

- Verbényi -

TÁRCZA

FRONTÉLET ÉS HADIFOGSÁG

A BAKA MIATYÁNK

Kovács Sándor honvéd, a fronton szolgálatot teljesítő katonának naplóját juttatta el családjához szerkesztőségünkbe. Ebből idézzük:

Mi atyánk ki vagy áldott a kivirágzot, kibimbozot, kilombozot apró piros bogácsás ében szenteltessék a te neved a miért nekünk harmincz krajczárt rendeltél. Jöjjen el a Te országod de nem úgy mind eddig hanem hogy mink lehessünk az urak. Legyen meg a Te akaratod és az is legyen meg hogy kine keljen vonulni csak mulatni és lanyokhoz járni. Miképen menyünk menaszira azonképen a kaszárnyába. A bakának kenyeret elegendőt adjanak finom bort és palacsinta, lud pecsenye pújka hús és több ijen soha el nem fogynának és bocsássa meg a vétkeinket hogy ha meg veszegszünk vagy maródit jelentünk miképpen mink is megbocsájtunk azoknak kik bort vagy pálinkát fizetünk nekünk. És ne vigy minket a kísértett sötét börtönébe, de meg szabadíts a kürtvastól most és mindörökkön örökké, pénzünk tartson hogy vigan mulathassunk és jó bort ihasunk és a bornak elensege ne legyünk és a harczot legyözzük mindörökkön örökké Ámen.

A CÁR-MIATYÁNK

Ügyes bakagyerekek megírták a cár miatyánkot is és ezt „imádkozzák” tréfásan a lövészárkokban. Így hangzik: Atyuskánk cár, aki vagy Pétervárott! Pusztuljon el a te neved! Tűnjék el a te országod!

A te akaratod ne legyen meg sem az égben, sem a földön! A mi mindennapi kenyerünket ne lopd el többé és fizess meg adósságaidat, amit eddig nem fizettél meg a te hitelezőidnek! És ne tedd tönkre a te népedet, hanem szabadíts meg őket magadtól, a legnagyobb lumptól! Mert téged nem illet meg sem ország, sem hatalom, sem dicsőség. A pokolban sülj örökké!

ASZÓDI MÁTYÁS
NAPLÓJÁBÓL:
FOGSÁGOMBA VERS

Nem palota, nem is kunyhó, jó börtön sem volna
Földbe félig felépített sötét kamra forma.

Lakásom ez, hova a szél bejár
dudorászva
Itt lakom én társaimmal di-
deregve, fázva.

Hideg deszka a fekhelyem, nem selyem a párnám
Nyugalmas éj, édes álom, azt hiába várnám.

Nem jön hozzám a napsugár, az ablak oly szennyes
Bár messze is széjjel nézek, semmi sincsen rendes.

Nincsen asztal, ülni sincs hol, állva eszem étkem,
Pedig nem rab, fogoly vagyok, nincsen semmi vétkem.

Magyar népért, magyar honért áldoztam életemet,
Ezért büntet most az orosz, élve majd eltemet.
Minden óra egy esztendő, boldogtalan élet,
Drága időt így rabolni, Istenem, de vétek.

Szuronyos ór vigasztalóm, ki meg-meglátogat,
De a szavát én nem értem, s ő sem a bajomat.

Egyedül csak a Jóisten, odafönn az égben,
Csak az tudja, mi a bajom, mi fáj úgy énnékem.

Nehéz nekem ez a rabság, ki nem bírom, érzem,
Pedig otthon várva vár rám drága feleségem.

Van két kicsit flacsám is, ók a boldogságom,
Én Istenem, engedd őket csak még egyszer látnom.

SZIBÉRIAI VERS

Kegyetlenül fújja a szél a havat
Szibéria tartománya messze van
Nincsen ott más mint hó és jég éven át
Mégis oda viszik a magyar katonát.

Nem kapáltunk orosz földön káposztát
Mégis azzal tartják a magyar katonát
Nincs benne hús csak az ize káposzta
Magyar baka de sokat megátkozta.

Azt álmodtam jó katona pajtásom
A békéről irnak már az újságok
Hála néked én édes jó Istenem
Szülőföldem nemsokára megülelem.

Nagyot kurjant az orosz gőzmasina
Beszállani a magyar bakák egy sorba
Megyünk mink most a szép szülő földünkre
Átkozott légy Szibéria örökre.

FOGOLYLEXIKON

BUCSY BÉLA ÁLTAL
SZERKESZTETT SZITTYA
HADIFOGOLY ÚJSÁGBÓL:

Bajor gőzmetélt: se nem bajor, se nem gőz, se nem metélt, de azért jó tészta. Készítése a következő: kenyérmaradékok forró vízben feláztatandók, cukor, só, foghagyma, tojás, kakaó, gyömbér, és másféle fűszerek és gyarmataruk készletben tartandók. Ez minden a nagyközönség szemeláttára történik, ezek után a közönség durva és erélyes módon a konyhából kirugandó és ekkor meg lehet a többit csinálni. Bővebbet lásd gyermekhygiéna alatt.

Fotográfia: ismert gyermekjáték. Két ember játssza, az egyik barátságosan mosolyog, a másik erre két ujját benyálazza, ráüt saját öt bütüjére, azt mondja: hopp! Hopp! És erre kész van a kép. Barátságosan mosolygó úr erre nyolc rubelt fizet és közösen kikeresnek egy régi vicclapból egy ocsmány karikatúrát, azt kivágják, felragasztják egy levelezőlapra, és azt haza lehet a szerető szülőknél küldeni fiú hála és szeretet jelképekül.

Gáz: a foglyoknál csak mint fűtőanyag szerepel, világításra nem használják, sőt csak sötétben fűtenek vele. Bővebbet lásd: esti koncert a balknonon.

Hűlni: német neve a cigarettáknak, vagy hogy spórolok a dohányossal. Ugyanis veszel ötszáz hüvelyt, orosz szisztémájú töltéssel, azok közül száz már a töltésnél felrobban, másik száz kiesik a töltésből, ezeket egyenként kell tölteni. Rámeget vagy fél font dohány és görcsöt kapsz a kezervedbe, most mondjuk elkészül háromszáz cigarettá, azok közül egy délután megeszel százat, a másik kétszáz elmegy éjjel a

polcodról, mondjuk a poloskák viszik el. Szóval ötszáz hűlni egyenlő száz cigarettával, egy fejfájással, két font dohányossal és öt becsületsértéssel.

Kert: a kertnek fő részei: a kerítés, az ucca és az uccán elhaladó nők. Tartozik még hozzá egy szuronyos baka mosdatlan szájjal és az illető kertben lévőnek az anyja. Virág, fa nincsen, csak némi gyöp van az illetők fején, akiket a baka szuronyal, mosdatlan szájjal, stb. a kertből eltávolít. Átvitt értelemben: tyurma.

Gitt: tőröstészta, mákostészta, krumplisgombóc és egyéb főtt tészták családjába tartozik. A gyomrot felfelé légmentesen zárja és alul kőlikát idéz elő. Bővebbet lásd: Gáztámadás alatt.

Kimenő: fiatalember, fekete kabátban, fekete sapkában, villogó szemekkel és reszkető térdekkal. Jó kimenés csak az, amelynél előbb két órát töltenek az udvaron és ha valaki majd kitörőnyakát és szidja a sötétet, nyugodt hangon megjegyzik: Hiszen itt teljes világosság van komám. Hozzá tartozik a jó kimenetelhez két felrohanás a lépcsőn lihegéssel és magából kikelt arccal, hogy: Jézus, majd megcsíptek! Végül jó kimenő, aki két órát tölt a kertben, a lépcsőn kétszer felszalad és végül levetkőzik és benn marad aludni. Teljesen rossz és elhibázott kimenés az, amelynél az illető kimenő cigarettázva nyugodtan kilép az uccára, eltűnik az éjben és csak reggel öt-kor tér haza.

Link: Szalmazsák és menázsín kívül a legfontosabb dolog a fogságban. Lásd. Esti beszélgetések, kisebb epizódok, harctéri történetek, és egyéb életből merített események.

Légy: szintén háziállat. A rokkó korban úri dámák és urak arcukon viselték és ezt légynek nevezték. Most újból

divatba jött, de most szájjal viselik. Mint leves, hús, tészta, főzelék, és tej ízesítő a Maggival vetekedik. lásd. Benne vagyok a tejedben - közmondás.

Tarokk: Kell hozzá egy kemény asztal, nyolc kemény ököl, négy nagy száj, négy erős tüdő és esetleg kártya is, de ez utóbbi nem fontos. A játék hencegéssel kezdődik. Szól az egyik: három, mond a másik kettőt, a harmadik egyet és a negyedik azt mondja: tartom, mire a többiek kórusban felelik: Igen, a szádat tarthatod! Erre bírót választanak, aki döntsön, ki rugdossa erősebben az asztalt. Az utolsó ütést pagát ultimónak mondják. A kártya arra kell, hogy a leggyengébben csapkodónak a fejéhez vágják. Játék elején természetesen a fejhez vágandó kártya fekszik az asztalon, ezt be kell mondani: Tarokk fekszik. A végén, mikor a kártyát a vesztés fejéhez vágják, azt kell mondani: Tarokk a fejedre.

Katonáink életmentője a

SZANITEC TETÜPÓR.

Férfiak! Kivétel nélkül minden fajta tetüt teljesen kipusztít a

SZANITEC KENŐCS.

Nem piszkít, szaga kellemes.

Kapható 1 koronáért minden gyógyszerárban és drogériában.

Utánzatoktól óvakodjunk!

HÁZTARTÁS ROVAT

ÉLELMISZER PÓTLÓK

A háborús konyhában életmentő szerep jut a krumplynak, ami nemcsak magában, tésztával vagy főzővízben megtörve, liszttel besűrítve, piritott hagymával bolondítva táplálja a népet, de tojás helyett is használható. Házi-asszonyaink vagaltakba, tésztafélékbe, töltelékekbe és fel-fűjtakba tegyék sűrítő anyagként, hogy ne essenek szét az alkotóelemek. Egyébként mártásokban, szószokban és főzelékekben is hasonló szerepet tölthet be.

Tojáshiány idején a fehérjét egész tojásként kell felhasználni a tésztákban, a sárgájából pedig remek csokoládépótló lehet, ha van hozzá kakaó- vagy malátapor. Tojáspótlásra egyébként tésztáknál egy fél csésze almaszósz vagy egy kanál eczet is használható. Ha pedig azt a kanál eczetet tejbe öntjük, akkor húsz perc várakozás után máris pótolható a tejföl.

Tésztákban a cukrot helyettesíthetjük almával, mazsolával, a főfogásokban pedig kiváló húspótló lehet a bab, és az áztatott kenyér. Húsos ételek helyett rántott zöldségeket, és mindennemű főzeléket lehet az asztalra tenni, de kiválóan hasznosíthatók a belsőségek is: máj, szív, nyelv, velő, paczal, mirigyek. Az alábbiakban szerkesztőségünk kedvenc,

tápláló receptjét osztjuk meg olvasóinkkal, az élesztős pástétomot.

Élesztős pástétom:

Hozzávalók:

kevés zsír, 1 vöröshagyma, 2-3 evőkanál őrölt pirospaprika, 1 teáskanál kurkuma, só, őrölt bors, majoránna, bazsalikom, vagy amilyen fűszer akad otthon, 5 deka élesztő, 3 tojás, 6 evőkanál zsemlemorzsa, 2 bögre tej.

Elkészítés:

A hagymát megtisztítjuk, felkockozzuk, és zsíron üvegesre piritjuk. Lehúzzuk a tűzről és megszórjuk pirospaprikával. Egy mélyebb vājlingba morzsoljuk az élesztőt, és hozzáadjuk a 3 tojást. Habosra elkeverjük, hozzáadjuk a zsemlemorzsat, az 1 bögre tejet, és simára keverjük. Ha kész, ráöntjük a hagymára, és lassú tűzön főzni kezdjük. Sózzuk, borsozzuk, megszórjuk a fűszerekkel és hozzáadjuk a maradék bögre tejet. Addig főzzük, amíg puffogni kezd, akkor üvegtálba kanalazzuk és hűvösre tesszük.

Imádkozás:

Aszódi Mátyásné küldte el férje versét Przemyslból, melyet közreadunk most annak reményében, hogy az otthonmaradt, férjét váró asszonyok számára némi vigasztalást nyújt a nehéz időkben, míg a viszontlátás boldog pillanatai beköszöntenek.

ASZÓDI MÁTYÁS NAPLÓJÁBÓL:
FOHÁSZ

Hozzád emelem fel kezem kérőleg oh nagy ég
A férjemet könyörgöm kit nem láttam már rég.
A kit elvitte a véres csatába védeni a hazát
S itt kellett hagyni két gyermekét és egy szerető anyát
Mert hívta a haza.
S most védtelenül állnak a gyermek és az anya
Nincs ki védelmezze őket, Hallod ezt nagy ég!
Megőrülök belé, hisz ez szörnyűség!

Oh te szív hogy bírod a fájdalmat, hisz ez nem emberi
Hallgasd meg oh nagy ég egy nőt, ki most könyörgi
Mert mit ér a jólét, a fény, a pompa, a kincs, s mit ér minden
Hogy ha férjem itthon nincs, adjátok vissza férjemet!
Küldjétek haza férjemet ti jószágos egek
Mert egyedül aludni nem szeretek.

KULTURÁLIS ROVAT

Museumok étszakáját szerveznek egész városunkban 1914. június 21-éhez száz esztendőre szombaton. Minden dicső honvédünk és honleányunk találhat magának kedvére való kikapcsolódást, táncos zenés mulatságot.

Kaszinónk udvara – mely száz esztendő múlva szeretve tisztelt Erzsébet királynéknak nevét viseli majd s uri népek elkvártélyozására szolgál – és a Ferencz József tér környéke megelevenedik ezen a majdani esten és egész étszakán át várja látogatóit. Felhívjuk kedves olvasóink figyelmét arra, hogy a mostani zenés pavilonunkat ne keressék a téren, mert száz esztendő múlva a mostani Nagy Háborúnk gödöllői hősi halottjainak emléket állító szobor és pihenője áll majd, lehetlenné téve mindenemű mulatozást. Helyette a tér több helyszínén ideiglenesen állomásozó pavilonok, valamint más helyszínek várják önöket. A bibliotékában zenés felolvasóest és kiállítást várja majd a látogatókat, valamint feleleveníthetik mostani Nagy Háborúnk eseményeit. Lehet majd repülőgépeket, formázni, papírból valóságú játék sisakot, kardot és kitüntetés készíteni. És bemutatásra kerül egy csodagép is, melynek computer lesz a neve.

Bár Neumann Jankó idén tölti be még csak 11. életévét, a bibliotéka munkás dolgozói már most gondolnak a jövő nemzedékére is. Egy számítógépnek is nevezett csodagép fogja betölteni 100 esztendő múlva utódaink minden napját, június 21-én ezeken a villogó fényekbe zárt varázsdobozokban idézik meg a Nagy Háborút.

ÉS LÁSSUK, MELY PROGRAMOK VÁRJÁK A GÖDÖLLŐI LAKOSOKAT MÉG SZÁZ ESZTENDŐ MÚLTÁN:

Ne félj babám, nem megyek világra...! – kiállítás a gödöllői családok I. világháborús (most még csak Nagy Háború néven ismert) emlékeiből.

Megnyitó május 30.

péntek 18 óra

Köszöntőt mond:

Dr. Gémesi György

polgármester

A kiállítást megnyitja:

Ö. Kovács József, történész
Közreműködnek a Frédéric Chopin Alapfokú Művészeti Iskola pedagógusai és Varga Zoltán.

A kiállítás részei

A földszinti kiállító térben a gödöllői családok I. világháborús írásos emlékeiket osztják meg a lá-

tozatókkal. Kiemelten hét katonasorsát követhetjük nyomon, akik a nagy háborúban sorozott vagy önkéntes katonaként részt vettek. Bemutatásra kerül Eördögh Tibor (Pál Gábor anyai nagypapja), Farkas Jenő (Farkas Jenő édesapja), Rausz Sándor (Kovács Zoltán családi barátja), Polyák Pál (Polyák Pál nagypapja), Bucsy Béla (Dr. Bucsy László édesapja), Orosz István és Besse Aladár (Besse Aladár nagyszülei) életútja, a családoknál őrzött írásos dokumentumok tükrében. A feleség és a távol lévő férj, a szülő és gyermeke között zajlott levelezés hű képet ad a korszak frontvonalbeli, hadifogságban töltött, vagy a hátszázági életéről.

A rendezvényteremben gyönyörű katonafotók kerülnek bemutatásra.

Meglepetés:

Cafe Mi Újság? - Kellemes környezet, kultúralt vendégkör és több mint százféle újság várja vendégeinket!

1. EMELET LÖVÉSZÁROK

A mi nagy háborúnk lövészárkokban vívott állóháborúként marad meg a köztudatban. A lövészárkok fokozták a harcok brutalitását és milliók halálát okozták. A kiállítási részleg bemutatja

a lövészárkok felépítését, a katonák életét, szabályait, kitüntetéseit, foglalkozik a higiéniával, a betegségek terjedésével. A Vöröskereszt feladatait is itt mutatjuk be és a hadifogságba került katonák mindennapjait. Készíten háborús selfiet a bibliotéca berendezett fotóműtermében!

1. EMELET GASZTRONÓMIA A HÁBORÚBAN

Mit főztek nagyanyáink a semmiből? Mennyit és mit ettek, hogyan főztek és pótolták az alapvető élelmiszereket a legínségesebb időkben? Mivel fizettek, mit adtak jegyre? Mozgófilmen tekinthetik meg az érdeklődők, hogyan készült a nagy háború idején a tojásfasírozott, a grenadirmars vagy a pótkávés lepény kevés csukorral.

2. EMELET GÖDÖLLŐ A HÁBORÚBAN

A kényelmes olvasósarokban hallgathatók meg a gödöllői leszármazottak visszaemlékezései a nagy háborúról, korabeli újságokat, naplót lehet lapozgatni és a kiállított fotókon megelevenedik a korabeli Gödöllő és lakosai. Egy computernek nevezett

Besse Aladár szobafestő és mázó, az Ipartestület vál. tagja, katonai kis ezüst, bronz v., Károly cs. Ker. seb. Érem kitüntetéssel munkát vállal Gödöllő és környékén. Megbízható, olcsó, tiszta munka, forduljon hozzám bizalommal. Kossuth L. utca 22.

Muzamel Gábor csizmadia mester vállalja hadirokkantak számára kényelmes művegtagok elkészítését, felszerelését, valamint mindenfajta ortopéd cipő elkészítését.

varázsdobozban digitális térképen tekinthetik meg az érdeklődők a hajdani városképet.

Kísérő programok:

2014. május 29.
csütörtök 15 óra

Ólomkatona öntés és bemutató

2014. május 31.
szombat 10-13 óra

War Game – A 32. Hagyományörző Egyesület I. világháborús terepaszta játék bemutatója. Öltözék bemutató és figurafestés.

2014. május 31.
szombat 16 óra

Gödöllői Irodalmi Díj átadása valamint az IRKA könyvbemutatója:

Álmok hajótöröttje. Közreműködnek a zsűri tagjai: Czifány György, Galántai Zoltán és Kemény István.

2014. június 2. hétfő 18 óra

„Tetőled valahol távol...” – személyes visszaemlékezések az I. világháborúra és a korszak gödöllői életére.

2014. június 3. kedd 18 óra

A régi ház – Irodalmi Szalon Tormay Cecilről és a korszak irodalmáról Szerkesztő és moderátor: Tarján Tamás, irodalomtörténész

2014. június 5.
csütörtök 18 óra

„Legfeljebb egy kis láblövés” – háborús humoreszkek Karinthy Frigyes tollából, a Tiszta Szívvel irodalmi színpad előadása

Orrformáló nemcsak hölgyeknek.

NE LEGYEN MARADI.

Ne ragaszkodjon csökönyösen régi orrához. Az ORRTODOX (szabadalmazva) olyan nagyon elmés orrformáló szerkezet, mely mindent orrot megjavít, írja Dr. Med S. Akár ferde az orr, hosszú, vastag, széles, tompa, pupos és sok egyéb más hibát eltávolít és az orrnak kívánt, nemes formát ad.

Az ORRTODOX szabályozható és így minden formájú orra alkalmazható. K 60.- és K 90.- Vígázzon, nehogy hamisítványt adjanak!

Szentgáli Dániel, Magyar Korona Gyógyszertár, Gödöllő

A felhasznált fotókat, anyagokat rendelkezésünkre bocsátották:

Bárdy Tibor, Besse Aladár, Dr. Bucsy László, Dr. Farkas Jenő, Guba András, Hadházy László, Kovács Zoltán, Luka Adalbert, Mikóné Hósvári Márta, Pál Gábor, Pap Ignácné, Polyák Pál, Pozsonyi Vendelné, Szakonyi Dezső Elemérné, Szász Lászlóné, Varga Viktorné

További források:

1. o. Fortepan

4. o. (Forrás: http://epa.oszk.hu/01500/01596/00012/pdf/1_vh_kepes_kronikaja_1914_12.pdf 42. oldal)

5. o., 8. o. Tolnai Világlapja